

హిందూ మతము - మన పండుగలు

16/4/20
11/2/20

మహా మండలేశ్వర్, భాగవత చరిత వ్యాస్
శ్రీరామశరణ్
కుందుర్తి వేంకట నరసయ్య

*

ACCA
5779

నా మ ప్రయాగ

బుద్ధాం (P. O.)

(గుంటూరు జిల్లా)

ప్రథమ ముద్రణ

ప్రతులు : 1000

విజయ చళమి (అక్టోబరు 1984)

ACC No 5-779

మొదటి పేజీ
V. P.

పేజీ : రు. 5-00

ముద్రణ :

సర్వోదయ ప్రింట్స్,

తెనాలి - 1

ఈ పోర్ట్రైట్ ము

మన ధారత శీశ మతి ప్రాచీనమైనది. మన హిందూమతమునునతి ప్రాచీనమైనది, మన హిందూమతము పుట్టి షుమారు 196 కోట్ల సంవత్సరములైనది. అతీంద్రియాజ్ఞానముకల మహర్షులు అనుభవపూర్వకముగ శోధించి నిర్మించిన మతమిది. దీనికి మార్పులు చేర్పులనవసరములు. ప్రపంచమున నిప్పుడు స్రవతితములైన మతము లన్నిటికిని నిదియే రత్న. దీనికోని కొన్ని ధర్మములను దీసికొని, అనేకమంది అనేకమతములను స్థాపించుకొనిరి. మహమ్మదీయ, క్రైస్తవ, పారసీక, బౌద్ధ, సిక్కు, అర్చ, బ్రహ్మ సమాజాది ఆధునిక మతములును హిందూమతమందలి శాఖలే. హిందూమత గ్రంథములందు జెప్పబడని తత్త్వముగాని, ధర్మముకాని, సాధనగాని యింకొక మతమున లేదు. కానిఅయా శాఖలవారు వారిదే గొప్పమతమని చాటుకొనుచు మతములను వేర్పాటుగావించితమతమ మతములందు జేర్చుచున్నారు. వారి ననవలసిన పనిలేదు. వాటిలో జేరువారికి తగినపరిజ్ఞానము లేదు. పరిజ్ఞానము లేక పోవుటకు కారణము మనము చెప్పకపోవుటయే. తగిన ప్రచారమును చేయకపోవుటయే. హిందువులందఱును మేల్కొని, తమతమ సంస్కృతినికాపాడుకొనుచు మనది విలక్షణముగన్నా మతమనిలోకమునకు జాటవలసిన సమయమాసన్నమైనది. అట్టి మతసం

స్కృతిని కాపాడుటకు మన పండుగులలోని విశేషములను బాగుగా దెలిసికొని ఆచరించుటయే ముఖ్య కర్తవ్యమగును. మనకు వచ్చుపండుగులలో విశేష మేమో, ఎట్లాచరింపవలయునో తెలిసికొనుట అత్యంత అవసరమగుచున్నది. ఆ పవిత్రమగు సుదేశ్యముతో నీచిన్ని పౌత్రమును రచించుట జరిగినది. దీని నందఱును బాగుగా జదివి ఆచరించి యథార్థమగు హిందువుల మని పించుకొనవలెనని మా కోరిక.

మా యీ గ్రంథమును బరిశీలించి దీని ముద్రణమునకు 2000 రూపాయలు మంజూరు చేసిన తిరుపతి తిరుమల దేవస్థానాధికారులకు మా కృతజ్ఞతలను హృదయపూర్వకముగ నర్పించుకొనుచున్నాము. వారితోధికముగ నిట్టి ఆధ్యాత్మిక ధర్మ గ్రంథములకు సహాయమొనర్చెదరని ఆశించుచున్నాము. శ్రీ తిరుమలేశుడగు వేంకటేశ్వరస్వామి వారి కాయురారోగ్య భాగ్యముల నొనగూర్చుగాక.

బుద్ధాం,
విజయదశమి

ఇట్లు
శ్రీరామశరణ్

కుందుర్తి వేంకటనరసయ్య

శ్రీరామాయనమః

హిందూ మతము - మన పండుగులు

శ్లో॥ శ్రీరామం జానకీనాథం సర్వలోకేశ్వరేశ్వరం

శ్యామలం కోమలం వందే శ్రీరామకరణావనం ॥

మన హిందూ మతము మొదట సర్వప్రపంచమున వ్యాపించియున్నది. ఇది కేవలము వేద మతము. వేదము లపొరుషేయములు, ఆత్మ ద్రవ్యలగు మునులు భగవంతుని నిశ్వాసరూపములగు వేదములను మొదట వినిరి. వారు ధారణ చేసి శిష్య పరంపరగఁ జెప్పిరి. అందువలననే వీనికి శ్రుతులను బేరువచ్చినది. వీనికి స్వరము కలదు. అనంతకాలము నుండి యీ శ్రుతులకు స్వర మిట్లే వచ్చుచున్నది. స్వరభంగము కలిగిన సర్థభేదము కలుగును. అర్థమున బట్టి ఫలముకలుగును. అందువలన వేదమును గురువుకడ స్వరము క్తముగ సంతను జెప్పించుకొని అధ్యయనమును జేయవలసినదే కాని పుస్తకమును జూచి చదువ వీలుండదు. ఆశ్రుతుల లోని అర్థరహస్యములను వివరించునని స్మృతులు. వీని ననేకులగు ఋషులు ప్రవచించిరి. వీటిలోఁ కొన్ని యర్థభేదములున్నవి. అందువలన వ్యాసమహర్షి వీని యర్థములను బురాణముల రూపమున, గొన్ని యితీహాసముల లోడను, గథలలోడను జోడించి చెప్పిరి. మన మతమునకు

‘ఆర్థిక మిత్ర’ ముందు, బేసకలదు. హిందూ మతమును బేసక పాశ్చాత్యులవలన వచ్చినది. ‘హిందువులను దూషించు మతము హిందూ మతము. హిందూలయములు మొదలుకొని (దక్షిణ) సింధువు (సముద్రము) వరకు వ్యాపించిన దేశము హిందూ దేశము. పాశ్చాత్యులు మొదట మహాదేశమునకు వచ్చినపుడు సింధునదిని జూచిరి. పారశీక భాషలో ‘స’కును ఒదులుగా ‘హ’వచ్చును. ‘సింధు’ అనునది ‘హిందు’ అయినది. ఏమైనచు ఇప్పుడు మన దేశమునకు హిందూ దేశమును పేరు వార్తముగ వ్యవహారముననున్నది కావున మనమింక హిందూ దేశమునియు, ఇందు ఇతరమతములకు ప్రబలిత మతమును హిందూ మతమునియే పిలిచెదము. క్రైస్తవమతము 1979 సంవత్సరముల క్రిందటను, మహమ్మదీయ మతము 1811 ... సంవత్సరముల క్రిందటను, బౌద్ధ మతము షుమారు 2500 సంవత్సరముల క్రిందటను బుట్టినవి. మన మతము 1951 ... 79 సంవత్సరములనుండియున్నది. ఇది ప్రపంచముంతటను వ్యాపించినది. పాశ్చాత్యులు అమెరికాను కనుగొన్నది షుమారు 400 సంవత్సరముల క్రిందటనే. కాని అదివరకే అచ్చట మన మతము వ్యాపించి నట్లనేక నివర్తనములు కలవు. అచ్చట గణపతి, శివ మొదలగు విగ్రహములును దొరికినవి. అట్టి వ్యాపకముగు మతము ఇతరమతముల ప్రభావమునకు లోనై తగ్గిపోయినది. కాని దీనివిలువ చెడనిది.

మనమతమునకు కొన్ని సిద్ధాంతములు కలవు. వానిని మార్చుటకు వీలుండదు. ఎన్ని పరిశోధనలొనర్చినను నివి

మారనివి. ప్రకృతి శాస్త్రము (Science) నకును నివి సమా-
 ధానమును జెప్పగలవు. పరిశోధనమున నున ఋషు లొన-
 చ్చిన పరిశోధనము నింకెవరును నింతవఱకు చేయలేదు. సమస్త
 శాస్త్రములును నిచ్చట పరిణితి చెందినట్లు ఇంకెచ్చటను జెంద-
 లేదు. గొప్ప తత్త్వవేత్తయు, విజ్ఞాన ఘనియునగు మాక్సు-
 ముల్లరు పండితుడంతటివాఁడు హిందూమతముతో సమాన-
 మగు మతము లేదనియు, హిందూ విజ్ఞానమునకు సమానమగు
 విజ్ఞానముండదనియు చేసోళ్ల చాటినాడు. మన శాస్త్రములు
 మన ఋషులయొక్క అద్భుత మేధా సంపత్తిని జూచుచున్నవి.
 ఇప్పటివలె ననేక యంత్రసాముగి లేకుండినను వారితీంద్రియు-
 లగుట చేతను, దివ్యదృష్టి, దివ్యశ్రవణము, దివ్యజ్ఞానము కల
 వారగుటచే వారి శక్తిచేతనే సమస్త శాస్త్రములను నవగా-
 హన చేసికొని, బ్రహ్మాండమునఁగల ననేక విశేషములను
 గ్రహించి గ్రంథరూపమున నా విజ్ఞానమును లోకమునకు
 వెలువరించిరి. రాకెట్లు, స్పృత్తిక్కులు లేకుండినను నన్య
 ఖగోళమునుదలి లోకములలోని విషయములన్నిటిని జెప్ప-
 గలిగిరి. వాగు జ్యోతిశ్శాస్త్రమున ఖగోళమందలి అనేక విచిత్ర
 విషయములను గూర్చి వివరించిరి. ఇప్పుడు రాకెట్లతో నెల్లి-
 నను నవియే గోచరించును వారు తమ యొక శక్తిచే నితర
 లోకములకు నెల్లినట్లు మాన ప్రరాణములతో ననేకోదాహరణ
 ములు కలవు. విమానము నిప్పటికంటె నింక నెక్కువగ నుండి
 నట్లుప్రరాణములందు చెప్పబడినవి. సౌభరివిమానము, ప్రవృక్

విమానము మొనలైనవి. భారతమున మునుసగిన గాంచి ప్రజలు 'ఇది విమానమున్నట్లున్న'దని అనుకొనిరి. ప్రజలకు విమాన పరిచయమున్న నే యిట్లునుకొనుటకు వీలు కలుగును. గణితము, జ్యోతిష్యము, ఖగోళ విజ్ఞానము, భూగోళ శాస్త్రము, జలార్ధశ శాస్త్రము, పదార్థ విజ్ఞానశాస్త్రము, వైద్య విజ్ఞానము, శరీర శాస్త్రము, రసాయనిక శాస్త్రము, మంత్ర శాస్త్రము, తంత్ర శాస్త్రము, సాముద్రికము, తత్త్వశాస్త్రము. యోగశాస్త్రము ముఖ్యముగ వేదాంతశాస్త్రమును జ్ఞానముగఁ దలచి భగవంతుని నెన్ని దృక్కోణములతోఁ జూడవగునో, అన్ని దృక్కోణములతోఁ జూచిరి. వీనిని గ్రహింపక, గ్రహింపలేక, గ్రహింపవలయునను నాలోచనయే లేక; పాశ్చాత్య విజ్ఞానము నకును, భాషకును, సంస్కృతికిని దాసులై కొందఱు అన్య మతములలోఁ జేరుచున్నారు.

మతము ఆత్మకు శాశ్వతానందమును అభింపజేయవలయును. దానిమార్గమును హిందూమతము చెప్పినట్టి కేసుతమును జెప్పలేదు. బ్రహ్మవిజ్ఞానమునకు ముక్తిని బాంధవమార్గమును హిందూమతము చెప్పినది. శాశ్వతానంద మార్గమేవో నిర్దేశించినది. కొన్ని యితరమతములలో రాజకీయ ప్రభావము కూడ కలదు. కామినీ కాంచనములను నెరగాఁబెట్టి సంఖ్యాజలము కొఱకు తమ మతముగోఁ జేర్చుకొనుచున్నారు. అది పరమార్థమునకు బనికిరాదు. దానివలనఁ బ్రయోజనమేమియు

నూడఁజాలను. తత్త్వమును దెలిసికొని ఆత్మానందము ననుభవించుటకే మతమును సంగతిని మఱచుచున్నారు.

మన మతమందలి ముఖ్య సిద్ధాంతములను బాగుగాఁ దెలిసికొనవలయును. మనకు పూర్వజన్మ మున్నదనియు, ముందుజన్మ మున్నదనియు విశ్వసించెదము. కర్మ సిద్ధాంతము ననుసరించెదము. మహమ్మదీయులును, క్రైస్తవులును పూర్వజన్మ పునర్జన్మల నంగీకరింపరు. అట్టివారి శరీరములను బూడ్చెదరు గాని దహన మొనర్పరు. దహనమొనర్చెడు హిందువుల యాచారమే శ్రేష్ఠమైనది పంచభూతములు సమిష్టి పంచభూతములలోఁ జేరుట కిది ముఖ్యమును, సుత్తమమగు నాచారము.

పునర్జన్మ, పూర్వజన్మలేకుండ మానవులలో కొందఱు భాగ్యవంతులు, కొందఱు బీదవారు, కొందఱు రూపవంతులు, కొందఱు రూపహీనులు, కొందఱు తెలివిగలవారు, కొందఱు తెలివితక్కువవారు, కొందఱు విజ్ఞానవంతులు, కొందఱు జ్ఞానవిహీనులుగ నెందుల కుండవలెను? నారి వారి కర్మలను బట్టియు, సంస్కారమునుబట్టియు, నీ భేదము లేర్పడినవని గ్రహింపవలయును.

క॥ కర్మమును బుట్టు జంతువు

కర్మమునకు వృద్ధిబొందుఁ గర్మమునఁ జడున్

కర్మము జనులకు దేవత

కర్మము సుఖదుఃఖములకుఁ గారణ మధిపా॥ (భారతము

పాశ్చాత్య వేదాంతులు పూర్వజన్మను, పునర్జన్మను విశ్వ
 సించెనువారు కాదు. కాని యీ శతాబ్దములోనే ప్యారిస్ నగర
 ములో నొక ఫ్రెంచి పిల్లికు నన్ని సాతహోగము సంభవించి
 దానిలో ప్రేలాపనము సృష్టెను ఆ ప్రేలాపనము దామె ననేక
 విషముల మాటలాడుచుండెను. ప్యారిస్ విశ్వవిద్యాలయ
 మందలి వివిధ భాషాపర్యాసకులను బిలిపించిరి. ఆమె ప్రేలు
 టలో పదునెనిమిది భాషలను మాటలాడినది అందులో
 ఆఱు మన భారతీయభాషలను గలవు. యథార్థమున కామె
 ప్యారిస్ నగరమునాటి యెచ్చటికిని పోలేదు. ఆమె చదువులో
 ఫ్రెంచి ఇంగ్లీషు భాషలను తప్ప యింకే భాషను నేర్వ
 లేదు. ఆమె యిన్ని భాషల నెట్లు మాటలాడగలిగినదని
 పాశ్చాత్య వేదాంతులు చర్చించిరి. చివరకు వారు, ఆమె
 పూర్వజన్మలలో నీ భాషల నన్నిటిని నధ్యయనము చేసియుండ
 వచ్చు నని నిర్ధారించిరి. పూర్వజన్మము, పునర్జన్మము లున్నవి
 అట్లేనుండి నమ్ముచున్నారు.

పుణ్య పాపములు

మంచిపనులు చేసిన పుణ్యమును, చెడ్డపనినిజేసిన పాప
 మును సంభవించుట తథ్యము. ఏదని చేయరాదో, ఏపనిని
 చేయవచ్చునో వేదములు, శాస్త్రములు నిర్ధారించినవి. మంచి
 గంభీరములో చేతిని బెట్టిన జల్లగను, సువాసనగను నుండు

ననియు, కారములోఁ జేతిని బెట్టిన మండుననియు నెవరును జెప్పనక్కఱలేదు. అందఱకును దెలియును. లోకవేదముల ననుసరించి మనము కర్మలొనర్పవలయును. ధర్మమననేమో, అధర్మమేదియో శాస్త్రములు నిర్ణయించినవి. ఆ శాస్త్రముల ననుసరించి మనము నడిచితీరవలెను.

శ్లో॥ తస్మాద్భాత్రం ప్రమాణం తే కార్యకార్య వ్యవస్థితౌ

జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తు మిహోర్హసి ॥   "గీత॥

ఫలాని కార్యమును జేయనచ్చును, ఫలాని కార్యమును జేయరాదనుటకు శాస్త్రమే ప్రమాణము. శాస్త్రములో జెప్పబడినదానిని తెలిసికొని కర్మలొనర్పవలయును.

‘మాకు శాస్త్రములో నేమున్నదియో తెలియదు. కావున ఏదోచేయుచున్నామన మీరేదో ప్రభుత్వమేదేని నొక శాసన మొసపిన దాని నుల్లంఘించి, నా కట్టి శాసనము చేసినట్లు తెలియదనిన ప్రభుత్వము శిక్షింపకమానకు. తెలిసికొనవలసిన బాధ్యత మనమీద నున్నది. శాస్త్రము నుల్లంఘించిన శిక్ష తప్పదు. రాజకీయ శాసనముల విషయము నొక న్యాయవాది నడిగి యెట్లు తెలిసికొందుమో అట్లే మత ఆస్వాత్మిక విషయములును వానిని బాగుగా నెఱిగిన పండితులకడకు భోయి తెలిసికొనవలెను “తస్మాద్భాత్రం ప్రమాణం తే” యని ప్రతిదినమును బారాయణమొనర్చు గీతాధ్యయన మొనర్చువారే, దానిలోని శ్లోకములకు శాస్త్రనిగుర్ధముగ

నర్థములను లాగి ప్రజలను పెడత్రోవను బట్టించుచున్నారట. అసూయా, ద్వేషములు లేక ప్రజల క్షేమమును గోచును, స్వయముగ శాస్త్రము ననువర్తించు పండితులకడ శ్రవణ మొనర్చిననే శాస్త్రమందలి యథార్థవిషయములు తెలియ గలవు. శాస్త్రములు శాసించును. ఆ శాసనము నుల్లంఘింప రాదు. రాజకీయముగ శాసనోల్లంఘన మొనర్చినట్లే శాస్త్రములనుగూడ ఉల్లంఘించు ప్రబుద్ధు లీ కలియుగమున జన్మించి నారు. శాస్త్రములు విధినిషేధములను జెప్పినవి. ఫలాని విధముగ ఫలాని పనుల నవశ్యము చేయవలెనను విధులను, ఫలాని పనులను సర్వథా చేయరాదను నిషేధమును జేసినారు. విధుల నాచరింపకుండుటచేతను, నిషేధముల నాచరించుటచేతను బాపములు వచ్చును. నిషేధములను వదలి, విధులను సక్రమముగ నిర్వర్తించినచోఁ బుణ్యములును వచ్చును. పుణ్యముల నొనర్చుటచే స్వర్గమును, నిషేధములను ఆచరించిన సరకమును దప్పదు.

ప్రకృతి శాస్త్రము ననుసరించు పుణ్యపాపములను నిర్ణయించిరి. మన శరీరముగో గోట్లకొలది జీవాణువులు కలవు. అవి సూక్ష్మముననుండి కుడివైపునకు (ప్రదక్షిణముగ) దిరుగుచుండును. ఏజేని పాపమొనర్చిన నా జీవాణువులే (అప్రదక్షిణముగ) పెడమవైపుగ దిరుగును. కొన్ని ప్రదక్షిణముగను, కొన్ని అప్రదక్షిణముగను దిరిగిన ఆరెంటిక్కిని

సంఘర్షణము కలుగును. అప్పు డేదో రోగము సంభవించును. ^{ప్ర}|| 'పూర్వజన్మ కృతం పాపం వ్యాధిరూపేణ బాధతే' అను శాస్త్ర) మీ వచనమున సత్యము. ఆ ఘర్షణమువలన వాత, పిత్త, శ్లేష్మములలో వ్యత్యాసము కలుగును. అదియే రోగము. అందుకనియే దేవునకు బ్రదక్షిణ మొనర్చినను, బ్రాహ్మణు నను, రావిచెట్టు, తులసీవృక్షము మొదలైనవానికిని, పెండ్లిండ్లు మొదలగువానిలో నూరేగింపు ప్రదక్షిణముగ దిరుగుటచే మన శరీరములో నప్రదక్షిణముగ దిరిగిన సూక్ష్మాణువులు మరల ప్రదక్షిణముగ దిరుగును. ఇదియే పాపము పోవుట, జప, ధ్యాన, పూజాదులవలనను భగవన్నామ సంకీర్తనము వలనను కూడ పాపములు నశించుచున్నవి. ఈ పుణ్యపాపముల సంస్కారములు మన అంతఃకరణమున బడును. అవి సూక్ష్మముగ నుండును. ఏ భాష వచ్చినవాడు ఆ భాషను దెలిసికొని యెల్లుచదువునో అట్లే యమదూతలు మన యంతఃకరణమునఁగల మన పుణ్యపాప సంస్కారములను జదివి, ఏ జీవిని నేలోకమునకు గొనిపోవలయునో ఆ లోకమునకు బంపించెదరు.

స్వర్గ నరకములు

కొందఱు స్వర్గనరకములు లేనందురు. ఎక్కడున్నవో ఏ అత్యంశ రేఖాంశములమీద నున్నవో చెప్పిచూపుడం దురు. ఇది మొండివాదము. ఆ వాదించువారి మనస్సు,

బుద్ధి ఎచ్చట నున్నదో చెప్పుమనుడు, చూపుమనుడు. చూప
గలిగిననే వారికి బుద్ధియుండినట్లు, చూపజాలకుండిన బుద్ధి
లేనట్లే 'యథా పిండాంజే తథా బ్రహ్మాంజే' మనశరీరమున
నెట్లో బ్రహ్మాండమునను నట్లే యుండును. ఎప్పటికైనను
స్థూలములకంటె సూక్ష్మములుపైన నుండును. మూలాధారము
పృథివీ తత్త్వము (మలేంద్రియము) స్వాధిష్ఠానము (మూత్రేం
ద్రియము జలతత్త్వము. దానిపైన బొడ్డుదగ్గర అగ్నితత్త్వము.
ఇది మణిపూరకము. ఇదియే జఠరాగ్ని. దానిపైన వాయు
తత్త్వము. ఊపిరితిత్తులు, హృదయస్థానము, అనాహతము.
దానిపైన గంఠమున నాకాశతత్త్వము. ఇది విశుద్ధము,
దానికిపైన భూమధ్యమున ఆజ్ఞా చక్రము, జీవస్థానము
ఆపైన సహస్రారము, పరమాత్మతత్త్వము, ఇట్లు శరీరమున,
నెట్లున్నవో అట్లే ఊర్ధ్వమునకు బోనుపోను సూక్ష్మలోకములు
కలవు. గరుడ పురాణమున సంయమినీ (యమలోకము)
పురము దక్షిణమునకు నైర్ఋతికి మధ్యనుండినట్లు చెప్పఁబడి
నది. అట్లే స్వర్గమును సూర్యమండలమునకు బైనగలదు.
ఒక లోకమునుండి యింకొక లోక మెంతదూరముకలదో
మనశాశ్రమములు చెప్పుచున్నవి హిందీలో ప్రసిద్ధమగు
'కల్యాణ్' పత్రికయందు యమలోకమునకుబోయి, జీరిగినచ్చి
బ్రదికినవారి యుదంతములు వ్రాసినవెన్నియో కలవు. వారు
ఈ శరీరమును వదిలి అచ్చటి సంగతులన్నిటిని పూసగ్రుచ్చి
నట్లు చెప్పిన సుదంతములు కలవు. అవన్నియును మన

పురాణములలో జెప్పబడినవానిని సరిగా సరిపోవుచున్నవి.
 వానిని స్థూల శరీరముతో ననుభవింప నీలులేదు. సూక్ష్మ
 శరీరముతో ననుభవింప వలసియున్నది. స్థూల శరీరముతో
 ననుభవింపవలసినవియును గొన్నికలవు. ఉదాహరణమునకు—
 ఒకడొకని వద్ద కొంతద్రవ్యమును దొంగతనము చేసినాడను
 కొనుడు. అతడు మరణించిన తరువాత నరకమునకుబోవును.
 అచ్చట అతని దొంగబుద్ధికై శిక్షజరుగును. కాని అచ్చట
 ఎవనివద్ద ద్రవ్యమును గాజేసినాడో వానికా ద్రవ్యము
 చేరలేదు కదా! దానికొట్టకై వాడు వాని గొడ్డుగానో,
 బిడ్డగానో, ఇంకేవిధముగనో పుట్టి వాని బాకీని తీర్చవలసి
 యుండును. కొన్ని పాపములకు రెండు శిక్షలుండును. ఒకటి
 భూలోకమునను, మరల పుట్టిన తరువాత భూలోకమునను
 నుండును. అవశ్యము పాపపుణ్యములకు ప్రతిఫల రూపమున
 నరక స్వర్గములు, కష్టసుఖములుండును. కొన్ని కొన్ని తీవ్రత
 మమగు పుణ్యకార్యములచే బాపములు నశించును. సామాన్య
 పుణ్యకార్యములచే బాపములు నశింపవు. పాపములకు బాప
 ములే, పుణ్యములకు పుణ్యములే యుండును. కాని భగవత్సం
 బంధమగు పూజ, జపము, సంకీర్తనము, నామస్మరణము
 మొదలగువానిచే బాపములన్నియును నశింపగలవు. పుణ్యము
 లొనర్చినను అవి క్షీణింపగనే భూమిమీద బుట్టవలసినదే,
 'క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి' అని శాస్త్రము కదా!
 పుణ్యములొనర్చుచు, వానిని భగవదర్పణ మొనర్చుచుండిన

నా పుణ్యకర్మములకు ఫలముండదు. పాపకర్మములు చేయరాదు. పుణ్యకర్మములు భగవదర్పణముకాగా, పాపకర్మములు లేకపోగా వానికి జన్మముండదు. ఆతడు ముక్తుజ్ఞ, ఏ మతమైనను నీ స్థితిని గలిగింప వలయును. మతములూరక పైపై నగల సంఘముల వలన నేర్పడినవి కావు. మతములో నిందరున్నారని తెల్పుకొనుట మతాంతరములను బలవంతము గను, కామినీ కాంచనముల నెఱగా జూపియు జేయుటచే నేమియును బ్రయోజనములేదు. అది చివరకు రాజకీయ పరమగును. బాహ్య ప్రయోజనములకే పనికివచ్చును. మతము మనస్సుల లోనకు, భగవదనుభవముకడకు గొని పోవలయును, అటు కొనిపోవుటకు సాధనలున్నవి. కొన్ని శారీరకముగను, కొన్ని ఇంద్రియములకును, కొన్ని మనోబుద్ధి చిత్తాహంకారములకును సంబంధించి యుండును. వీనిని జేయగా జేయగా జైవధర్మములద్వారా జీవుని బ్రహ్మములో చేర్చవలెను. లేదా సాన్నిధ్యమునకు గొనిపోవలయును. దానికి తగిన సాధనలన్నియును హిందూమతమున గలవు. ఇంత విప్రులముగను, ఇంత అనుభవయుక్తముగను సాధన లింకేమతమునందును జెప్పబడలేదు. కాని వానిని దెలిసి కొనుటలేదు. పాశ్చాత్య విద్యలకును, సంస్కృతికిని లోపై వీనియందు శ్రద్ధను మానుచున్నారు. మన ఆచారములును, మన ఉపాసనా విధానములు ప్రకృతి (Science) శాస్త్రమునకు సరియగు ఋజువౌసంగును.

అచారము

వర్ణాచారము, దేశాచారము ననుసరించి వర్తింపవలెను. కొందరు వర్ణము లుండరాదందురు. అది చాల పొరచాటు. | పభుత్వముగో శాఖలుండరాదునుట యెంతటి అజ్ఞానమో ఇదియు నంతటి అజ్ఞానమే. ఒక్కడుగ నెవడును వచ్చి కార్యము లొనర్పజాలడు. వివిధములగు శాఖ లుండవలెను. అవి యిండిననే ప్రభుత్వము సక్రమముగ జరుగును. అంగజుకును నొకే చదువు పనికిరాదు. ఒకేవృత్తి పనికిరాదు. అన్నియు నుండవలయును. ఏశాఖ కాశాఖయే గొప్ప అయినట్లు ఏవర్ణమున కావల్లమే గొప్ప. ఏదైన మంచిపాటను వినవలసినపుడు చెవులే గొప్ప. ఏదైన మంచి దృశ్యమును జూడవలసినప్పుడు కన్నులే గొప్ప. ఏదైన నత్తెల్లు వాసన చూడవలసినపుడు ముక్కు గొప్ప. ఏదైన మంచి పదార్థమును రుచి చూడవలసినప్పుడు నోరే గొప్ప. పూర్వ మీ వర్ణము లుండినను బుస్పర ప్రేమతోడను, సహకారముతోడను వర్తించుచుండిరి. కాని నేటికాలమున కొందఱు స్వార్థపరులు పరస్పరము ద్వేషములను బురికొల్పి దేశములో నైకమత్యము నకు భంగమొనర్చుచున్నారు. సర్వమానవులును శరీరములోని అవయవములవంటివారు. ఇందులో నెవరికి హాని, నష్టము కలిగినను సమస్త మానవకోటికి నష్టముకలుగును. పరస్పరము ప్రేమ వర్ధిల్లవలెను. సర్వమానవ భ్రాతృత్వము వర్ధిల్లవలెను.

అందఱును, శాంతితో, ప్రేమతో, షరప్పర సహకారముతో దేశ ప్రగతిని సాధించుచు భగవంతుని జేరుటకు ప్రయత్నింపవలయును. దానికి సదాచార సాంప్రదాయము చాలముఖ్యము. సదాచారమున సత్పురుషులగువా రేవిధముగ నడిచిరో ఆవిధముగ నడువవలయును. 'ఆచార హీనం న పునంతి వేదాః' అని శాస్త్రము. ఆచార హీనుని వేదములు పవిత్రముచేయజాలవు. 'ఆచారాదాయుః' ఆచారమువలన నాయువు పెరుగును. మన ఆచారముల ప్రకారము నడిచిన శరీరమునకును, మనస్సునకును, ఆత్మకును ఆరోగ్యమును కలిగించును.

కట్టు, బొట్టు, జుట్టు

హిందువులకు కట్టు, బొట్టు, జుట్టు చాల ముఖ్యము. దేశ శీతోష్ణస్థితినిబట్టి కట్టు ఉండును. ఉత్తర దేశములో హిమాలయప్రాంతముగో నెల్లున్నను మన దేశములో లాగులు తొడుగుట, ప్యాంట్లువేయుట ఆచారము కాదు. యంగ్లీలు కట్టుట అంతకంటె వీచమైన ఆచారము. గూడకట్టు లోన గోచీ లేకుండ కట్టరాదు. భూమికి ఆకర్షణశక్తి కలదు. అది మన లోని ప్రాణశక్తిని లాగివేయును. ఇప్పటి యవకుల ఆచార విచారములు చాల అధ్యాన్నముగ నున్నవి. కేవలము అడవాండ్రు కట్టుకొను చీరలముక్కలనే యంగ్లీలుగాను, చొక్కాలుగాను కుట్టించుకొనుచున్నారు. సిగ్గుచేటు. దూరమనుండి చూచిన స్త్రీయైనదియును, బురుషుడైనదియును తెలియక

పోవుచున్నది. మన సంస్కృతిని పాటించవలెను. భారతమందు 'తగిన వేషంబు తన్నుదా పొగడుకొనమి' అని కలదు. వేషమును బట్టి బుద్ధి యేర్పడును. మన దేశస్థులకు పరదేశముల వానిని అనుకరించుట బాగుగా నలవాటు కలదు. హిప్పీలజాబ్బు, లుంగీకట్టు ఎచ్చట చూచినను సిగ్గులేకుండ ధరించుట అలవాటైనది. చక్కగా పంచకట్టు కట్టవలెను. బిళ్ళగోచీ పెట్టవలెను. చెగు బన్నిటిని మడతపెట్టి దోపవలయును. మన శరీరమందలి శక్తి నస్త్రముయొక్క అంచులద్వారా పోవును.

బొట్టు

బొట్టులేనిముఖము పాడుముఖము. బొట్టు వారవలంబించిన తత్త్విమునుబట్టి యుండును. శరీరమందలి చెడ్డరక్తమంతయు హృదయము దగ్గఱకు వచ్చును. ఆ రక్తము ధడక్, ధడక్ అని ఊపిరితిత్తుల దగ్గఱకు సూక్ష్మనాళములద్వారా పంపించును. మన మూపిరిని బీల్చగా నా ప్రాణవాయువు ఊపిరితిత్తులలోనికి బోయి అచ్చటికి వచ్చిన చెడ్డ రక్తమును శుభ్రపఱచి మరల హృదయము దగ్గఱకు పంపును. హృదయము పదునొకండు ధమనులద్వారా శరీరమంతటను పంచి రక్తము వ్యాపించును. అందులో రెండు ధమనులు ముఖము మీదుగా దలలోనికి పోయినవి. అవి అతి సూక్ష్మ నరములద్వారా మెదడంతయును వ్యాపించును. వానిని జల్లపఱచవలెను. వానిలోని శీతమును గూడనివారించి సమశీతోష్ణస్థితికి రావలెను.

అందువలన ముఖమున వైష్ణవులు నాము (తిరుమః) ను, మధ్యలోఁ బసుపుతోఁ జేయబడిన తిరుచూర్ణమును ధరించెదరు. నాము నాడీమండలమును జల్లబరచును. పసుపుగాని, పసుపుతోఁజేయబడిన తిరుచూర్ణము, లేక కుంకుమ నాడీమండలములోగల నెమ్మును లాగివేయును. దీనిలో వైష్ణవతత్వ విషయమును గలదు తెలుపునాము పరమాత్మను దెలుపును. తిరుచూర్ణము లక్ష్మీని (ప్రకృతిని) దెలుపును. నిలువుగ బెట్టుటచే బ్రకృతి పురుషు లిద్దరును శాశ్వతముగ నున్నారను నర్థము వచ్చును. పుండ్రములు పండ్రెండుచోట్లను బెట్టుదురు. ద్వాదశోర్ధ్వ పుండ్రములు, కంఠమున మూడు, ఉదరమునను, కాలేయము (Liver)మీదను(కుడిపైక-), స్పీహము (Spleen) మీదను, హృదయమునను, భుజముల మీదను, నుచ్చిలి గుంటయందును, నడుమమీదను ధరించెదరు. ఈ స్థానము లలో ధరించిన శరీర మండల మంతయును మంచి ఆరోగ్య స్థితికి వచ్చును

స్మార్త పక్షమునను గంధము భగవంతుని తెలుపును. కుంకుమబొట్టు ప్రకృతిని దెలుపును. భగవంతుడు వ్యాపకముగ నుండును గావున ముఖమునబూసెదగు. ప్రకృతి మిథ్యకావును, మిథ్యను సూచించునది 'ం' సున్న. లేదను నర్థము కలదు. స్మార్తులు విభూతిని ధరించెదరు. భస్మమనగా భగవంతుడని అర్థము. అన్నియును నశింపగా మిగులునది భస్మము. అంతయును నశింపగా మిగులువాడు భగవంతుడేకదా !

అలాగే మధ్యమతములోను గోపీచందనముతో నిలుపు బొట్టు పెట్టెదరు. భగవంతుడు జ్యోతిస్వరూపుడు కావున దీపము వత్తి యెట్లుండునో అట్లు పెట్టెదరు. వేణు (వెదురు) ఆకువలెను నుండును. దానిలో మసిబొట్టునుబెట్టి దానిని బైకి లాగెదరు. అనగా భగవంతునితో బాటుగా ప్రకృతిహూడ ఉన్నదను నర్థమును జెప్పును. కొందఱు శాక్తీయులు కేవలము కుంకుమను నడ్డముగ బెట్టెదరు. అనగా శక్తి తప్ప యింకొకటి లేదను నర్థము నొసంగును. ఇవన్నియును తత్త్వ యుక్తముగ నుండును.

చివరకు మహాస్మృతీయులును, క్రైస్తవులును బొట్టు పెట్టుట మంచిది. మహాస్మృతీయులు అర్థ చంద్రాకారమును గంధము లేక సుద్ధతోను, నక్షత్రమును కుంకుమతోడను బెట్ట వచ్చును. ఇది మన మతిమన ప్రణానముపైని అర్థమాత్రా స్వరూపమే.

అటులనే క్రైస్తవులు క్రాస్ (Cross) + ను నిలుపుది గంధముతోడను, అడ్డముది కుంకుమతోడను బెట్టవచ్చును. అవి వారివారి మతతత్త్వమును దెలుపును. ఇంతకు + గుర్తు కూడ మనదే. వేదములో స్వస్తిక్ 卐 గుర్తు కలదు. దాని కొమ్ములను దీసివేసిన + మిగులును.

ఇంతకు ప్రతివానికిని బొట్టు అవసరము. ఏదో ఉద్యోగమును జేసిన బొట్టును దీసివైచి పాడముఖముతో బాళ్చు

త్యులవలె నిప్పుడు తయారగుచున్నారు. అది అప్రాచ్యుల
 లక్షణము. మనము ప్రాచ్యులము అనగా తూర్పువారము.
 వేదము ననుసరించువారము. అప్రాచ్యుడు పడమటివాడు.
 వేద ధర్మముల ననుసరించనివారు. అప్రాచ్యుడన నీచుడను
 నర్థములో వాడుచున్నాము. మన మట్లుండరాదు. మన వేష
 భాషలను, మన సంస్కృతి ననుసరింపవలయును.

జట్టును మన మతము, సంస్కృతి ననుసరించి యుండ
 వలయును. మన కిప్పుడితరుల జట్లు వచ్చినవి. అన్నియు
 ననుకరణములే. మన కిప్పటి జట్లెట్లు వచ్చినవో విచారించెము.
 సగరుని తండ్రి అయోధ్యను బరిచాలించుచుండెను. చుట్టు
 చుండిన శత్రువులందఱును గలిసి ఆతని రాజ్యభ్రష్టుని గావించి
 పగా నాతడు తన యిద్దరు భార్యలతో గంగాతీరమున నర
 ణ్యములోనికి బోయెను. ఆతఁడు కొన్నాళ్లకు జచ్చెను. ఆతని
 యిద్దరు భార్యలు కట్టెలను బ్రోవుచేసి, చితినిబేర్చి, వెలిగించి
 సహగమన మొనర్చుటకై చితికి ప్రదక్షిణ మొనర్చుచుండిరి.
 ఇంతలో ఔద్యమహాముని కేకలు వేయుచు సహగమనముచు
 జేయవలదని యిట్లనెను. “అమ్మలారా ! మీలో పెద్దామె కడు
 పున అమిత పరాకమవంతుడు, తేజస్వంతుడనగు బిడ్డ కలడు.
 ఆతడు చక్రవర్తి యగును. కావున సహగమన మొనర్చకుడు.
 మీరెద్దరును నా బిడ్డలు. విమ్ములను నేను పోషించెదను. మా
 ఆశ్రమము సమంతుడు” వారట్లే ఆతనియూశ్రమమునకుబోయెను.

గర్భము పెరిగెను. చిన్న భార్య యిట్లనుకొనెను. “ఈమె గర్భమున నుండిన శిశువు చక్రవర్తియగునట. అప్పుడు నా సవతి చక్రవర్తి మాతయగును. అప్పు డామెమాట సాగును గాని నామాటేమి సాగును ? కావున నాకులేని భాగ్య మీమెకుమాత్ర మేల కలుగవలయును” అని యాలోచించి ఒక పండులో విషమును గలిపిపెట్టెను. ఆ విషప్రభావమున గర్భము జారిపడవలసియుండెను. కాని యిదివఱకే భౌర్య మహాముని గర్భమున కే హానియును గలుగకుండునట్లు తన తపశ్శక్తిని గర్భముచుట్టును బెట్టెను. ఆమె విషమును బెట్టినను గర్భము పతనము కాకపోవునప్పటికి తానింక బ్రతుకుటందుల కని తన యుంగరమందలి రవ్వను మ్రింగి చచ్చెను. నెలలు నిండగనే శిశుభార్య ప్రసవమయ్యెను. ముందుగా నామె గర్భమునుండి విషము క్రిందబడెను. తొలవాత తేజస్వంతుడగు పిల్లవాడు పుట్టెను అందునలన నోర్వమహాముని యా పిల్ల వానికి సగరుడను పేరును బెట్టెను. అనగా విషముతో బుట్టిన వాడని అర్థము. ఆతడు పదునైదు సంవత్సరములవాడగునప్ప టికి సమస్త విద్యలను, యుద్ధవిద్యను తాతగారివద్ద నభ్యసించి మిక్కిలి సిఘ్నుడయ్యెను. అది కృతయుగము. కృతయుగమున మైనరు పెళ్లుట పదునైదు సంవత్సరములకే. శ్రేతాయుగ మున మైనరు నెళ్లుట పదునాఱు సంవత్సరములకు. అందు నలననే విశ్వామిత్రుడు రాముని దనవెంట రాక్షస సంహార మునకు బంపుమని దశరథుని గోరగా దశరథుడు యిట్లనెను.

‘ఊన ఘోడశ వహ్నియం రామోరాజీవ లోచనః’ పద్మ
 ప్రతాపాక్షగు రామునకు పదునాజేండ్లు నిండలేదు. ఇప్పుడ
 యుద్ధమున కెల్లు పంపుమన నెను. అనగా మైనరు వెళ్ళలేదనెను
 ద్వాపరయుగమున మైనరు వెళ్ళుట పదునేజేండ్లకు, కలియుగ
 మున పదునెనిమిదేండ్లకు మైనరు వెళ్ళును. కృతయుగమున
 స్వాధీనపుహక్కు పదునైదేండ్లు. త్రేతాయుగమున స్వాధీనపు
 హక్కు పదురాల్గు సంవత్సరములు. అందులకే కైకేయి
 పదునాల్గు సంవత్సరములు రాముని అరణ్యమునకు బామ్మ
 నెను. ద్వాపరయుగమున స్వాధీనపుహక్కు పదుమూడు
 సంవత్సరాలు. అందువలననే పాండవులను పండ్లెండు వత్స
 రము అరణ్యవాసము, సంవత్సర మజ్ఞాతవాసము నేర్పఱ
 చెను. కలియుగమున స్వాధీనపుహక్కు పండ్లెండు సంవత్సర
 ములు. ఇది యిప్పుడమచులోనే యున్నది.

పదునేజేండ్లు నిండగానే సౌర్యమహర్షి అనుజ్ఞచే దన
 తండ్రి రాజ్యహక్కు అయోధ్యమీదకు దండెత్తెను. శత్రువుల
 చురుకును జీర్చి చెండాడెను. కాని కొందఱు బ్రాహ్మణు
 లును, ఋషిగురూకులును, క్షత్రియులును వశిష్ఠుని ఆశ్ర
 మమునకు బోయి ప్రాణాధీన చేయుమని ప్రార్థించిరి. వశిష్ఠు
 డిట్లేయని వారికి ప్రాణదానమొనర్చెను. ఈ సంగతిని సగరుడు
 తెలిసికొని వశిష్ఠుని ఆశ్రమమునకు వచ్చి తన తండ్రి రాజ్య
 ప్రభుత్వమును కాగకులైన వారినందఱును తలలు తీయుటకు
 వదిలించెను.

వశిష్టుఁ డిట్లునెను :- “వీరికి నేను బ్రాణదానము నొనర్చితిని. ఇప్పుడు వీరిని నీ కప్పగించిన నేనబద్ధమాడినవాఁడనగుదును. అట్లు వదలుటకు వీలులేదు”.

సగరు డిట్లునెను :- ‘నేను మా తాతవద్ద గురుదేవపాదముల సాక్షిగా నా తండ్రిని రాజ్యభ్రష్టు నొనర్చినవారి తలలు తీసెద నంటిని. రాజునగు నే నసత్యమాడిన నాప్రజలు సత్యమును బలికెదరా ! కావున వారిని వచితీరవలయును, వారి తలలను నేను దీసి తీరవలెను”

వశిష్ట డిట్లునెను :- “మితాతవద్ద యేమని ప్రతిష్ఠ చేసితివి !”

సగరుడిట్లునెను :- “నాతండ్రి రాజ్యభ్రష్టుడగుటకు కారకు లెవరో వారి తలలు గురుదేవపాదముల సాక్షిగా దీసెదను.”

వశిష్ట డిట్లునెను :- “అట్లైన మన కిద్దరకును రాజీ కుదిరినది. నీవు తలలను దీసెదనంటివి. నేను ప్రాణములను గాపాడెద నంటిని. కావున నీవు జుట్టును దీసిన దలలను దీసినట్లే యగును. నేను ప్రాణములను రక్షించినవాడ నగుదును. అట్టివారి నీ భారత దేశమునుండి బహిష్కరించుము.”

అప్పుడు సగరుడు ముందుగా మునికుమారులను బిలిచి నున్నగా దలను గొరిగి పంపించెను. వీరికి మీసములు, గడ్డము

లక్ష్మీ యుండెను. వీ రరేబియా ప్రాంతములో నివాసమేర్పరుచు
కొనిరి. వీరే తర్వాత మహమ్మదీయులైరి.

క్షత్రియులకు తలనిండ వెండ్రుకలు మధ్య పాపిడితో
నుండెడివి. వారి నర్థముండలను చేయవలయునని వెనుక
జుట్టును గోసి దేశమునుండి బహిష్కరించెను. ఇదియే ఇప్పటి
క్రాపు జుట్టు. వీరింకను బైకిపోయి పాశ్చాత్య దేశములలో
స్థావర మేర్పరచుకొనిరి.

వీరిలో కొందఱు బ్రాహ్మణులును గలరు. వారు మన
మనవసరముగ నీ రాజకీయములలో బాల్గొనుటచే దివ్యమగు
భారతదేశమును విడువవలసి వచ్చినది. కావున మన సంస్కృ
తియు, మన విజ్ఞానమును జెడకుండునట్లు ఒకచోనున స్థిరపడుద
మని వారందఱు తొక్కచో నిలువబడిరి. ఆ దేశమునకు వారి
జాతి పేరే పెట్టుకొంద మనుకొనిరి. బ్రాహ్మణులకు 'శర్మన్'
అను నకారాంత పుంలింగశబ్దము కలదు. ఆ దేశమునకు
'శర్మన్' దేశమని పేరు పెట్టుకొనిరి. అదియే చీలికి 'శర్మన్'
అనునది 'జర్మన్'గా మారినది. ఇప్పటికిని వా రార్యులమనియు,
వారికి ప్రమాణము వేదమనియు చెప్పుకొందురు. మన భారతదేశ
ములో పోయినదిగాని జర్మన్ దేశమున నిర్బంధముగ సంస్కృ
తముగ వస్తుక చదివితీరవలసినదే. హిట్లరు మన వేదముల
లోని స్వస్తిక్ 'ॐ' గుర్తును తమ గుర్తుగ పెట్టుకొనెను.

మన మాడులో మూలాధారమునుండి బయలుదేరి
వచ్చిన మజ్జాముఖము సరిగా బ్రహ్మరంధ్రస్థానము వఱకు
వచ్చును. బయటనుండి శక్తి మనలోనికి బ్రహ్మరంధ్ర
స్థానముద్వారానే పోవును మనలోనుండి ప్రాణశక్తి బయ
టకు పోవుట కిగువది మార్గములు కలవు. చేతుల వ్రేళ్లు,
కాలివ్రేళ్లు మనము పెద్దలకును, దేవునకును ననుస్కరించునపుడు
వానినుండి వచ్చు శక్తి మనలో నీ బ్రహ్మద్వారమున బ్రవేశిం
చును. ఆశీర్వాదించినను చేతుల వ్రేళ్ళద్వారా పెద్దలు వారి
శక్తిని బ్రహ్మరంధ్రముద్వారా లోనికి బ్రవేశ పెట్టెదరు.
కావున ప్రక్కపాపిటలు తీయరాదు. మధ్యపాపిటతీయవలెను.
అప్పుడు బ్రహ్మరంధ్రస్థానము తెఱచుకొని యుండును. ప్రక్క
పాపిట తీసిన మన మాశక్తికి వంచితలమయ్యెదము. అర్హ
మార్గమున నడచు మగవారు మాడుపైన వెండ్రుక యుండ
కుండునట్లు గొరిగించెదరు. చిన్న మెదడు మాడునకు గొంచె
ముగ వెనుకభాగములో నుండును. దాని రక్షణకు వెండ్రుకల
నుంచెదరు. అదియునుగాక ఉపాసనలో శిఖి అవసరము.
హిందువుడైనవాడు తప్పక శిఖిను ధరింపవలెను. ద్విజులు
మూడు ఋణములతో బుట్టెదరు. దేవ ఋణము, ఋషి
ఋణము, పితృణము. ఈ మూడు ఋణములకును మూడు
ప్రామిశరీ నోట్లు కలవు. దేవఋణమునకు శిఖి, ఋషిఋణము
నకు జందెము, పితృణమునకు మొలత్రాడు. ఈ మూడింటిని
సమూహములు దీర్చినప్పుడే తీసివేయవలెను. లేకుండిన

బ్రాంశరీనోమును చించినై చిన నెట్లు క్రిమినల్ నేరమగునో అట్లే జుట్టునుగాని, జందెమునుగాని, మొలత్రాటినిగాని తీసి వైచిన నది నేరమగును. సన్నాస్యి శాస్త్రీయుముగ వీనిని దీసి వేయును. మన జాతీయతను నిరూపించుకొనవలయును. గాంధీ మహాత్ముడు పిలకజుట్టును, కొల్లాయిని గట్టి తన జాతీయతను నిరూపించుకొనెను. హిందువులకు కట్టు, బొట్టు, జుట్టు ముఖ్యము. దాని నే పరిస్థితులందును విసర్జింపరాను.

మానవ జన్మ ఉత్కృష్టత

మానవుడు జంతువే. పుట్టినవాడు జంతువు. 'జంతూనాం నరజన్మ దుర్లభమ్' పుట్టినవారిలో మనుష్యజన్మ దుర్లభము. శ్రీ శంకర భగవత్పాదాచార్యులవా రిట్లనిరి :-

శ్లో॥ దుర్లభం త్రయమేవైతత్ పైవానుగ్రహ హేతుకమ్

మనుష్యత్వం ముముక్షుత్వం మహాపురుష సంశ్రయః ॥

(పివేకమీదామణి)

ప్రపంచములో మనుష్యత్వమును, మోక్షమును బొందవలయునను కోరికయు, మహాపురుషుని గురువుగ నాశ్రయించుట యునను, నీ మూడును లభించుట దుర్లభము. అవి దైవానుగ్రహమువలననే లభించును.

జీవరాసు లెనుబడినాల్గులక్షలు. రాళ్లు, చెట్లు, జంతువులు, మనుష్యులు. రాళ్లు, చెట్లు, జంతువులు 80 లక్షల జీవరకాలు. మనుష్యులు 4 లక్షలరకాలు. జీవి రాయి దిగ్గజ

నుండి ముఝ్యుని వజ్రకు క్రమక్రమముగా ఋణ్యము నొనర్చి మానవుడైనాడు. 'అహారనిద్రా భయ మైధునం చ, సామాన్యమే తత్పశుభిర్నరాణామ్' అహారము, నిద్ర, భయము మైధునము ఈ నాలుగును పశువులకును, మానవులకును నొక్కటియే. ఊరక శారీరకముగా విచారించినచో పశువులకంటె మానవుడు హీనుడే.

పశువుల చర్మము డోళ్ళు, మృదంగము, కంజరి, పాదరక్షలు వీనికి బనికివచ్చును. మానవుని చర్మము దేనికిని బనికిరాదు. జంతువుల మాంసమున కుండిన గౌరవము, మానవుని మాంసమునకు లేదు. జంతుమాంసమును నింటిలో నుండనిచ్చెదరు. మానవుని మాంసము నెవ్వరును నుండనీయరు. గేదెలు, దూడలు, పందికొక్కులు, ఎలుకలు, జొడ్డెంకెలు, బల్లులు, నల్లులు చచ్చుచుండిన నూరకున్నాము. కాని మానవుడు చావబోయిన చివరకు దండ్రుని నై న బైటపడవేయుదుగా.

ఏనుగు దంతములును, ఎముకలును చివరకు దేవుని విగ్రహాలు చేయించి పూజించుకొనుటకు బనికివచ్చును. కాని మానవుని ఎముకనుగాని, దంతమునుగాని తాకిన కార్మ్యరోగము సంభవించును.

గొట్టె మొదలగు జంతువుల నెండ్రుకలు చిత్రాసనములకును, కంబళ్ళకును బనికివచ్చును. ఇవి సదా పవిత్రములు. 'ఉత్తమం కంబళాసనమ్' అన్నారు. అన్నిటికంటె కంబళాస

నము శ్రేష్ఠము. చమరీ మృగముయొక్క తోకకుచ్చ వెండ్ల కలు దేవునకు వినగు చేమరముగ బనికివచ్చును.

ఇక పులిగోరు పతకముగ నొనర్చి ధరించిన సనుస్త దోషములు పోవును. కాని మానవుని గోరు ఇంటిలో బడెనా దుష్టగ్రహములు వచ్చును. దరిద్రము సంభవించును.

గోవుయొక్క మల మూత్రములు పరమ పవిత్రములు కాని మానవుని మలమూత్రము లతి దుర్గంధ యుక్తములు. దీనినిబట్టి శారీరకముగ జూచిన మానవుడు జంతువుల కంటె హీనుడు

పోనిండు ఆహారము, భయము, నిద్ర, మైథునము జంతువులకును, మనుష్యులకును సామాన్యము. ఈ నాల్గు విషయములందును మానవుడు హీనుడే. జంతువులన్నియును వాని ఆహారమునుగూర్చి విచారించుకొనుటలేదు. ఎప్పు డాకలి యైన నప్పుడు బయలుదేరును. ఏదో ఆహారము దొరుకుచునే యున్నది. మానవున కాహారము భగవంతుడు పెట్టలేదనుకొని తనకును, తన పుత్రులకును, మనుమలకును, మునిమనుమలకును ఆహారము లేదని అనేకములగు నధర్మములను గావించి సుఖ దించుచున్నాడు.

జంతువులు నిద్రను జయించినట్లు మానవుడు నిద్రను జయించుటలేదు. యజమాని ఆహారమును గల్పించినాడని శ్రమించి రాత్రులందును బనిచేయును. కాని మానవున జంతువులు కొక్కటే నిద్ర.

మానవునకున్న ప్రాణభయము జంతువులకు లేదు. వానికి తమ గొంతుమీద కపాయమువచ్చి నపుడే భయపడును.

ఇక మైథునము విషయమునను జంతువులు కానిండు, పక్షులుకానిండు వానికి ఋతుకాలము వచ్చినపుడే సంతానా పేక్షను కెందును. కాని మానవుడు వేళను, ఋతుకాలమును స్వపరభేదమును బాటింపక మైథున క్రియయందు బ్రవర్తించుచుండును.

ఇట్టి పరిస్థితిలో మానవజన్మము దుర్లభమనుట యెట్లు పొసగును? మన To think = మన ఆలోచనే, అనుటచే మన అనగా నాలోచన మొనర్చువాడని యర్థము. అనిన నాహారనిద్రాభయ మైథునములను గూర్చిన యాలోచనములు కాగు. “నేనెవడను? ఎచ్చటినుండి వచ్చితిని? ఎచ్చటికి చేర నలయునను దానిని గూర్చి యాలోచింపవలయును. అట్లాలో చించిన నాడే నిజమైన మానవుడు. దేవుని మఱచిన మానవుడు మానవుడు కాడు.

మన శరీరమున బంచభూతములు కలవు. ఆవి నిరంతరము బతనావస్థలో గలవు. మన శరీరములోని పృథివీతత్త్వము నిరంతరము పతనమగుచున్నది. దానికి మనము అన్నమును వేయుచున్నాము. ఉదయము 10 గంటలకు అన్నమును దిని, మరల సాయంత్రము 8 గంటలకు దినుచున్నాము. అనగా బృథివీతత్త్వమును బది గంటల కొకసారి సేవించుచున్నాము. పృథివి కంటె జలము సూక్ష్మము. తత్త్వమెంత సూక్ష్మమైన

నూత తటచుగ సేవింప వలసి యుండును. ప్రతి గంటకును ద్రవ సదార్థమును సేవించుచుండ వలయును 'ముహూర్ముహూర్వాః పిబేవభూతి' అని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. మాటిమాటికిని నెక్కువ కాకుండ నీటిని ద్రాగవలయును.

నీటికంటె సూక్ష్మము అగ్ని. దానిని బ్రతి పావుగంట కును సేవింపవలయును. అనగా శరీరమందలి వేడిని తగ్గకుండు నట్లు చూచుకొనవలయును దానికంటె సూక్ష్మము వాయువు. వాయువును రోజునకు 21600 సార్లు శ్వాసించుచున్నాము. అనగా నిమిషమునకు 15 శ్వాసలను దీసికొను చున్నాము. అనగా బ్రతి 4 సెకండ్లకును వాయువును సేవించుచు గ్నము. వాయువునకంటె సూక్ష్మమైనది ఆకాశము. దీనిని బ్రతి ఊణ మును సేవింపవలయును. ఒక్క-ఊణము రక్తప్రసారము, శ్వాస ప్రసారమూగిన మనము చావ వలసినదే. మన శరీరములో నీయైదేనా ఉండునది. చైతన్యము కూడ కలదు ఈ యైదు భూతములు పీనుగులోగూడ కలవు. అటువది చైతన్యము. ఇది ఆకాశమున కంటె సుసూక్ష్మము. ఆకాశమును ఊణమున కొకసారి సేవింపవలసి యుండిన వ్యప్తిచైతన్యము (జీవుడు) సమప్తిచైతన్యమును (భగవంతుని) నిరంతరము సేవింప వలయును. తనలో జైతన్యము లేనివాడు మాత్రమే (అనగా శవప్రాయుడు) దేవుడు లేడనవలెను. కావున ప్రతి మానవు డును తనకిష్టము వచ్చిన దేవుని భజించి తీరవలెను. ఏ కార్య ములు చేయుచుండినను భగవంతుని జ్ఞాపకము పెట్టుకొన

వలయును. అందుకనియే శ్రీ కృష్ణభగవాను డట్టునునకు
 “తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మాచునుస్మర యుధ్యచ” కావుచ
 సర్వకాలములందును నన్నుస్మరించుచు యుద్ధ మొనర్చుము’

స గుణ నిర్గుణ ములు

భగవానుడు సర్వవ్యాపకుడు, సర్వ శక్తిమంతుడు.
 అరూపుడు, అనాముడు, సర్వగుతుడు, నిర్లేపుడు, సిమ్మి-
 యుడు. భగవంతుడు సర్వ శక్తిమంతుడు కావున సగుణముగ
 నైన నిర్గుణముగనైన నుండగలడు యథార్థమునకు ఆయన
 సగుణ నిరుణాతీతుడు. విద్యుచ్ఛక్తివలన నేదైన బని జరుగ
 వలసియుండిన నది సగుణమై తీరవలెను. చీకటిని బోగొట్ట
 వలసివచ్చిన బల్బు ఉపాధిని ధరించి దీపమగును. చిన్న శిబ్బ
 మును పెద్దదిగాఁ జేయఁదలఁచిన దూరశ్రవణ యంత్రాకారము
 [Mike]ను జెందవలయును. చెమటపోయుచుండిన నావిగ్యు
 చ్ఛక్తియే గాలి పంకా [Fan] ఆకారమును జెందవలయును.
 ఇట్లు పనినిబట్టి ఎన్నిరూపములనైనను జెందును. ఇనుమున
 కొక ఆకారము లేదు. గడ్డ విరువదలచిన గడ్డపలుగుగను,
 గుడ్డ కుట్టదలచిన సూది యగును. మట్టి నావలకు విసరదలచిన
 పాత్రయగును. పైరును గోయదలచిన కొడవలి లేక కత్తి
 యగును. కట్టెలను గొట్టదలచిన గొడ్డలి అగును. అట్లే
 బంగారమున కొక ఆకారము లేదు. చెవుల కలంకరింపదలచు
 కొనిన బోగులగును. మెడ నలంకరించిన కంటె, గొలుసు
 మొదలైనవగును. చేతి నలంకరింపదలచిన గడియమగును.

నడుము నలంకరింపదలచిన వడ్డాణమగును. 'సువర్ణ మేక, బహు భూషణాని' బంగారమొక్కటే గాని నానాభరణము లగును. అట్లే అగ్ని సర్వత్ర వ్యాపించియున్నది. ఎచ్చట ఘర్షణ మొనర్చిన నచ్చట వ్యక్తమగును. సర్వవ్యాపకమగు నగ్నిమీద బియ్యమును గడిగి పెట్టిన నన్న ముడుకదు. కాని అగ్నిని వ్యక్తము కావించి దాచిపైన బియ్యమును గడిగిపెట్టిన నది అన్నమగును. వీనినిబట్టి భగవంతుని వలన నేదైన బవి జరుగవలసి యుండిన సగుణమై తీరవలయును. భగవద్గీతలో భగవానుడే యిట్లు చెప్పెను. 'ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సంభ వామ్యాత్మ మాయయా' నామొక్క ప్రకృతిని నే నాశ్రయించి నేను నా మాయచే బుట్టినవాడ నగుచున్నాను.

భగవంతుని ప్రకృతు లెనిమిది యని గీతలో జెప్పబడినది.

శ్లో॥ భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనోబుద్ధి రేవ చ

అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతి రష్టథా ॥

॥గీత॥

పృథివి, జలము. అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము అను నీ యెనిమిది ప్రకృతులు నెనిమిది విధముల భిన్నములై నవి.

ఇందులో బంచభూతములు భగవంతున కాకారమును గల్పించునవి. మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము ఆయన చేయవలసిన గ్రియలొనర్చునవి. ఆతడు సృష్టి యొనర్చుటకు ముందు ప్రతికల్పమునందును ఒక్కొక్క సగుణ సాకారరూప మును ధరించును.

లో॥ ఆకాశస్యాధిపో విష్ణుః అగ్నేత్తైవ మహేశ్వరీ

వాయోహ్సూర్యః షీతేరీశః జీవనస్య గణాధిపః ॥

ఆకాశము వలన విష్ణువును, అగ్నివలన మహేశ్వరియు
వాయువు వలన సూర్యుడును, పృథివివలన నీశ్వరుడును, జలము
వలన గణపతియునైరి.

ఒక కల్పమున నిర్గుణ పరమాత్మ ఆకాశమును దుస్తు
లుగా దీసికొనగా విష్ణువయ్యెను. ఈయనయే మహావిష్ణువు
ఆకాశము నీలముగనుండును. గావున నితఁడు నీలముగ నుండెను
అష్టభుజములు. శంఖ చక్ర, గదా పద్మ, శార్ఙ్గ, నందః,
కౌమోదక, అభయ హస్తములు ఈ విధముగ వ్యక్తము
కాగానే వేదములు భగవంతునకు వందిమాగధులు కావున
నాయనను గూర్చి స్తోత్ర మొనర్చినవి. అప్పుడు వైష్ణవమతి
మేర్పడెను. ఆయన ప్రకృతులలో మనస్సు, బుద్ధి, అహం
కారము లున్నవి. కావున నాయన మనస్సే బ్రహ్మ, ఆయన
బుద్ధియే విష్ణువు, ఆయన అహంకారమే రుద్రుడు, మహావిష్ణు
వధిష్ఠానముగ నుండి వీరి ముగ్గురిచే సృష్టి, స్థితి, లయముల
నొనర్చెను.

మఱియొక కల్పమున భగవంతు డగ్ని నాశ్రయించెను.
స్త్రీరూపము వచ్చెను. 'తామగ్ని వర్ణాంతపసా జ్వలంతీం
వైరోచనీం కర్మ ఫలేషు జప్తాం' అని దుర్గా మంత్ర పుష్ప
మున గలను. అగ్నిని దుస్తులుగాఁ దీసికొనుటచే జగదీశ్వరి

కాగా నామె అగ్నివలె ఎఱ్ఱగానుండెను. ఎఱ్ఱని చీరె, ఎఱ్ఱ రవిక, ఎఱ్ఱని పూలను ధరించి అంతయు నెఱ్ఱగా నుండెన వేదములన్నియును దేవీయే సర్వలోకైక జననియు బరబ్రహ్మ స్వరూపిణి యనియు స్తుతించినవి. అప్పుడు శాక్తేయ మతమ కూడ ప్రచలితమైనది.

ఆ దేవి యొక్క మనస్సే బ్రహ్మ, బుద్ధియే విష్ణువు అహంకారమే రుద్రుడు. మీరు మువ్వగును నా బిడ్డలు నేను జెప్పిన చొప్పున సృష్టిస్థితి లయములను జేయుమనెను.

మఱియొక కల్పమున వాయుతత్త్వమును దీసికొని సూర్యుడయ్యెను. 'వాయోస్సార్యః' అని కలదుకదా! అప్పుడు వేదములు సూర్యుడే సాక్షాత్పరంబ్రహ్మ యని స్తోత్రము లొనర్చినవి. ఆ సూర్యునియొక్క మనస్సే బ్రహ్మ. బుద్ధియే విష్ణువు, అహంకారమే రుద్రుడు. 'త్రిమూర్తిశ్చ దివాకరః' అని కలదుకదా! ఆతఁడే త్రిమూర్తులుగనయ్యెను. ఆ కల్పమున సౌరమతము వ్యాపించెను.

మఱియొక కల్పమున పృథివి నాశ్రయించి పరమ శివుఁడయ్యెను. 'క్షీతేరీశః' అని కలదుకదా! అప్పుడు వేదములు శివునే పరబ్రహ్మగ స్తోత్రమొనర్చినవి. ఆ శివునియొక్క మనస్సు బ్రహ్మ, బుద్ధి, విష్ణువు, అహంకారము శివుఁడు. అప్పుడు శైవమతమును వ్యాపించినది.

ఇంకొక కల్పము వచ్చినది. ఆ కల్పములో భగవంతుడు జల ప్రకృతి నా శ్రయించెను. 'జీవనస్య గణాధిపః' అని కలదు

కదా! వేదము అన్నియును నా గణపతిని గూర్చి వ్రాత్ర
మొనర్చినవి. గణపతియొక్క మానస్సే బ్రహ్మ, గణపతి యొక్క
బుద్ధి విష్ణువు, గణపతి యొక్క అహంకారము సుబ్రహ్మణ్యుడు.
అప్పుడు గణపతియే మత మేర్పడినది. విష్ణువు, శిక్తి, సూర్యుడు
శివుడు, గణపతి యీ మైగురులను ఒక్కటే. కల్పభేదములను
బట్టి వేఱువేఱు ప్రకృతుల నాశ్రయించి వేఱువేఱా కృతులతో
నొక్కడే అభివ్యక్తమైనాడు. నునన్తరాణములలో నొక్కొక్క
చోటున నొక్కొక్క దేవతను నధికముగ దెప్పుటకు గారణము
కల్పభేదమును బట్టి వారి అభివ్యక్తము లందున్న శేషాయే.
వీరు వేఱువేఱు, ఒకరికంటె నొకరు గొప్పయని వాదించుట
అజ్ఞానము. వేదము “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అని చెప్పు
చుండగా వేఱుగా నిద్దరును ముగ్గురును నన్నట్లు చెప్పుట
అజ్ఞానము కాదా? ఇద్దరు ముగ్గురున్నట్లు చెప్పిన వీరిని సృజిం
చిన వాడెవడను బ్రశ్నించుచును. అన్నిటి ముగ్గురును నేగిరి
పోవుదురు. సమన్వయ మేమనగా భగవంతుడొక్కడే
యన్నాడు. ఆతడనేక నామముల లోడను. రూపముల
లోడను సభివ్యక్తముగు చున్నాడని తెలిసికొనవలెను. ఒకే
వ్యక్తిని కొడుకు ‘నాన్నా’ యనియు. మనుమడు ‘తాత’
యనియు, బావమఱుది ‘బావా’ యనియు, అల్లుడు ‘మామా’
యనియు బిలుచును. వ్యక్తులిందఱు లేరు ఒక్కడే ఒక్కొక్కరిని
ఒక్కొక్క విధముగ వరుస యగుచున్నాడు. అట్లు
భావించి పరస్పర ద్వేషాసూయలు లేక వారివారి యిష్ట
దైవములను నసన్యముగ భావంపవలయును.

హిందూమతమున విగ్రహారాధనము చెడ్డదని ఇతర మతస్థు లాక్షేపించు చుందురు. విగ్రహారాధన లేని మతము లేనే లేదు. +క్రైస్తవ విగ్రహము కాదా? అ అర్థచంద్రా కారము, చుక్క విగ్రహము కాదా? పార్శ్వలకు అగ్నిమూర్తి కాదా? మనమతమునఁ జెట్లను, పుట్టలను, పాములను. బక్షు లను దేవునిగా గొలుతుము. దేవుడొక్క గుడిలోనే యుండఁడు. గుడిలోను నుండును. సర్వవ్యాపకమైన తత్త్వమును అన్నిటిలోను జూచుట మనమత సిద్ధాంతము. మనము గాత్రని బూజించెదమని కొందఱాక్షేపణ మొనర్చెదరు. అదిరాయి యని మనకును దెలియును. కాని మనము దానినిరాయి అను టను మఱచి దానిలోఁ జైతన్యమును దర్శించుచున్నాము. దానిని మంత్రపూత మొనర్చుచున్నాము. మనభక్తి వలననే సర్వ కార్యములను నెఱవేర్చుచు మనలను భగవంతుఁడు రక్షించుచున్నాఁడు.

భగవానుఁడు నిర్గుణుఁడయ్యను, సర్వకల్యాణగుణుఁడగు చున్నాఁడు. గుణములును నింద్రియాతీతములే (Abstract) సంతోషము అనునది గుణము. దానికి రూపములేదు. కాని సంతోషమనునది ఒక వ్యక్తిముఖమున వ్యక్తమగును. ఆ రూపము లేకుండిన సంతోష మను గుణము వ్యక్తముకాదు. ఇట్లే ముఖమనెడు గుణమును ముఖముమీఁద వ్యక్తము కావలసివచ్చె. సర్వవ్యాపకుఁడగుటచే నీలముగ నున్నాఁడుఁ య్యనెమగు నాకాశమును, వాయువును నీలమే. అగ్నిలో.

దీక్షితుడుగునది నీలముగనే యుండును. ఇల్లింగులో మంటను గాంచుడు. విశాలమగు సముద్రము లోని నీరును నీలముగ నున్నది. విశాలమగు కొండయును రాయి తెలుపు ఎఱుపుగ నుండినను నీలముగఁగనఁబడును. సర్వేశ్వరుఁడు కావున రత్న కిరీటము, సచ్చిదానందుఁడు కావున విశాలమగు ముఖమును, జిఱునవ్వును నుండును. బలమునకును బలముగనువాడు కావున విశాలమగు వక్షస్థలమును, విశాలములగు నాజాను బాహువులును, కనకచేలమును ధరించుట' పాదో-స్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి' ఒక పావుభాగము విశ్వము నందలి సమస్త సృష్టి యును, సృష్టిలేనిది ముప్పాతిక భాగమును గలదు. ఆ కప్పిన ప్రకృతిని జెప్పుటకు కనక చేలము. ప్రభువు కావున భక్తులనురక్షించుటకు ధనుస్సు లేకచక్రము. ఇట్లాకాక కల్పనమాయన గుణములనుబట్టిలయినది. మనఅద్భుతమేమనిన మనదేవుఁడే మనకు తన్నెట్లు భజింపవలసినది చెప్పెను. కొందఱకు దేవుని కొడుకు చెప్పెను. కొందఱకు దేవుని దూత చెప్పెను.

మానవుఁడననేల ? సమస్త జీవరాసులును ఆనందమును గోరును. ఆనందము విషయములలో లేదు. ఆత్మలోఁ గలదు, మనము అజ్ఞానముచే విషయములలో నుండియే ఆనందము వచ్చుచున్నదని అనుకొనుచున్నాము. విషయములలోనే ఆనందముండిన నావిషయ మందఱకును నానందమియ వలెను. ఒకరి కొక విషయములో నానందముండిన నింకొకరి

కింకొక విషయములో నానందముండును. ఒకవిషయము ననుభవించిన సుఖము కలుగును. దానినే యికకొంచె మెక్కువగా ననుభవించిన దుఃఖముగఁ బరిణమించును. ఇట్లుగాక ఎంతగా ననుభవించినను సుఖమట్లే యుండవలెను. చూడుడు.

సు + ఖం } ఈ రెంటిలో
దుః + ఖం } సమానముగనున్నది “ఖం”

‘కిం బ్రహ్మ’ ఖం అనునది బ్రహ్మ పదార్థము. ఆకాశమును నర్థముపొడ కలదు. కాని యిచ్చట అనుభవరూపమగు బ్రహ్మ అని తెలియవలెను. ఈ యనుభవమును ‘సు’ మంచి విషయములతో ననుభవించిన దానిని “సుఖం” అందురు. ఆ యనుభవమును జెడ్డ విషయములతోఁ గలిపి యనుభవించిన దానిని “దుఃఖం” అందురు. అసలు భగవదనుభవము సుఖదుఃఖాతీతమైనది.

మన మనుభవించు వస్తువు అంతవంతముగ నుండరాదు. ఏదైన మనము సుఖము ననుభవించు పదార్థము శాశ్వతముగ నుండదు. అది శాశ్వతమై యుండవలెను. మనకు విషయములలోనుండి ఆనందము వచ్చునున్నదను భ్రమయే దుఃఖమునకు గారణము. ఒక కుక్క ఒక ఎండు ఎముకను బట్టుకొని, దానిమీఁద నొయ్యారముగఁ బరుండి పటపట కొఱకును. అట్లు కొరికిన దానిలో నేదో రసము వచ్చునని దాని భ్రమ, అది యెప్పుడో యెండి పోయినది. కొంచెము సేపు కొఱకగా గొఱకగా నాకుక్క నోటిలో చిగుళ్ళు జెగిరక్తము

స్రవించి. ఆ ఎముక రక్తసిక్తమగును. పాపమా కుక్క
 తానింతవఱకు గొఱకుటచే నా ఎముకలో నుండి రక్తము
 వచ్చుచుండినదని భ్రమించి దానిని నాకును. అదితియ్యగా
 నుండును ఇంకను గొఱకును. ఇట్లు తన రక్తమును నెముక
 మీద బ్రవేశపెట్టుకొని, ఎముకనుండియే రక్తము వచ్చు
 చుండినదని గాఢచెందనట్లు మానవుడు తనలోని
 యావంతమును తిరిగిష్టముండిన విషయముపై ప్రవేశపెట్టుకొని
 దానిలో నుండియే ఆనందిము కలుగుచున్నదని భ్రమించి
 గాసినిజెందు చున్నాడు. మనకు తిరిగిని వస్తువు, విజమగు
 నానంద పదార్థము ఆత్మయే. అదియే భగవంతుడు. సర్వ
 వ్యాపకమై యున్నది. సర్వవ్యాపకమై యుండినను వ్యగ్రహ
 రాధనను చేయవలసినదే. మనకు దాహము వేసిన దను
 కొనుడు. భూమి క్రింద సర్వత్ర దాహమును దీర్చు జలము
 వ్యాపించి యున్నది. దానిని బొందుకెట్లు? ఆ జలమునకును,
 మనకును నడ్డముండిన రాళ్ళను, యిసుకను, మట్టిని దీసివేయ
 వలెను. మరల ప్రక్కనుండిన మట్టివిరిగిపడి అది పూడి
 పోకుండునట్లు పరలో, రాతి కట్టడమో ఏదో కట్టవలయును.
 ఇప్పుడు దానిలోనుండి తోడుకొని దాహమును దీర్చుకొన
 వచ్చును. కేవలము జలము సర్వత్ర జలము వ్యాపించినదని
 తెలియుట చేతనే దాహము తీరదు. అట్లే భగవంతుడు
 సర్వవ్యాపకుడని తెలియుట చేతనే భవతాపము తీరదు.
 దానిననుభవించుటకు అందుబాటులోనికి దెచ్చుటకు ప్రతి

బంధకములను దీసివేయవలెను. బాపి. కోనేరు మొదలగు వాని నేట్లేర్పాటుచు కొనుచున్నామో ఎంతజ్ఞానియైనను విగ్రహారాధనము గావింపవలసినదే! సర్వత్రవ్యాపించి యన్న సంగతియు దెలిసికొన వలయును. బావులుండు తావులు, ఆకారములు వేటువేటుగ నుండినను అన్నిటిలోని నీరు ఒక్కటేనని భావింపవలెను. ఎవరే రూపముతోడను, ఏ నామముతోడ నుండినను అన్నిటిలోని భగవచ్చైతన్య మొక్కటే. భగవచ్చైతన్య మంతటను నుండినను ఉపాసనకు వేద ప్రతిపాదితమైన నామరూపముల తోడనే ఉపాసించుట శ్రేయస్కరము. భగవంతుని అవతారములు పది కలవు. మత్స్య, కూర్మ, వరాహ, నారసింహ, వామన, పరశురామ, బుద్ధ, కల్కి. ఇంకిను సంశావతారములు కలవు మత్స్య, కూర్మ, వరాహ, వామన, పరశురామ, బుద్ధ, కల్కి యీ అవతారములలోఁ గొన్ని అంశావతారములు, కొన్ని యుగావతారములు, కొన్ని ఆవేశావతారములు. 'నృసింహ, రామ కృష్ణేషు షాడ్గుణ్యం పరిపూరితమ్, నృసింహ, రామ. కృష్ణావతారములలో షడ్గుణములు పరిపూర్ణములుగ నున్నవి. జయ విజయము హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులు, రావణకుంభకర్ణులు, శిశుపాల దంతవక్త్రులు వీరిని నిర్జించుటకై పూర్ణావతారులుగ రావలసి వచ్చినది. వీరు సాక్షాత్పరం బ్రహ్మలు అక్షరసాంఖ్యమును బట్టి చూడుఁడు.

బ్రహ్మ

కృత — రమా అచ్యుత

త్రేత — సీతా రామ

ద్వాపర — రాధికా కృష్ణ

కలి — వేంకటేశ (కళా వేంకట నాయకః)

బ్రహ్మ = బ23 + ర27 + హ 31 + మ 25 = 108

కృతయుగములో 'ఆత్మవైద్విధానకరోత్ అర్ధేన స్త్రీ అర్ధేన పురుషః

కృతలో ర 27 + మ 25 + ఆ2=54 + అ1 + చ6 + ఉ5 + య36 + త16=54 మొత్తము 108 అయినది.

త్రేతలో సీతా + రామ, స + 32ఈ4 + త16 + ఆ2=54

ర27 + ఆ2 + మ25 = $\frac{54}{108}$ అయినది.

ద్వాపరలో రాధికా + కృష్ణ. ర27 + ఆ2 + ధ=19 = ఇ3 + క 1 + ఆ2=54

క1 + ము7 + ష31 + ణ15 = $\frac{54}{108}$

'కళా వేంకట నాయకః' అనుటచే కలియుగమున వేంకటేశుడు, వ29 + వ11 + అం15 + క1 + బ11 + వ11 + శ30 = 108

108 పరబ్రహ్మతత్వమైనది. ఇచ్చట స్త్రీ దేవత అక్కఱలేదు. అన్నియు నాయనయే. బాలాజీ కదా. సర్వదేవతా స్వరూపుడు,

ఈ బ్రహ్మయే యీ ప్రపంచమైనది. 'సర్వం ఖల్వీదం బ్రహ్మ' అను శ్రుతి.

$$\text{సంసార్య} = \text{స32} + \text{అం15} + \text{స32} + \text{ఆ} = 2 + 827 = 103$$

మన శరీరమందు ప్రాణమును 103 అంగుళములు కలిగి యున్నది. "అభేదం శరీరం వణ్ణవత్వంగుళాత్మకం భవతి" 'శరీరాత్ప్రాణః ద్వాదశాంగుళాదధికో భవతి' ఈ శరీరము 96 అంగుళము లున్నది, (అంగుళమన బొటన వ్రేలియొక్క అడ్డకొలత) శరీరమునకంటె బ్రాణము 12 అంగుళము లధికముగ నున్నది. $96 + 12 = 108$ అయినది. మనము పగలు 108 వందలును, రాత్రి 108 వందలును శ్వాసించుచున్నాము. మొత్తము 21600 అయినది.

$$\text{కలియుగము} = 108 \times 4000 \text{ సం} = 432000$$

$$\text{ద్వాపరయుగము} = 108 \times 8000 = 864000 \text{ సం}$$

$$\text{త్రేతాయుగము} = 108 \times 12000 = 1296000$$

$$\text{కృతయుగము} = 108 \times 16000 = 1728000$$

$$\text{అనగా } 108 \times 40000 = 4320000$$

చంతయును 108 మిఠనే ఆధారపడియున్నది.

పై విషయమునుబట్టి "ఆదిత్య మంబికాం విష్ణుం గణ నాథం మహేశ్వరం పూజయేత్" అనుటచే భగవంతుడు ప్రకృతి భేదములను బట్టి వేఱువేఱు కల్పములలో కేఱువేఱు రూపములలో నొకే భగవంతుడు అభివ్యక్తమును జెందు

చున్నాడు. పరస్పరము ద్వేషము లేక ఆయా నామ రూపములతో భగవంతుని భజించుకొనవచ్చును.

భగవంతుని భజించుటకు మార్గములు ముఖ్యముగ మూడు. కర్మ, భక్తి, జ్ఞానము. యోగమును భక్తి కంగముగ నొనర్చినారు. శరణాగతిని భక్తిలోఁ జేర్చినారు. కర్మ మార్గులకు గర్మప్రధానము. భక్తి జ్ఞానములంగములు, భక్తులకు కర్మ జ్ఞానము లంగములు. జ్ఞానులకు కర్మభక్తు లంగములు, గీతలో 'కర్మణై వహి సంసిద్ధిమా స్థితాజనకాదయః' జనకాదులు కర్మయోగము వలననే మోక్షమును బొందిరి. అని కర్మయోగము శ్రేష్ఠమని యిందుకలదు. 'భక్త్యామా మభిజానాతియావాన్ యశ్చాస్మి తత్త్వతః' 'భక్తి రేవగరీయసీ' అను వచనముల వలన భక్తియే గొప్పదని తోచుచున్నది. 'జ్ఞానే పరిసమాప్యతే' అనుటచేఁ గర్మలన్నియును జ్ఞానములోఁ బరిసమాప్తిని జెందుననుటచే కర్మ, భక్తి, జ్ఞానము దేనికవి గొప్పవిగాఁ జెప్పఁబడినవి. మూడును నవసరములే.

ఆకాశమున వెలుగు సూర్యుడద్దములోఁ బ్రతిబింబించినాడు. సరిగా నట్లేయున్నాడు. అద్దము నీలమైనసూర్యుడును నీలముగఁ గనఁబడును. అద్దము ఎఱ్ఱనిదై నచో సూర్యుడును నెఱ్ఱగఁ గనఁబడును. అద్దముమసక తెలుపు (మలినసత్వము) గా నున్నచో సూర్యుడు మసకగాఁగనబడును. అద్దమెంత స్వచ్ఛముగ నుండిన సూర్యుడంత స్వచ్ఛముగ గనఁబడును. అట్లే హృదయము స్వచ్ఛముగ, గుణరహితముగ నుండినచో ఆత్మ

చైతన్య మంత స్వచ్ఛముగ నుండును. సత్త్వరజస్తమో గుణములతో నుండినఁ జైతన్య ప్రతిబింబమగు జీవుఁడును దదను సారముగ నుండును.

అద్దములోఁ బ్రతిబింబించిన సూర్యుఁడు ఒక చీకటి గదిలోనికిఁ దన వెలుగును వైచి, గదిలోని చీకటిని దానే పోగొట్టినట్లెట్లు అద్దమనుకొనునో, అహంకారముతోఁ గర్మ లోనర్చువాఁడు అంతయును దన వలననే యగుచున్నదని భావించును. కర్తృత్వమును వహించును. కర్తృత్వము వలననే పుణ్యపాపములును, బంధమోక్షములును, మానానమానములును, లాభాలాభములును, జయాపజయములను ద్వంద్వములు కలుగును. దీనివలన సుఖదుఃఖముల ననుభవించుచుండును. ఇట్టివానికి శాంతిలేదు.

నిరహంకారుఁడై భగవంతునుద్దేశించి, భగవత్ప్రీత్యర్థముగ, భగవదర్పణ బుద్ధితోఁ గర్మల నొనర్చిన బంధము లంటవు. ద్వంద్వము లుండవు. కర్మలలో యజ్ఞములుమ ఖ్యము ఏలననఁగా మానవులకు దేవతలతోఁ బని యున్నది. వేడి కావలెను, గాలి వీవవలెను, వర్షము కురువవలెను. జీవశక్తి రావలెను. పంటలు పండవలయును. అసలు బీజములు కానలయును. వీని కన్నిటికి నధినాథుఁడున్నాడు. ఆతనిఁ దృప్తిఁ బొందింపవలెను. ఇన్ని జరుగనిది | పాణుల కాహారము లేదు. కావున దేవతలను మనము భజింపవలయును. వారి కాహారమును గల్పింపవలెను. అనఁగా హవిస్సుల నొసంగ

వలయును. మనకు వేడిమి అగ్నియొసంగును. మనము దేవతల
 కొసంగు హవిస్సుల నన్నిటిని అగ్నివారివారి కందించును.
 అందువలన యజ్ఞములన్నింటిలోను ముందుగా 'అగ్నయేస్వాహా'
 అగ్నికి ఆహుతి నీయవలెను. వియ్యాలవారింటికి అరిసెల కావ
 డిని మోసుకొనిపోవువానికి ముందుగా గడుపు నిండుగా నరిసె
 లను బెట్టవలెను. లేకుండిన దారిలో వాసెనను విప్పును.
 తర్వాత యజ్ఞభేదములను బట్టి ఆహుతులుండును. వర్షమును
 గురిపించు చంద్రునకు 'ఇంద్రాయస్వాహా' అనియు, వ్రాణశక్తి
 నిచ్చునట్టి సూర్యునకు "సూర్యాయస్వాహా" యనియు,
 పంటల నొసంగు చంద్రునకు 'సోమాయస్వాహా' అనియు,
 బీజముల నొసంగు ప్రజాపతులకు 'ప్రజాపతయేస్వాహా' యనియు
 బ్రహ్మకు 'బ్రహ్మణేస్వాహా' యనియు విష్ణువునకు 'విష్ణువేస్వాహా'
 యనియు నిట్లు వివిధ దేవతలకు శాస్త్రప్రకారము ఆహుతులీయ
 వలయును. వారు గీర్వాణులు కావున వేదమంత్రములతో
 గీర్వాణభాషలో నీయవలయును.

దేవతల కాహారము అమృతము. వా రమృతాశనులు.
 ఎవరే యాహారమును గైకొనెదరో వారికా యాహారమును
 బెట్టవలెను. గోవు అమృతములోనుండి పుట్టినది,

గోవు

భగవంతుని నాభినుండి బ్రహ్మపుట్టెను. ఆయనకు దన
 పుట్టుక యెట్లు వచ్చినదో తెలియకుండెను. ఇంతలో 'త, ప'

అను రెండక్షరములు వినఁబడినవి. అప్పుడు బ్రహ్మ తపస్సు చేయఁగా భగవంతుఁడు ప్రత్యక్షమై సృష్టియొనర్పు మనెను ఆయన ఒక్కని వలన గాక తనకు దోడుగ నొ బ్రహ్మలను సృజించుకొనెను. వారిని సృష్టిచేయుమని కోరఁగాఁ గొందఱు ఋషులను, కొందఱు మృగములను గొందఱు పాములను ఇట్లు వివిధ సృష్టి నొనర్పఁ బ్రారంభించిరి. కాని యీ నవబ్రహ్మ లలో దక్షప్రజాపతి అన్నిటి కంటె నుత్తమ జాతీయగు మానవులను సృజించెను. మిగిలిన జంతువులన్నియును నడ్డముగ నడుచును. మానవులను నిలువబెట్టినాఁడు. అనఁగా శిరమున గల బుద్ధికిని భగవంతునకును నింకేమియును నడ్డము లేదు. అనఁగా భగవంతునిఁ గనుఁగొనుటకు మాత్రమే మానవుని సృజించెను. మానవ జన్మము వచ్చిననుబశువులవలె నాహార, నిద్ర, భయ, మైథునములలో మునిగి యుండిన నాతని నర పశువన వలయును. ఇట్టినరునిఁదమలోఁ జేర్చుటచేఁ బశువుల కును గోపమువచ్చినది. తులసీదాసగోస్వామి యిట్లనెను: యే నరపశులను పూంఛ విషాణా' ఈ నరపశువులకు పశులకు స్వాభావిక అలంకారములగు కొమ్ములు, తోక లేదు.

అట్టి ఉత్తమ మానవజాతిని మనస్సంకల్పముచే సృజించెను. వారందఱును ఆకలి, ఆకలి యని దక్షునిచుట్టును మూగిరి. వారి యాకలిని దీర్చునుపాయము వారికి తోచలేదు. వెంటనే తనను సృష్టిచేయుమనిన బ్రహ్మాకడకు బోయెను. బ్రహ్మయును తోచక తనకడ గల అమృతమును ద్రావు

మనసు. అమృతము తేనెవలె మెత్తగను, మధురముగను, సౌరభముతోను నుండును. దానిని దక్షుండు త్రాగెను. త్రాగఁగానే త్రేపువచ్చెను ఆ త్రేపులో నా సౌరభము బయటకు వచ్చెను. ఆ సౌరభములో నుండి ఒక జంతువు పుట్టెను. దాని కైదు చన్నులు కలవు. నాలుగు కొమ్ములు కలవు. నాలుగింటిమీద నాలుగు భుజములును గలవు. అది ధర్మార్థకామ మోక్షముల నొసంగును. దానిని సౌరభము నుండి పట్టుటచే సురభి అన్నారు. ప్రదక్షిణ శ్లోకమిది—
 శ్లో॥ పంచ స్థనీం చతుశ్శృంగీ చతుష్పాదాం చతుర్భుజాం
 చతుర్వర్గ ఫలాందాయీం భావితాం సురభిం భజే ॥

అర్థము వైనఁ జెప్పఁబడినది.

ఇది సృజింపఁబడగానే అవ్వారిగాఁ బాలను గుఱిపించెను. సృజింపఁబడిన మానవు లా పాలను ద్రావి అమరులైరి. వారందఱును నారదునిచే జ్ఞానోపదేశమును బొంది అడవులకును, గొండగుహలకును బోయిరి. అప్పుడు దక్షుండు నారదునిట్లు శపించెను : “నా పుత్రులకు ఇట్లు వాకిలి లేకుండ చేసి నావు కావున నీకును నిట్లు వాకిలి లేకబోవుగాక ! వా రడవులదిరుగునట్లు నీవును సంతటను దిరుగుదువుగాక !

సంకల్ప సృష్టివలనఁ జిక్కులురాఁగా నప్పుడు భగవదాదేశమున మిథునసృష్టి ప్రారంభమయ్యెను. ‘అత్మావై ద్విధాఽకరోత్, అర్థేన స్త్రీ అర్థేన పురుషః’ భగవానుండు తాను రెండుగా నయ్యెను సగము స్త్రీగను, సగము పురుషుండు

గను నయ్యెను. సురభి స్త్రీకాదు, పురుషుడను గాదు, అదియు రెండయ్యెను. ఒకటి గోవు, ఒకటి ఎద్దు. అసలే గోజాతి మానవ పోషణకై సృజింపఁబడినది. కావున గోవు పాలు, పెరుగు, నేయి మొదలగు రసములచేతను, ఎద్దు నేలను దున్ని పంటలను బండించుచును మానవపోషణ చేయుచున్నది. అందువలన గోవు మనకు దల్లి. ఇంతకు దేవతల కాహార మమృతముగాన అమృతముచుండి బుట్టిన గోరసములన్నియును నమృతములే కావున మనకు సర్వవిధముల సహాయమొనర్చు దేవతలకు మనయు గోరసములతో నాహారమును గల్పింప వలయును. అందువలననే యజ్ఞములలో ఆవుపాలు, ఆవు పెరుగు, ఆవునేయి వినియోగింపఁబడుచున్నది. వీనినగ్నిద్వారా దేవతలకుఁ బంపించుటకు గీర్వాణభాషలోఁగల వేదమంత్రము లతోఁ బంపింపవలయును. దానికి వేదాధ్యయన మొనర్చిన శ్రోత్రీయబ్రాహ్మణులు కావలసివచ్చినది. ఈ గోవులను, బ్రాహ్మణులును లేకుండిన దేవతలతో సంబంధ మేర్పడదు. పైన దేవతలు - వేదములు. భూమిపై గోవులు - బ్రాహ్మణులు ఇవి ఒక జాతిసరముగఁ జెప్పటకాదు. యథార్థము. అందు వలననే 'గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యమ్' గోవు బ్రాహ్మణుడు నిత్యము శుభముగ నుండవలెను. ననున ప్రజలకు గోవు శరీరపోషణ మొనర్చును. బ్రాహ్మణుఁ డాత్మ పోషణ మొనర్చును. ఇచ్చట చెప్పఁబడిన బ్రాహ్మణుఁడు వేదమునన్యయనమొనర్చి, సదాచారసంపన్నుడగు బ్రాహ్మణ్య మూర్త్యగు వానిని గూర్చియే.

కర్మసూర్గములో యజ్ఞములొనర్చిన సర్వమానవకోటికి ఊమము కలుగును. వర్షములు కురిసి సమస్త జంతువులకును జలము నొసంగును, పంటలు, ఓషధులు మిక్కిలిగ పండుటచే సుభిక్షముగ నుండును. కావున యజ్ఞముచేయుట సర్వమానవకోటి ఊమము కొఱకే.

కొన్ని యజ్ఞములలో జంతుబలి నిచ్చెదరు. అసలు నిజముగఁ గావు, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మత్సర, అసూయా దంభ, ద్వేషములను బలియాయవలెను. ఇది ఆత్మయజ్ఞము.

సాధారణముగా బ్రాహ్మణు లహింసాపరులు, ఏరు హింసచేయరు. కలువు మొక్కనైనఁ బీడరు. అట్టివారు యజ్ఞములలో నల్లమేకను ఖండించి దాని వపను హోమము చేయుటేమిటి? శంకించి పాశ్చాత్యులు కొందఱు శాస్త్రీయముగా (Scientific) గా బరీక్షించిరి. ఆకాశమున 49 వాయువులు కలవు. ఇందులో నొకానొక వాయువు మేఘములన్నియు నొకచోటఁ జేరినపుడు వాటినిఁ జెదరుకొట్టి వర్షము లేకుండ జేయును. హిందువులు యజ్ఞముల వలన వర్షము కురియునందురే, ఎట్లు కురియునని మేకయొక్క వపను, పట్టుగుడ్డను, మంచి గంధపుచెక్కను, కర్పూరమును, ఇంకను సుగంధద్రవ్యములను, ఆవు నేతిని వ్రేల్చుటచే వెలువడివ వాయువును ఒక ఖాళీబెలూన్-గోనికిఁ బట్టి ఆ వాయువును ఆకాశమునకు విమూలము మీఁద పోయి వదలిరి. ఈ వాయువు

వలనఁ జెదరిపోయిన మేఘములు మరల నొక చోటుననుజేరి వర్షించెను.

యజ్ఞములును లేవు. సకాల వర్షములును లేవు. శాస్త్రీయముగ యజ్ఞ మొనర్చిన నాకర్త స్వర్గమును బొందును ఆ పుణ్యమైపోయిన తర్వాత, “షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి” అను గీతావాక్యమునుబట్టి మరల జన్మింపవలసినదే. అట్లుగాక జ్ఞానభావముతో ‘బ్రహ్మర్పణం బ్రహ్మహవిః | బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణాహుతం, బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం | బ్రహ్మకర్మ సమాధినా’ అన్నిటిని బ్రహ్మభావనతో | పేర్చి, బ్రహ్మర్పణ మొనర్చిన మోక్షమునకుఁ బోవును. ఇట్లు చేసిన బ్రహ్మవిస్మృతి కలుగదు. ఈ హోమధూమమును వాసన చూచినను నాయుర్వృద్ధియే.

శ్లో॥ వృద్ధార్కా హోమధూమశ్చ బాలశ్రీ నిర్వరోదకమ్
రాత్రో ఊరాన్న భక్తిశ్చ ఆయుర్వృద్ధి ర్దినేదినే॥

సాయం సూర్యుని ఎండలో నాతపస్సైనమొనర్చుటయు, హోమధూమమును వాసన జూచుటయును, తనకంటె వయస్సు తక్కువ దానితో సంభోగ మొనర్చుటయును, నిర్మలమగు జలమును ద్రావుటయును, రాత్రియందు పాల యాన్నమును దినుటయును రోజురోజునకు నాయుస్సును బెంచును.

శ్లో॥ బాలార్కా ప్రేత ధూమశ్చ వృద్ధశ్రీ పల్వరోదకమ్
రాత్రే దద్ధన్న భక్తిశ్చ ఆయుఃక్షేణే దినే దినే॥

ప్రాద్దుటి ఎండలో నుండుటయును, పీనుఁగు కంఠము
 అనఁగాఁ కమురు కంఠము వాసన చూచుటయును, తనకింట
 వయస్సులోఁ బెద్దదగు స్త్రీతో సంభోగించినను, ఆకులలము
 లతో నుండిన మురికినీటిని ద్రావినను, రాత్రియందు బెరుగన్న
 మును దినినను రోజురోజునకు నాయువు క్షీణించును. కర్మ
 లందు కర్తృత్వముండునని ఇదివఱకే చెప్పితిమి. అద్దములోఁ
 బ్రతిబింబించిన సూర్యుఁడు తన వెలుఁగు నొక చీకటి గదిలో
 వైచి అది తనవలననే చీకటి పోయినదని భావించును
 ఇదియే కర్తృత్వము. కొంతసేపటికి ఇది తన వెలుఁగు కాదని
 తెలిసికొని, తనకెక్కడనుండి వెలుఁగు వచ్చినదా యని క్రమ
 ముగా సూర్యునివైపునకు బ్రయాణించును. ఇదియే భక్తి
 మార్గము. చివరకు సూర్యుని యొక్క కిరణస్తంభమును,
 అద్దములోని ప్రతిబింబ సూర్యుని యొక్క కిరణస్తంభములును
 నొక్కటి యగును. ఇదియే భక్తిలో నైత్యత. ఇట్లు సూటి
 కిరణముల వలన అద్దము యొక్క కళాయి కఱిగి నశింపఁగా
 నా ప్రతిబింబము బింబములోఁ గలిసిపోవును. అనఁగా భక్తి
 పరాకాష్ఠస్థితినిఁ జెందఁగా నంతఃకరణమును గళాయి నశించును.
 అంతఃకరణము నశింపఁగా నిక మిగులునది ఆత్మయే. ఇదియే
 జ్ఞానము. భక్తేస్తు యా పరాకాష్ఠ సైవ జ్ఞానం ప్రచక్ష్యఘే
 భక్తియొక్క పరాకాష్ఠ స్థితికే జ్ఞానమని పేరు. భక్తి వలన
 భవతాపము తీరును. జ్ఞాన మనుభవ రూపమైనది. అన్నమును
 దినినఁ గడుపులోని తాపము తీరును. నిద్రకన్నులలోఁ

దినము నాచలి తీరును. కాని రుచి తెలియక పోవచ్చును. భక్తి యెట్లుచేసినను ముక్తికలుగును. జ్ఞానమున నెఱుక యుండవలయును భగవద్రామానుజులును, శంకరభగవత్పాదులు వారును భక్తిజ్ఞానముల కొక్కటే ఉపమానమును జెప్పిరి. సముద్రమునకుఁ దరంగమునకును బోల్చిరి. సముద్రము తరంగ ములగును. కాని తరంగము సముద్రమెట్లు కాఁగలదు? తరంగము సముద్రము నాశ్రయించుకొని యుండవలయును. లేకుం డిన నది లేకుండపోవును. అట్లే జీవుఁడు తప్పక యెల్లప్పుడును భగవంతుని ఆశ్రయించుకొని యుండవలయును.

శ్రీ శంకరభగవత్పాదులును నదే ఉపమానమును జ్ఞాన మార్గమును బోధించుచు ‘జీవో బ్రహ్మైవ నా పరః’ జీవుఁడు బ్రహ్మ తప్ప వేఱుకాదు. సముద్రమందలి నీరుచు ద్రవమే, తరంగమందలి నీరును ద్రవమే. సముద్రజలము నుప్పగా నున్నది. తరంగమందలి జలమును నుప్పనయే. సముద్రజలమును తెలుపే. తరంగమందలి జలమును దెలుపే. ఇంకఁ దాత్త్వికముగ నారెంటికిని భేదమేమున్నది? బ్రహ్మము నందలి సత్, చిత్, ఆనందమున్నది. జీవుని యందును సత్, చిత్, ఆనందములు కలవు, కావునఁ దాత్త్వికముగ రెండు నొక్కటియే. కర్మ, భక్తి, జ్ఞానము లవినాభావ సంబంధము కలవి. అందులో భక్తి సులభము. ‘భక్తి నశః పురుషః’ ‘భక్తిరేవై నం గమయతి’ యను శ్రుతివాక్యములు భక్తి ప్రాధాన్యమును జెప్పును.

అద్వైతులకును, ద్వైతులకును, విశిష్టాద్వైతులకును. అనుష్ఠానమార్గమొక్కటియే. మూడు మతములందును భక్తి కలను. “అద్వైతం పరమార్థతః.” అద్వైతము పరమార్థమందే ఆచరణానుష్ఠాన మందందఱును భక్తినే అవలంబించెదరు. అవలంబించవలయును.

హిందూమత మందలి ప్రతిశాఖలోను భక్తి కలదు. అద్వైతులు, ద్వైతులు, విశిష్టాద్వైతులు, శైవులు, సౌరులు శాక్తేయులు, గాణాపత్యులు, లింగాయతులు, కాపాలికులు, ఆర్యసమాజ, బ్రహ్మసమాజ, సిక్కు మొదలగు వారందఱును హిందూమతమందలి శాఖలే. వీరందఱును భక్తి ననుసరించు వారే,

భక్తి

భక్తి ప్రధానమైనదని యిదివఱకే చెప్పియుంటిమి. భక్తి యనఁగాఁ బ్రేమ యనియుఁ జెప్పియుంటిమి. భక్తి రెండువిధములు 1. సాధన భక్తి 2. సాధ్యభక్తి. సాధనభక్తి యను దొమ్మిది విధములు. 1. శ్రవణము 2. కీర్తనము 3. స్మరణము 4. పాదసేవనము 5. అర్చనము 6. వందనము 7. దాస్యము 8. సఖ్యము 9. ఆత్మనివేదనము. సాధ్యభక్తికి ప్రేమభక్తి యనియు, రసాత్మికభక్తియనియును బేరు కలదు. ఇది మొదల విధములు. 1. శాంతము 2. దాస్యము. 3. వాత్సల్యము 4. సఖ్యము 5. మఘరము.

నాథనభక్తినిఁ జేయుటచే భక్తిలేనివానికిని భక్తి కలుగును. ముందు శ్రవణమును శ్రద్ధతోఁ జేయవలయును. ఇట్లు భగవద్గుణములను శ్రవణము చేయఁ ఆతని గూర్చి కీర్తింతుట జరుగును. కీర్తనము నాల్గు విధములు. 1. గుణసంకీర్తనము 2. లీలా సంకీర్తనము 3 భావసంకీర్తనము 4. నామసంకీర్తనము. ఇందులో నొకదాని కంటె మఱియొకటి శ్రేష్ఠమైనది అన్నిటికంటె నామ సంకీర్తనము శ్రేష్ఠమైనది. ఒక్కఁడుగా జేయునది. కీర్తనము, 'సామూహికేన సంకీర్తనమ్' సమూహికముగాఁగలిసి చేయునది సంకీర్తనము.

సంకీర్తనము చేయఁగా స్మరణములోనికి బోవును ఇది మనస్సుతోఁ జేయునది. ఈ స్మరణము మూడు విధములు. 1. నామస్మరణము. 2. రూపస్మరణము 3. స్వరూపస్మరణము జపమాలతోడనో, శ్వాసమీఁదనో, నడుచుచునో చేయు జపము నామస్మరణము. రూపమును హృదయమున స్థాపించుకొని చేయుధ్యానమును, నడుచునప్పుడు తన యిష్ట దేవత ముందు పోవుచున్నట్లు భావన చేయుచుండిన రూపస్మరణ మగును. తానాత్మ స్వరూపుఁడ ననియు, అది పరమాత్మ అంశమేననియును భావించుటకు స్వరూపస్మరణమని పేరు.

పాదసేవనము :- భగవంతుని పాదములను సేవించుట పాద సేవనము. ఇది అవతారకాలములోనే సంభవమగును. 'తస్మిన్ తజ్జనే భేదాభావాత్' ఆతనికిని ఆతని భక్తులకును భేదములేదు, 'సాధుల హృదయము నాయది, సాధుల హృద

యంబు నేను' అని భగవంతుడే చెప్పినాడు. పైగా భగవంతుని కంటే భగవద్భక్తులే శ్రేష్ఠులు. భగవంతునిలో భగవంతుడొక్కడే యున్నాడు. భగవద్భక్తులలో భగవంతుడను భగవంతుని వశపడుచుకొనిన భక్తుడను గలడు

శ్లో॥ సిద్ధిర్భవతి వా నేతి సంశయోఽత్యంత సేవినామ్

న సంశయోఽత్ర తద్భక్త పరివ్రాజ రతాత్మనామ్ ॥

భగవంతుని సేవించినవానికి సిద్ధి కలుగునో. కలుగదో అనుమానమే. ఆతని భక్తులను సేవించువారలకు సిద్ధి కలుగుటలో సంశయము లేదు.

అర్చనము :- తరువాత భక్తి, భగవదర్చనము, విగ్రహము, సాలగ్రామము, కుండ్యము, స్తోత్రము, యంత్రము, కలశము పటము మొదలగువానియందు భగవద్భావన మొనర్చి షోడశోపచారములతోఁ బూజించుటకు అర్చనమని పేరు.

వందనము :- భగవంతునకును, భగవన్నూర్తి మొదలగు వానికిని, భగవద్భక్త భాగవతులకును వంగి నమస్కరింపవలయును. రెండు చేతులను జోడించి హృదయముదగ్గఱఁ బెట్టుకొని తలను వంచి నమస్కరింపవలయును. ఒంటిచేతి నమస్కారము పనికిరాదు. వంటిచేతి నమస్కార మొనర్చిన రెండవచేతికి పక్షవాతము వచ్చును. రెండవచేయి యుండఁగా దానిని వినియోగింపక పోయిన నది యింకెందులకని భగవంతుడు దానిని లేకుండ జేయును ఇది సాధారణ నమస్కారము

పంచాంగ నమస్కారము దీనికంటె శ్రేష్ఠము. మోఁదాశ్శ
మోదం గూర్చుండి తలను నేలకు మోపి రెండు చేతులతో
నమస్కరించుట పంచాంగ నమస్కారము.

సాష్టాంగ నమస్కారము దీని కంటె శ్రేష్ఠము.

కం॥ కరయుగములు చరణంబులు

ఉరము లలాటస్థలంబు నున్నత భుజముల్

సరి ధరణి మోపి మ్రొక్కి న

బహువడి సాష్టాంగ మండ్రు పరమ మునీంద్రుల్ ॥

దాస్యము:- భగవదవతారముండిన భగవంతునకుదాస్య
మును స్వయముగఁ జేయవచ్చును. లేకుండిన భగవత్ప్రేమకర్మ
ములను జేయుచుండవలయును. గుడులు కట్టించుట, సత్రములు
వేయించుట, స్వామికి పూలతోటలు పెంచుట, పూలమాలలు
కట్టుట, స్వామికి సంబంధించిన సమస్త సేవలొనర్చుచుండవలెను
భగవంతుని యందు శ్రద్ధా విశ్వాసము లుండవలయును.

సఖ్యము - గవంతుని తోడను, భగవద్భక్తుల
తోడను, సఖ్యమొనర్చుట సఖ్యభక్తి యందును. సజ్జన సాంగ
త్యము నలన ముక్తి కలుగుటలో సందేహములేదు. శ్రీ శం
కరు లిట్లనిరి:- 'త్రిజగతి సజ్జన సంగతి రేకా - భవతి భవార్ణన
తరణేనౌకా'ముల్లోకములందును సజ్జన సాంగత్య మొక్కటియే
సంసారసముద్రమును దాటించు నౌక యగును. ఒక సజ్జనుఁడు
తనవాఁడని యనుకొనిన నాతఁడే గతికిఁబోవునో యీతఁడును
నాగతికే పోవును.

ఆత్మనివేదనము:- ఆత్మనివేదనమనిన శరణాగతి. మనభారమంతటిని భగవంతునిపై వైచుటకు ఆత్మనివేదనమని పేరు. శరణాగతుడైనవాడు భారమంతయును భగవంతునిపై వేసినాడు కావున నిర్భయుడై, నిర్భయిండు యుండును. ఈతనిని భాగవతుడందురు. భక్తునకును భాగవతునకును గొంచెమే భేదము కలదు. భక్తుడు మర్కట కిశోరన్యాయముగ నుండును కోతి, కోతి పిల్లవలె నుండును. కోతి చెట్లమీద నివసించును. పిల్ల క్రిందనుండి దానికి పాలెట్లు లభించును? అందువలన నది తన తల్లిపొట్టును గట్టిగాబట్టుకొని యుండును. కోతికి బరుచగుటచే నొక్కొక్కప్పుడు దానిని వదిలించుకొనుటకు బీకును. కాని పిల్ల పట్టు వదలకు. ఆలాగుననే భక్తుడు భగవంతుని అంటిపెట్టుకొని యుండును. భగవంతుడు పరీక్ష చేయుటకై తనకు దూరముగాఁ జేయుటకు బ్రయత్నించును. కాని భక్తుడు భగవంతుని వదలఁడు. ఇంక భాగవతుడు మార్జారకిశోరన్యాయమున నుండును. పిల్లియొక్క కోర లతిపదును గలవి. దానిమీద నతి మృదువుగ నుండు పిల్లికూనను గఱచుకొని యేడిండ్లు త్రిప్పును. కాని యా పిల్ల కుయ్యకయ్యలను. ఇచ్చట తల్లి పట్టేకాని పిల్లపట్టులేదు. ఆ పిల్లియొక్క రక్షణభారమంతయును దల్లి మీదనే కలదు. అట్లే ప్రపన్నుని రక్షణ భారమంతయును భగవంతుని మీదనే కలదు.

॥ సప్తదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే

అభయం సర్వభూతేభ్యః దదామ్యే తద్రక్షతం మమ॥

ఒకానొకప్పుడై నను భారమంతయును నామీడినైచి
నేను నీవాడనని యాచించిన సర్వభూతములకును నేను అభయ
మొసంగెదను. ఇది నా వ్రతము.

శ్లో॥ సర్మ ధర్మాః పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ
అహంత్యా సర్వపాపేభ్యం మోక్షయిష్యామి మానుషః॥

సమస్తధర్మములను వదలి నన్నొక్కనినే శరణు వేడుము.
నేను సర్వపాపముల నుండియు నీకు నిముక్తిని గలుగఁ జేయు
దును నీవు భయపడకుము.

ఇట్లు శ్రీరామావతారమందును, కృష్ణావతారమందును
భగవంశుఁడు ప్రపన్నులను రక్షించెదనని ప్రతిన జేసి
యున్నాఁడు.

వైన జెప్పిన నననిధ భక్తులలో శ్రేయస్సు భక్తి నాన
పరీక్షిత్తును, కీర్తనభక్తివలన శుశుండును, స్మరణ భక్తివలనఁ
బ్రహ్మాదుఁడును, పాదసేవన భక్తివలన లక్ష్మీయును, అర్చన
భక్తివలన పృథుచక్రవర్తియును, వందనభక్తివలన నక్రూరుఁ
డును, దాస్యభక్తిచే హనుమదాదులును. సఖ్యభక్తి వలన
నర్దునుడును, ఆత్మనివేదన భక్తి వలన బలిచక్రవర్తియును
దరించిరి.

ఇవిగాక భక్తిలో రసాత్మిక భక్తికలదు. ఇది సాధన
భక్తికంటె శ్రేష్ఠమైనది. ఇవి అయిదు రసములు. 1. శాంత
2. దాస్య 3. వాత్సల్య. 4 సఖ్య 5. మధుర భక్తులు.

శాంత రసము లోఁ బ్రేమమాత్రము కలదు. ఈ భక్తిని మహర్షులు అవలంబించిరి. ఇందులోఁ బ్రేమ కలదుగాని సాన్నిధ్యము లేదు. ప్రేమ, సాన్నిధ్యము రెండునుండిన మేలుకదా! ఇది దాస్యభక్తి, దీనిని హనుమదాదులొచరించిరి. కాని యిందు భగవంతుని వద్ద భయమేకాని చనువులేదు. ప్రేమ, సాన్నిధ్యము, చనువుగల భక్తి వాత్సల్యభక్తి. దీనిని యశోదాదులు చేసిరి, ఇందును నొక లోపము కలదు. ప్రేమ, సాన్నిధ్యము. చనువు కలదుగాని మనమెంతగాఁ బ్రేమించెదమో అంతటి ప్రేమ అచ్చటనుండియును రావలయును. ఇట్లు చేసినవారు గోపబాలకులు.

సఖ్యభక్తి, దీనిలోను నొక లోటు కలదు. ప్రేమ, సాన్నిధ్యము, చనువు, పరస్పర ప్రేమ కలదుగాని ఒక్కటే యగుటలేదు. అది మధురభక్తిలోఁ బర్యవసించినది. రాధ, గోపికలు ఈ భక్తి నాశ్రయించిరి ఇందుప్రేమ, సాన్నిధ్యము, చనువు, పరస్పరప్రేమ, ఐక్యభక్తి కలదు.

భక్తిలో సర్వమును వాసుదేవమయముగఁ జూచుట పర్యవసానము. క్రమముగ జ్ఞానము సభ్యసించవలయును. ఒక పదార్థమును దినుట భక్తి వంటిది. దాని రుచిని గ్రహించుట వంటిది జ్ఞానము. జ్ఞానమందును. తత్త్వజ్ఞానము, అనుభవజ్ఞానముని రెండు విధములుగఁ గలదు. మన శరీరములో బంచభూతములు, వాని గుణములగు శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధములను దన్నాత్రలు, వాక్కు, పాణి. పాద, పాయు, ఉపస్థలను

క శ్లోంధ్రియము లైదును, శ్రవణము, చర్మము, కిన్ను, నాలుక, ముక్కు ఇవి జ్ఞానేంధ్రియములు. ఈ యిరువది జడతత్త్వములు. ఆత్మచైతన్యతత్త్వము, ఈ రెంటిని గలుపు నది అంతఃకరణము. మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము. ఈనాల్గింటికి మనస్సు రాజు. ఇది ఆ యిరువది జడతత్త్వములతోఁ గలిసిన నాతఁడు జడుఁడనఁబడును. ఆత్మతోఁ గలిసిన నాత్మలో లీనమగును. అందువలననే 'మనఏవ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః' అని చెప్పఁబడినది. ఇరువది యైదవవాఁడు జీవుఁడు. 'సంచవింశోఽయం పురుషః' అని శాస్త్రము కదా. జీవుని కావల ప్రకృతి, ప్రకృతికావల పరమాత్మకలఁడు ఈ యిరువదేడు తత్త్వములను దెలిసికొనవలయును. ఆ యిరువదేడవ తత్త్వమే పరమాత్మ. అదియే నేను. 'అహం బ్రహ్మస్మి' అని దానినే అనుసంధాన మొనర్పవలయును. ఆ 'నేను' సర్వజీవులగుదును గలదు. అందఱలోని 'నేను' ఒక్కటే. అది నిత్యైక వచనము. ప్రథమ పురుషలో అతఁడు + అతఁడు = వారు. అట్లే ఆమె + ఆమె = వారు. అది + అది = అవి. ఇందు బహువచనము వచ్చినది. ఇతః షడ్వ్యమ పురుషలో నీవు + నీవు = మీరు అను బహువచనము వచ్చినది. నేని + నేను = నేనే నేను అనుదానికి బహువచనము రాలేదు. కావున నందఱలోఁగల నేను ఒక్కటే. సాధారణముగ నేనుకు మేము' మనము అని చెప్పు బహువచనము తప్ప. నేను + అతఁడు = మేము. నేను + నీవు = మనము

అట్టి సమయములో మేము మనము నేను అనుదానికి బహు
 వచన మెట్లుకాగలదు? తన్నుదాను జూచుకొనిన బాహ్య
 ప్రపంచమంతయు గనబడకుండ బోవును. మిథ్యయగును.
 ఆత్మయే బ్రహ్మ, అది సర్వత్రయున్నది. నేను లేనిదింకేనస్తువు
 కలదు. నేనుజూచే వస్తువులో ముందుగా నేను బ్రవేశించి
 దానిని గుర్తించుట జరుగుచున్నది. తన్నుతాను జూచుకొన్న
 పుడు మనస్సు నాశనమగుచున్నది. అదియే నిర్వికల్ప
 సమాధి మరల బయటకు వచ్చినపుడు కనబడున దంతయును
 దానేయని భావింపవలెను, 'సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూ
 తాని చాత్మాని, ఈక్షతేయోగ యుక్తాత్మా' సర్వమును దన
 యందును, అన్నిటిలోఁ దాను నుండినట్లు యోగయుక్తుడగు
 వాడు చూచుకొనవలయును. అట్టివాని కేపనిని జేయుచుం
 డినను సమాధియే. ఈ యనుభవమును సంపాదించిన వాని
 కిక జన్మముండదు. జీవన్ముక్త స్థితిని సంపాదించు విధానము
 మన హిందూమతములో దప్ప యింకే మతమందును లేదు.
 ఈ లోకములో నుండగానే ముక్తి లభించుట దుర్లభము.
 దానికి మనము సాధన చేయవలయును.

సాధన శరీరము, ఇంద్రియములు, మనస్సు (అంతః
 కరణము) వీనిలో దోషములు రాకుండునట్లు చూచుకొనవల
 యును. శరీరమును నారోగ్యముగ నుంచుకొనవలయును. శరీర
 మెంత ఆరోగ్యమాగ నుండిన మనస్సంత ఆరోగ్యముగ
 నుండును. శరీరారోగ్యమునకు ఆయుర్వేద మిట్లు చెప్పుచున్నది

శ్లో॥ నిశాంతే చ పిదేద్వారి దినాంతే చ పిదేత్పయః

భోజనాంతే పిదేత్తక్రం వై ద్యేన కిం ప్రయోజనమ్ ॥

తెల్లవారుజామునఁ జల్లని నీరును ద్రాగవలయును. రాత్రి యందు నాలను ద్రాగవలయును. భోజనమైన తర్వాత మజ్జి గను ద్రాగవలయును. ఇట్లు చేసినచో వైద్యునితోఁ బనిలేదు.

ఉదయముననే మనవంటి ఉష్ణదేశస్థులకు వేడివేడి కాఫీ, టీ, కోకో మొదలగు పానీయము లవసరములేదు. అవి పాల లోని, పంచదారలోని గుణములనుగూడ చెడగొట్టుచున్నవి. అవి ఉద్రేకమును కలిగించుచుండును. జీర్ణకోశమును జెడఁ గొట్టుచుండును. అట్లే చుట్ట, బీడి, సిగరెట్టు, నశ్యము, గంజాయి, సారాయి, కల్లు మొదలగునవన్నియును మానవుని ఆరోగ్యమును జెడఁగొట్టునవియే. సాధకుఁడగువాఁడు వీనికి లొంగకుండవలయును. ఆహారము నెల్లప్పుడును మితముగను, మితముగను దీసికొనవలయును. రుచిగా నున్నదని అమితముగ దినరాదు.

శ్లో॥ పక్షకౌరం త్రిభిః స్నానం పంచ భిర్దంచ ఛావనమ్ ॥

పదునైదు దినములకొకసారి కౌరమును. ప్రతిదినము మూడు పూటలు స్నానమును, ప్రతిదిన మైదుసార్లు ఉదయమునను, భోజనమునకు ముందును, భోజనమునకు తరువాతను. అట్లే నాయఁకాలము భోజనమునకు ముందును, భోజనము తరువాతను దంతధావన మొనర్పవలయును.

ఎక్కువగఁ గారము, పులుసు, తీఁపి, వగరు, చేదు, ఉప్పు పదార్థములను దినరాదు. మితముగ వాడవలయును. గోశ్శును నోటితోఁ దీసికొనరాదు. మల మూత్ర విసర్జన మొనర్చినఁ గాళ్లు చేతులను గడిగికొని, మూత్ర విసర్జనమున నాలుగుసార్లును, మలవిసర్జనమున నెనిమిదిసార్లును బుక్కిలించి వేయవలయును. నిలుచుండి ఉచ్చబోయుట శాస్త్రసమ్మతిము కాదు. 'అనాచార భయం నాస్తి తిష్ఠన్మాతస్య సన్నిఘో, నిలుచుండి ఉచ్చబోయువాని సన్నిధిలో అనాచార భయ ముండదు. సూర్య చంద్రులకును, దేవాలయములకును, స్త్రీల కును, సాధువులకును, గోవులకును, శులసి, రావి మొదలగు చెట్ల కెదురుగఁ గూర్చుండి మలమూత్ర విసర్జన మొనర్పరాదు.

దంతధావనమునకు వేఁప, మట్టి, మామిడి, ఉత్తరేణు, గానుగ మొదలగు పుల్లలతోఁ బలు దోమవలయును. లేదా సుద్ద పొడి (Chalk Powder) మరియాలపొడి, పటికపొడి, దాల్చినచెక్కపొడి వీని పొడితోఁ బలు దోమకొనిన చాల ఆరోగ్యముగ చుండును. పేష్టులుకూడ వాడవచ్చును. నీబ్ పేష్టు చాల శ్రేష్ఠము.

చన్నీశ్శ స్నానము శ్రేష్ఠము. వృద్ధులును, రోగులును కూడ రాదుకొనినవారు వేడినీటితో స్నాన మొనర్పవలయును. స్నానమును జేసి పొడిగుడ్డతోఁ దుడుచుకొనవలయును తరువాత నేడైన ననుష్ఠాన మొనర్పవలయును. భగవంతుని భజించు జన్మము వృథా. కేవలము లౌకిక జీవితమును గడుపుచానికిని పశువునకును భేదమేమి కలదు ?

జీవితములోఁ గొన్ని నీతులను బాటింపవలెను.

1. సత్యమును, మృదువుగను, మధురముగను, శీతలముగను బలుక వలయును. ఇతరులకు బాధనుగలిగించు సత్యము సత్యము కాదు.

2. హింసను జేయరాదు. చేయించరాదు. ప్రోత్సహింపరాదు. హింస చేయకబోయిన చావము.

3. పగుల కపకారము నొనర్పరాదు. కోరి కోరి ప్రయత్నపూర్వకముగ నుపకార మొనర్పవలెను.

4. మోసము చేయరాదు. ఇంకొకఁడు నీకు మోస మొనర్చిన నీకెంతటి బాధయో వారికిని అంతేకదా !

5. నిరంతరము ఇతరుల ఔషమమునే చూచుచుండ వలయును. స్వార్థత్యాగము ముఖ్యము.

6. ఎప్పుడును నవ్వుచు, సంతోషముగ మాటలాడుట నేర్చుకొనవలయును.

7. కష్టము నోర్చుకొనుటకు బ్రయత్నింపుము. ఇతరులకర్థగష్టమును గలిగింపరాదు.

8. ఇతరుల వస్తువులకును, ద్రవ్యములకును ఆశను జెందరాదు.

9. దేవుని భజింపుము. కాని దంభమును బ్రదర్శింపకుము. దంభము లోకమును మోసముచేయుటకును; తాను ఆత్మవంచన మొనర్చుకొనుటకును బనికి వచ్చును.

10 పరుల దోషములను బాటింపరాదు, నీదోషములను నీవుచూచుకొనుము. ఇతరులలో నీవేమి చూచెదవో, అవి నీ దగ్గఱకు వచ్చును. నీలో నీవేమి చూచుకొందువో అవి లేచి పోవును.

11. పితృదోహము, మిత్రదోహము, దైవదోహము, స్త్రీదోహము, రాజదోహము చేయరాదు.

12. పరస్త్రిని దల్లిగాఁ జూచుకొనుము: పరద్రవ్యమును మితి పెళ్ళగాఁ జూచుకొనుము.

13. నీ తల్లి, నీ సోదరి, నీ కూతురెంతో పరస్త్రిలవలె అంతే. నీ కంటెబెద్దవారిని దల్లులుగాను, సమానవయస్కులను సోదరిమణులుగను, చిన్నవారిని తన కూతురండ్రుగను భావింపవలయును.

14. బ్రహ్మచర్యమును బాటింపవలయును. గృహస్థులు గృహస్థ బ్రహ్మచర్యమును బాటింపవలెను;

15. జిహ్వ, గుహ్యములు వాని యింద్రియార్థముల విషయములో లోభ బెట్టును. ముఖ్యముగ వానిని జయింపవలయును.

16. ఏ విషయము మీదకైనను మనస్సుపోయినచో ఆ విషయములోఁగల దుఃఖదోషాను దర్శనమొనర్పవలయును అప్పుడు నైరాగ్యము కలుగును.

17. కామము, క్రోధము, లోభము నరకద్వారములు. కామమును జయించుట దుస్సాధ్యము.

18. క్రోధ మే పాపము . కోపమును జెందువాడసమర్థుడ . ఓర్పుచాల ముఖ్యము. కోపికి ఆసమయమున రక్తముబుకును. వేడి యెక్కును. అది ఆయుస్సును క్షీణింపజేయును. కామక్రోధములు రెండును నాయుస్సును క్షీణింపజేయునవే.

19. సహనము మానవునకు చాల ముఖ్యము. సహనము లేనివాడపక్షి పాలగును, సహనము యోగ్యత కొక పరీక్ష

20. ఋజుత్వము ముఖ్యము. ఋజుత్వము లేనివాని నేవరును నమ్మరు. శీలము ముఖ్యము .

21. బ్రహ్మచర్యము ముఖ్యము. 'ఆయుష్యం బిందు ధారణాత్' బిందు ధారణము వలన నాయుష్యము పెరుగును. శరీరబలమును గాపాడుకొనుము.

22. అహంకారము పనికిరాదు. అది మర్యాదను జెరుచును.

23. ఇతరుల సొమ్మును ఆశించరాదు. మన సొమ్మును దుబారా చేసికొనఁగూడదు.

24. దుష్టసహవాస మొనర్పరాదు, దుష్ట గ్రంథముల నధ్యయన మొనర్పరాదు. దుష్ట ప్రదర్శనములను జూడరాదు.

25. సత్సంగ మొనర్పవలయును. ఒక వ్యక్తియొక్క గుణదోషములను వాని సహవాసగాండ్రు బట్టి నిర్ణయింపవచ్చును.

26. లాభనష్టములు, నిండ్లాస్తుతులు, మానానమానములు వీనియందు సమభావముంచవలయును.

27. మానమును బాటించుట అభ్యాస మొనర్చుకొనుము. వాఙ్మోహము మంచి బల మొనగును. మానసిక మానము చాల ముఖ్యము.

28. భక్తితో ప్రతి దినమును జపమును, ధ్యానమును, సంకీర్తనను, దైవపూజను చేసికొనుచుండవలయును.

29. సర్వకాల సర్వావస్థలందును భగవన్నామస్మరణము నొనర్చుచు దన విద్యుక్త కార్యములను జూచుకొనుచుండవలెను.

30. నిరాడంబరముగ నిత్యమును విడువక ధ్యాన మొనర్చుచుండవలయును. అన్ని జీవుల హృదయములలోఁ దానున్నట్లును, తనలో నన్ని యున్నట్లును భావించుకొనవలయును.

31. ఏ పరిస్థితులలోను నీ దేశమునందును, దేవునియందును, మతమునందును విశ్వాసమును వీడక స్వమతమును రక్షించుకొనవలయును.

32. ఎన్ని కష్టములు వచ్చినను కామినీ, కాంచన, ప్రతిష్ఠా కాంక్షలకు లొంగక జీవిత లక్ష్యమును సాధించుటకుఁ బూనుకొనవలయును.

33. నీ లక్ష్యము నందుకొనుటకై భగవంతునకు శరణాగతి నొనర్చుము. సర్వము నాతఁడే చేయగలఁడని విశ్వసించుము.

34. ముందు విషయమును గూర్చి ఆలోచించుకొనకుము. ప్రకృతము నీవేమి చేయవలయునో శాస్త్రము ననుసరించి దానినట్లు చేయుటకు బ్రయత్నింపుము.

35. ఇంకొక్క నిమిషమునకు జాపు కలదని ధర్మమును జేయుము. నూతేండ్లు బ్రదుకగలమను భావముతో ధన సంచయమును, ధర్మసంచయము నొనర్చుము.

36. స్వార్థబుద్ధితో సాధువులను, దేవతలను, అమాయకులను, పసివాండ్రను వంచింపకుము.

37. నిరంతరము మృత్యువును, భగవంతుని జ్ఞాపకముంచుకొనుము. క్షణిక సుఖముల నాశింపకుము. శాశ్వత సుఖమును గాంచుము.

38. సమస్త కామనలను వైరాగ్య శాస్త్రముచే ఖండింపవలయును.

39. ఆత్మ వంచన మొనర్చుకొనకుము. నిత్యతృప్తిని బాటించుచుండుము. ఇంక నీయంతటివాఁడుండఁడు.

40. జీవితము బుద్బుదము వంటిదని సదా నమ్ముము.

మన దేవాలయములు - మఠములు

భగవంతుఁడు సర్వవ్యాపకుఁడైనను, దేవాలయములలో, మంత్రరూపమునను. బ్రతీక రూపముననుండును. అగ్ని సర్వవ్యాపకముగ నుండినను, నెచ్చట మధించిన నచ్చట వ్యక్తమైనట్లు దేవాలయమందు భగవద్విభూతి యుండును. ఆకాశ

మున నావిరిరూపమున జలము కలదు. అది కొంచెము చల్లబడి మేఘమైనది. ఆవిరిరూపమున నవ్యక్తముగ నుండినది. ఇప్పుడు వ్యక్తమైనది. ఇదియే క్రిందకు వర్షించినది. నదియై ప్రవహించినది. అది కాలువరూపమున వచ్చినది. దానిలోని నీరు మన చెంబులో నున్నది. మనకు దాహమైనపుడు మన చెంబులోని నీటివలన దాహము, తాపము తీరును గాని, ఆకాశములోని ఆవిరివలనగాని, మేఘమువలనగాని, దూరమున నుండిన నది వలనగాని తీరదు. అట్లే సర్వవ్యాపకమగు నిర్గుణ పరబ్రహ్మవలనగాని, వ్యక్తమైన సగుణబ్రహ్మవలనగాని, పైనుండి క్రిందకు దిగిన నవతారము వలనగాని, అంశమువలనగాని, అందఱకును దాపము తీరదు. కేవలము చెంబులోని నీరువలె సర్వావతారము వలననే అన్నియును దీరును. అందఱకు సంగుబాగుగా నుండును. మన హిందూ దేవాలయముల వలన శిల్పము, కళలు, మంత్రశాస్త్రము మొదలగునవి కూడ బోషింపఁబడుచున్నవి. ఇది ప్రపంచములో నేదేశమునకును లేని విలక్షణత. దీని నిట్లే సక్రమముగఁ బోషింపవలయును.

అట్లే మన ఆర్షమతముల వారును వారివారి సాంప్రదాయక ప్రచారము కొఱకై మతములను, ఆశ్రమములను నేర్పాటుచేసికొనిరి. వానిద్వారా, ఆ సీతముల నధిష్ఠించిన మహాత్ములు మన సంస్కృతిని, మతమును, సాంప్రదాయములను సంచారము చేసి ప్రచారము చేయుచుండిరి. అట్లే ఆశ్రమ

ములలో, ఆశ్రమాధిపతులు చక్కగా శాస్త్రానుసారముగ వారు నడుచుకొనుటయే కాక వారి నాశ్రయించిన నాశ్రమస్థులను గూడ ఉత్తేజుల నొనర్చి సదాచారము ననుష్ఠించునట్లు చేయుచుండిరి.

ఇంకొక విలక్షణత ఏమనగా మహాదేశములోఁ బండుగులను బాటించుట కలదు, అవతారపురుషుల జయంతులు. ఇతర పండుగులను మనము పాటించు చుండవలయును. ముందుగా నాపండుగులనుగూర్చి మనము తెలిసికొనవలయును.

మన పండుగులు

ఉ గా ది

మన హిందూదేశములో బార్హస్పత్య మానమనియు, చాంద్రమానమనియు, సౌరమానమనియు మూడు విధములుగ గలదు. వింధ్యపర్వతమున కుత్తరమున బార్హస్పత్య మానము వ్యవహారములోఁ గలదు. అది బృహస్పతి చారమును బట్టి లెక్కింపఁబడుచుండును. వింధ్యకు దక్షిణమునను మన ఆంధ్రదేశపు దక్షిణపు సరిహద్దు వఱకు చాంద్రమానమును బాటించెదరు దక్షిణదేశమున సౌరమానమును బాటించెదరు. చాంద్రమానము చంద్రుఁడు పూర్ణిమా దినమున నే నక్షత్రమున నుండునో ఆ మాసమున కంతకును దానికి సంబంధించిన పేరు వచ్చును. చంద్రుఁడు పూర్ణిమా దినమున చిత్రా నక్షత్రము దగ్గఱనుండినఁ జైత్ర మాసమగును. విశాఖా

నక్షత్రము దగ్గఱనుండిన నైశాఖ మనబడును. జ్యేష్ఠా నక్షత్రము కడనుండిన జ్యేష్ఠమనబడును. చంద్రుడు పూర్వాషాఢ లేక ఉత్తరాషాఢ నక్షత్రముల వద్ద నుండిన నాషాఢ మాస మనబడును, శ్రవణా నక్షత్రము దగ్గఱ నుండిన శ్రావణ మగును. పూర్వాభాద్ర లేక ఉత్తరాభాద్ర దగ్గఱ నుండిన భాద్రపదమాసమగును. అశ్వినీ నక్షత్రము సమీపమున నుండిన నాశ్వీజమాసమగును. కృత్తికా నక్షత్రము దగ్గఱనుండినఁ గార్తీకమాసమగును. మృగశిరా నక్షత్రము దగ్గఱనుండిన మార్గశిరమాసమగును. సృష్యమీ నక్షత్రము దగ్గఱనుండినఁ బుష్యమాసమగును. మఘానక్షత్రము కడనుండిన మాఘ మాసమగును. పూర్వఫల్గుణి లేక ఉత్తరఫల్గుణి నక్షత్రము దగ్గఱనుండిన ఫాల్గుణమాసమగును. వింధ్యకు ఉత్తరమునను మన మాసముల పేర్లే యుండును. గాని 15 దినములు తేడాగా నుండును. మనకు ముందు శుక్లపక్షము తరువాత కృష్ణపక్షము వచ్చును. వారికి ముందుగాఁ కృష్ణపక్షమును తర్వాత శుక్ల పక్షమును వచ్చును దక్షిణమున మేషము, వృషభము మిథునము, కర్కాటకము, సింహము, కన్య, తుల, వృశ్చికము ధనుస్సు, మకరము, కుంభము మీనములలో సూర్యుడు ప్రవేశించినప్పు డా యా రాసుల పేర్లతో మాసమేర్పడును.

మన ఆంధ్రదేశమున మాసము చైత్రశుద్ధపాడ్యమితోఁ బ్రారంభమగును. దానికి ఉగాది అనిపేరు. మన వ్యవహారములలో 60 సంవత్సరములు కలవు. 1. ప్రథమ 2. విభవ 3. శుక్ల 4. ప్రమోదూతి 5. ప్రజోత్పత్తి 6: ఆంగీరస

7. శ్రీమఖ 8. భావ 9. యువ 10. ధాత 11. ఈశ్వర
 12. బహుధాన్య 13. ప్రమాది. 14. విక్రమ. 15. వృష
 16. చిత్రభాను. 17. స్వభాను. 18. తారణ. 19. వార్ధివ.
 20. న్యాయ 21. సర్వజిత్తు 22. సర్వధారి 23. విరోధి
 24. వికృతి 25. ఖర 26. నందన 27. విజయ 28. జయ
 29. దుర్ముఖ 30. మన్మథ 31. హేవిళంబి 32. విళంబి 33. వికారి
 34. శార్వరి 35. స్థన 36. శుభకృతు 37. శోభకృతు
 38. క్రోధి 39. విశ్వానసు 40. పరాభవ 41. స్థవంగ
 42. కీలక 43. సౌమ్య 44. సాధారణ 45. విరోధకృతు 46. పరి
 ధావి 47. ప్రమాదీచ 48. ఆనంద 49. రాక్షస 50. నల
 51, పింగళ 52. కాశయుక్తి 53. సిద్ధార్థి 54. రాద్రి 55.
 దుర్మతి 56, దుందుభి 57. రుధిరోద్ధారి 58. రక్తాక్షి.
 59. క్రోధన 60. అక్షయ.

1. ఆదివారము, 2. సోమవారము, 3. మంగళవారము
 4. బుధవారము, 5. గురువారము, 6. శుక్రవారము, 7. శని
 వారము: ఇవివారములు

1. అశ్వని 2. భరణి 3. కృత్తిక 4. రోహిణి 5. మృగ
 శిర 6. ఆర్ద్ర 7. పునర్వసు 8. పుష్యమి 9. ఆశ్లేష 10. మఘ
 11. పుబ్బ (పూర్వఫల్గుణి) 12. ఉత్తర (ఉత్తరఫల్గుణి)
 13. హస్త 14. చిత్త 15. స్వాతి 16. విశాఖ 17. అనూరాధ
 18. జ్యేష్ఠ 19. మూల 20. పూర్వాషాఢ 21. ఉత్తరాషాఢ
 22. శ్రవణము 23. ధనిష్ఠ 24. శతభిషము 25. పూర్వాభాద్ర
 26. ఉత్తరాభాద్ర 27. రేవతి.

యోగములు :- 1. విష్కంభము 2. పీఠి 3. ఆయు
ష్మాన్ 4. సౌభాగ్యము 5. శోభనము 6. అతిగండము
7. సుకర్మము. 8. ధృతి 9. శూలము 10. గండము 11. వృద్ధి
12. ధృవము 13. వ్యాఘాతము 14. హర్షణము 15. వజ్రము
16. సిద్ధి 17. వ్యతీపాత్ 18. వరీయాన్ 19. పరిఘము
20. శివము 21. సిద్ధము 22. సాధ్యము 23. శుభము
24. శుభ్రము 25. బ్రహ్మము 26. వింద్రము 27. వైధృతి.

కరణములు:- 1. బవ 2. బాలవ 2. కౌలవ 4. వైశుల
5. గరణి 6. వణజి 7. శకుని 8. భద్ర 9. చతుష్పాత్
10. నాగవము 11. కింస్తుభ్యము.

ఇవి యైదు నుండుటచేఁ బంచాంగముని పేరు వచ్చినది.

ఉగాది (సంవత్సరాదిని) రోజునఁ గ్రాత్ర పంచాంగము
లకు బూజలు చేయవలయును. అసలా దినమునఁ జేయవలసిన
గృత్యములు చెప్పఁబడుచున్నవి. ఉగాది చైత్ర శుద్ధ
పాడ్యమినాఁడు వచ్చును. ఆ దినమున నుదయముననే లేచి
కాలకృత్యములను తీర్చుకొని అభ్యంగన స్నాన మొనర్ప
వలయును. తూర్పునకు దిరిగిగాని, ఉత్తరమునకు దిరిగికాని
తల యంటించుకొనవలయును. తనకు దానుగాఁ దల యంటు
కొనరాదు. దూలము క్రిందను, చూరుక్రిందను గూర్చుండి
తల అంటించుకొనరాదు. ఆముదము, తైలము శ్రేష్ఠము.
భృంగామలకము. చందనాది తైలము, ఆమలకాది తైలము,
సస్వతీ (బ్రాహ్మి) తైలాదులు శ్రేష్ఠములు. అభ్యంగన

స్నానము మంగళవారాదులందు పనికిరాదు. సురుషులకు శని
 వారమును, స్త్రీలకు శుక్రవారమును శ్రేష్ఠములు. ఓషధులు
 కలిసిన తైలముతో నేర్పజెనను అభ్యంగన మొనర్పవచ్చును.
 అభ్యంగనము కాఁగానే నూతన చర్మరముకావున నూతన
 వస్త్ర ధారణము ముఖ్యము. ఆ సంవత్సర క్రొత్త పంచాంగ
 మునకు గంధ పుష్పాదులతోఁ బూజించవలెను. మామూ
 లుగా స్వామిపూజను చేసికొనవలయును నూతన సంవత్సర
 మన వేష ప్రసాదమును దినవలయును. వేషపువ్వు, చింతపండు
 పులుసు, బెల్లం, మామిడికాయ ముక్కలు, యాలకులు నూచి
 వైచి ప్రసాదమును చేసి భగవంతునకు నివేదించి, అంద
 టును దినవలయును. సంవత్సరాదిని చేదును దినుట శుభ
 స్కరము. వేష పూవులో శరీరములోని క్రిములను జంపు
 గుణమున్నది. వ్యత్యసములైన వాత పిత్త శ్లేష్మములను
 సమానస్థితికిదెచ్చి ఆరోగ్యమొసంగును. పంచాంగ శ్రవణ
 మొనర్పవలయును. పంచాంగమున వారము, తిథి, నక్షత్రము,
 యోగము, కరణము అను నైదంగము లుండును. అందు
 వలనఁ పంచాంగ మందురు. ఇంకను వర్జ్యము, చారములు,
 పండుగులు మొదలైనవి యుండును. ఏవైన వృత్తి మొదలైన
 వానికి సంబంధించిన పనుల నా దినమునఁ బ్రారంభించుట
 మంచిది. ఈ దినముననే వసంతఋతువు ప్రారంభము. వసంత
 నవరాత్రు (రామ నవరాత్రు) లీ దినమున ప్రారంభమగును.
 శ్రీరామ నవమితో నవరాత్రులు పూర్తికాగలవు.

వ సం త న వ రా త్రు లు

శ్రీరామచంద్రుఁ డీ చైత్రమాసముననే అవతరించి నారు. ఆయన పుణ్యరావతారము. పూర్ణ సంఖ్య 9 (తొమ్మిది) ఇంతకు మించిన సంఖ్య లేదు. 'న జహాతి పూర్వరూపం నవమీ సంఖ్యైవ' తొమ్మిది సంఖ్య దాని పూర్వ రూపమును బోఁగొట్టుకొనదు.

$$9 \times 1 = 9 = 9$$

$$9 \times 6 = 54 = 9$$

$$9 \times 2 = 18 = 9$$

$$9 \times 7 = 63 = 9$$

$$9 \times 3 = 27 = 9$$

$$9 \times 8 = 72 = 9$$

$$9 \times 4 = 36 = 9$$

$$9 \times 9 = 81 = 9$$

$$9 \times 5 = 45 = 9$$

$$9 \times 10 = 90 = 9$$

ఇందులో నేమియును మారలేదు.

శ్రీ రామచంద్రుఁడు చైత్రశుద్ధ నవమీదినమున నవ తరించెను. శుద్ధపాడ్యమి మొదలు నవమి వఱకు శ్రీమద్రామాయణ పారాయణమును నవాహ్నిక దీక్షదోఁజేయవలయును రామాయణోపదేశమును బొంది పారాయణముచేయవలయును. ఊరక చదువుకొను వారికుపదేశమక్కఱలేదు.

శ్రీ రా మ న వ మి

శ్రీరామ జననము చైత్రశుద్ధనవమీ, పునర్వసూ నక్షత్రమునఁ గర్కాటక లగ్నమున జరిగినది. కాలముసరిగా మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు. మన నీడను మనము ప్రసౌక్కు-

కొనుచుందుము ఆరోజునఁ జేయవలసినది జన్మదినము. కొంగలు
భద్రాద్రిలోఁ జేయుచున్నారని ఆరోజునఁ గల్యాణమును
జేయుచుండెదరు. రానుదాసు కారాగృహమునుండి విడుదలై
నచ్చిన తర్వాత శ్రీరామునకు నవమీ దినముననే కల్యాణము
నొనర్చినాఁడు. అందువలన మన దేశమున నా యాచారమే
ప్రచలించునది. కాని ఆ రోజునఁ జేయవలసినది జన్మదినోత్స
వము. ఆ రోజున నుపవాసముండవలయును. దిశమినాఁడు
పారణచేయవలెను. నవమినాఁడు శ్రీ రామపూజను గావించు
కొని పానకము, వడపప్పు కొబ్బరికాయలు, మామిడిపండ్లను
నివేదింపవలయును. ఎండకాలము కావున విసనకట్టలను బంచు
నాచారము కూడ కలదు.

కల్యాణము జరిగినది మార్గశిరమాసములోనని తులసీ
రామాయణమునఁ గలదు. ఉత్తరదేశమున మార్గశిర శుద్ధ
పంచమి, శ్రవణ నక్షత్రమున నాయంకాలము గోధూళికా
లగ్నమున జరిగినట్లుచెప్పెదరు. కల్యాణమొనర్చిన భోజనమును
జేయవలయును. ఉపవాసమండరాదు. కల్యాణమునకుఁ గావ
లసిన వస్తువులు - శ్రీ సీతా రామలక్ష్మణ విగ్రహములు,
మట్టెలు, మంగళసూత్రములు, ఉత్తరజంధ్యములు, టెంకాయ
బొళ్ళములు, టెంకాయలు, బియ్యం. కలంబాలబియ్యం,
ఖర్జూరపుకాయలు, వక్కలు, ఆకులు, కర్పూరము, అగరు
వత్తులు, తోరణపుటాకులు. చిల్లరడబ్బులు, కొబ్బరిచిప్పలు
(ఎండుని) చీరె, రవికలు², రామలక్ష్మణులకు వస్త్రములు.

నడపప్పు, పానకము, ఇతర ప్రసాదములు, జీలకఱ్ఱ, బెల్లము పసుపు. కుంకుమ, 4 పల్లెరములు, మూడు గ్లాసులు, అరటి పండ్లు మొదలగునవి.

ఈదినములందు శ్రీమద్రామాయణమును గుఱించియు, రామతత్త్వమును గూర్చియు ప్రవచనములు, హరికథలు, పురాణములు, నాటకములను ఏర్పాటుచేయుట అనసరము. దేవాలయము లుండిన మంచిమంచి ఉత్సవముల నేర్పాటు చేయవచ్చును. భజనలు, నామ సంకీర్తనము శ్రేష్ఠములగును.

శంకరజయంతి - రామానుజ జయంతి

వైశాఖ శుద్ధ పంచమి చాల ముఖ్యమైనది. ఆ, కామా, వై అనగా నాపాథమాసము, కార్తీకమాసము, మాఘ మాసము, వైశాఖ మాసము చాల శ్రేష్ఠమైనవి. అందులో నీ వైశాఖ మాసము కూడ కలదు. ఈ మాసములో శుద్ధ పంచమినాడే పార్వతీ కల్యాణము జరిగినది. సాయంకాలము గోధూళికా లగ్నము న జరిగినట్లు పురాణవచనము కలదు.

ఆ దినముననే శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు కేరళ దేశములో కాలడి గ్రామమున నవతరించిరి. వారికి ముందు బౌద్ధ మతము వ్యాపించినది దానిని మూర్చి వేదోక్తమగు న్నద్వైత మతమును స్థాపించిరి వారు షణ్మతోద్ధాంకులైరి. వైష్ణవ, శైవ, శాక్త, సౌర, గాణాపత్యాది మతములను సమర్థించుటయే కాక వీని అన్నిటిలో వ్యాపించిన తత్త్వ మొక్కటియే

యని నిరూపించెను. ఒకే పరమాత్మ వివిధ కల్పములలో వివిధ రూపములను ధరించి సృష్టిస్థితి లయాదులను నిర్వర్తిం చెను. భగవానుడే యిట్లు చెప్పెను. 'ప్రకృతిం స్వా మధి ష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మ మాయయా' నా ప్రకృతిని నే నాశ్రయించి, నా మాయచే నేను బుట్టినవాడ నయ్యెదను,

భగవంతుని ప్రకృతు లెనిమిది :

శ్లో॥ భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనోబుద్ధి రేవ చ

అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతి రష్టథా ॥

పృథివి, జలము, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము, మనస్సు, బుద్ధి అహంకారము ఇవి నా ఎనిమిది ప్రకృతులు.

భగవానుడు ఒక్కొక్క కల్పమున నొక్క రూపమును ధరించును.

శ్లో॥ ఆరాశస్యాధిపో విష్ణుః అగ్నేశ్చైవ మహేశ్వరీ

వాయోస్సూర్యః క్షితేరీశః జీవనస్య గణాధిపః ॥

ఆకాశము నధిష్ఠానముగఁ జేసికొని విష్ణువైనాడు. అగ్ని నధిష్ఠానముగఁ జేసికొని శక్తి అయినది. వాయువు నధిష్ఠానముగఁ జేసికొని సూర్యుడైనాడు. పృథివి నధిష్ఠానముగఁ జేసికొని ఈశ్వరుఁ డైనాడు. జలము నధిష్ఠానముగఁ జేసికొని గణపతి యైనాడు. పరమాత్మ ఒక్కఁడే. ఒక్కొక్క కల్పమున నొక్కొక్క రూపమును ధరించును. ఇట్లైదు మతములయ్యెను అయిదు మతములలోని పరమాత్మ ఒక్కఁడే. జీవుడు అంతఃకరణమునందు ప్రతిబింబించిన పరమాత్మయే.

అంతఃకరణము నాశనమైనది బ్రతిబింబ స్వరూపుడగు జీవుడు బ్రహ్మమున గలిసిపోవును. “జీనో బ్రహ్మైవ నామ జీవుడు బ్రహ్మయేకాని వేఱుకాదు. జీవునకు బ్రహ్మకును భేదము లేదు. తన యాత్మయే బ్రహ్మ. అది సర్వవ్యాపకమైనది. అంతయును దానని భావించుటయే ముఖ్యసాధనము. అందువలననే జగద్గురువైనాడు. ఏదోఒక రూపమును జెప్పినవాడు జగద్గురువు కాజాలడు. జగద్గురువు క్రైస్తవులకును, మహమ్మదీయులకును పార్శ్వీలకును గూడ గురువే. ఆత్మ లేని వాడెవఁ డున్నాడు : శ్రీ శంకరు లవతరించి సమస్త దేవతలను స్తుతించుటయే కాక, తన అద్వైతమత సిద్ధాంతమును వ్యాపింపఁ జేయుటకై నాలుగు దిక్కులను నాలుగు మతములను స్థాపించెను. దక్షిణమున శృంగేరి, పశ్చిమమున ద్వారక, ఉత్తరమున జ్యోతిర్మఠము (బదరీ) తూర్పున జగన్నాథము, చివరకు సర్వజ్ఞ పీఠమును దక్షిణదేశమున ముక్తిస్థానమగు కంచిలో స్థాపించి

శ్రీమద్రామానుజాచార్యులవారు

శ్రీ శంకరులు అవతారమును జాలించిన షుమారు 1000 సంవత్సరములకు అందఱును వేదాంతులుకాగా భక్తి మార్గమును స్థాపించుటకై శ్రీమద్రామానుజులు అవతరించిరి. వారును వైశాఖశుద్ధ పంచమీ దినముననే అవతరించిరి. వీరు భక్తి మార్గమును బోధించిరి. విష్ణువు తప్ప వేఱు పరదైవతము లేవనియు, నారాయణ మంత్రమునకు మించిన మంత్రము లేద

నియు. శరణాగతియే పరమ సాధనమనియు, ప్రపన్నుడైన వాడు పంచసంస్కార దీక్ష గైకొనవలయుననియు బోధించిరి. వారు విశిష్టా ద్వైతమతమును లోకమున వ్యాపింపజేసిరి. భక్తి మార్గమునకు బుట్టి కావించిరి.

అద్వైతులు శంకరజయంతిని, వైష్ణవ విశిష్టాద్వైతులు శ్రీ మద్రామానుజుల జయంతిని నైశాఖశుద్ధ పంచమినాడు చేయవలయును. ఆ దినములలో వారి వారి సిద్ధాంతములను నుపన్యాసరూపమున బ్రబోధ మొనర్పవలయును. వారివారి చరిత్రలను జెప్పవలెను.

వైశాఖమాసములో నైశాఖపురాణమును జదువుట యును, వినుటయును జాలముఖ్యము. అది ఎండకాలము కావున వస్త్రధానము, పాదరక్షిలదానము, గొడుగుదానము చేయవలయును. చలివేంద్రులు పెట్టి దాహశాంతి కావింప వలయును.

నృ సింహ జ యం తి

వైశాఖశుద్ధ చతుర్దశి నృసింహజయంతి. దానిని సరిగా సూర్యాస్తమయము కాగానే చేయవలెను. జయవిజయులు శ్రీమన్నారాయణుని ద్వారపాలకులు. వారొకదినమున సనక, సనందన, సనత్కుమారి, సనత్కుజాతులను భగవంతుని కడకు రాకుండ నడ్డగించిరి. వారికి కోపమువచ్చి రాక్షసులు కండని శపించిరి. అప్పుడు జయ విజయులును మీరును రాక్షసులు కండని శపించిరి. అప్పుడు భగవానుడు వచ్చి వారిని వారిం

చెను. భగవానుడు వారితో నిట్లనెను:- జయవిజయులారా! నేను దశావతారముల నెత్తబోవుచున్నాను. మూడు అవతారములలో విరోధులుగ నుండెదరా? ఏకావతారములలో మిత్రులుగ నుండురా?,

జయవిజయులిట్లనిరి:- “మేము మిత్రునిముగా నేను జన్మములు వైకుంఠమును వదలి యుడఁగము. మూడు జన్మములు విరోధులుగ నే యుందుము.

అట్లే వారొక జన్మమున హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులు గను, ఇంకొక జన్మమున రావణ కుంభకర్ణులుగను, మఱియొక జన్మమున శిశుపాల, దంతవక్త్రులుగనైరి వారిని సంహరించుటకై భగవానుడు పూర్ణావతారముల నెత్తెను. నృసింహుడుగను, శ్రీరాముడుగను, శకృష్ణుడుగను నయ్యెను. నృసింహ రామకృష్ణు మౌన్యం శరిపూరితమ్’ నృసింహావతారము రామావతారము, కృష్ణావతారములందు భగవానుడు పూర్ణముగ షడ్గుణైశ్వర్య వంతుడై యుండును. అందువలననే అవి ఊహనా యోగ్యములై యున్నవి.

సనక, సనందన, సనత్కుమార, సనత్కుజాదులును జయ విజయుల శాపమువలన ప్రహ్లాద, సంహ్లాద, హ్లాద, అను హ్లాదులను పేర నవతరించిరి. అందులో బ్రహ్లాదుడు భక్తిచేయఁగా దానిని హిరణ్యకశిపుఁడు సహింపఁజాలక నానా హింసలు పెట్టెను. కొండలనుండి నొక్కించెను. సముద్రములో బడవై చెను. పాముచే గరసించెను, ఏనుఁగులచే ప్రొక్కిం

అంజనాదేవి కుమారుడు. అంజనాదేవి కేశరిభార్య. ఆమె అంధురాలు. కేశరికి వాయుదేవుడు స్నేహితుడు. ఆతనితో నట్లనెను:- “వాయుదేవా! నేను కోతుల మందలను జూచు కొనుటకై కొండలు, వనములు తిరుగు చుందును. నా భార్య గ్రుడ్డిది. ఆమెకు ప్రతిదినము మధ్యాహ్నమునకు ఆహారమును గల్పింపుము.”

వాయుదేవుడు డంగీకరించెను. తారకాసురుడు దుర్మార్గుడు. ఆతనివలన దేవతలకును, మునులకును నుత్పాతములు గలుగుచుండెను. సతీదేవి దక్షయాగాన్నిలో మరణింపగానే ఇతడు దనకు పెండ్లియక్కఱలేదను కొనెను. కాని తారకాసురుడు శివుని వీర్యముచే బుట్టినవానిచే మరణమును గోరు కొనుటచే నెత్తైనను శివునకు పెండ్లి చేయవలయునని దేవతలు సంకల్పించి, మన్మథుని బ్రేరించి సమాధిభంగమొనర్చి పెండ్లి చేసికొని, సంతానమును గని తారకాసురుని జంపింపుమని ప్రార్థించిరి. శివుడుంగీకరింపగా నాతని కొఱకై తపస్సును జేయుచుండిన హిమవంతుని కుమార్తెయగు భార్యతిని పెండ్లి చేసిరి. భార్యతియును, బరమేశ్వరుడును సంతానమును గనుటకేకాంతమున నుండగా దేవతలు లోన నేమి జరుగుచున్నదో చూచిరమ్మని అగ్నిని బులిరి. అగ్ని గవాక్షము గుండా చూడగా భార్యతీపరమేశ్వరులు రతి క్రీడలోనుండిరి. అగ్నినిగాంచగనే వారు లేచుటచే శివుని వీర్యము నేల్పై బడెను. దానిని భూమి భరింపజాలననగా నగ్నివలన నట్లు

జరిగినది కావున నన్నిని దానిని కరింపుమని కోరితి. అగ్నికొంత
ధరించెను. ఆతనికి మందము చేసెను. సరిగా వెలుగుట
లేదు. ఇంతలో నన్నికి మిత్రుడగు నాయువు తన మిత్రుడగు
నన్నికి తోడ్పడఁ దలచి నా వీర్యమును గొనిపోయి
అంజనాదేవి దోసిలిలోవైచెను. ఆమె ఆహారమునుకొని
మ్రుంగెను. గర్భవతి యయ్యెను. అగ్నిమ్రుంగిన వీర్యమును
స్వాహాదేవి ప్రతిదినమును దీసికొనిపోయి ఒక తెల్లుపాదలో
బెట్టుచుండెను. అచ్చట, పుష్కళుఁ డుదయించెను. అంజనా
దేవికి వైశాఖ బహుళ దశమీ శనివారమునాఁడుదయించెను.
ఆటవదినమున అమావాస్య. ఆరోజున సూర్యోదయము వేళ
సూర్యగ్రహణము పట్టచుండెను. ఆఱురోజుల బాలాంజనేయులు
ఉదయించు చుండిన సూర్యుని గాంచి ఫలమునుకొని యెగిరెను.
సూర్యునిఁబట్టుకొని మ్రుంగఁబోఁగాఁ అప్పుడే సూర్యుని మ్రుంగు
టకు వచ్చుచుండిన రాహువు ఆతని వారించెను. అప్పుడాంజ
నేయుడు రాహువును గూడ పట్టుకొనెను. రవి, రాహువులు
తమరక్షణకై ఇంద్రుని కొఱకు ప్రార్థింపఁగా నింద్రుఁ డైరావ
తముపై నెక్కి వజ్రమును గైకొని వచ్చెను. ఇంద్రుఁడు
వారింపఁగా సూర్యుని, రాహువును, ఇంద్రునికూడ పట్టు
కొనెను. అప్పుడింద్రుఁడు తన కుడిచేతిలో నుండిన వజ్రముతో
ఆంజనేయుని నడమదవడపైఁగొట్టెను, ఆ దవడ సొట్టపోయి
మూర్ఛపడెను. అప్పుడు వాయుదేవుఁడలిగెను. దేవతలంద
ఱును వచ్చి, వాయుదేవుని శాంతింపఁజేసి, అనేక వరము

లోనంగిరి. శివునివీర్యముచేఁ బుట్టుటచే శివుని కుమారుఁడనియు, వాయువు వీర్యము నొసంగుటచే వాయుకుమారుఁడనియు కేశరి త్సేతమున నుదయించుటచే కేశరి పుత్రుఁడనియు, అంజనీదేవి తనయఁడగుటచే నాంజనేయుడనియు. హనువు (దవడ) ఎంకర పోవుటచే హనుమంతుఁడనియుఁబేరు వచ్చెను.

హనుమంతుఁడు రామభక్తులలో నగ్రగణ్యుఁడు. మహా పండితుఁడు. వేదవేత్త. భక్తుఁడు. మహాజ్ఞాని. పకాక్రమవంతుఁడు. ఆతని భజించిన సమస్త కోరికలు నెఱవేరుటయేకాక భూత. ప్రేత, పిశాచ, శాకినీ, ధాకినీ, కామినీ, భేతాళాది గ్రహము లును, క్షుద్ర ప్రయోగాదులును విడిచిపోవును.

శ్లో॥ బుద్ధిర్బలం యశోధైర్యం నిర్భయత్వ మరోగతా

అజాద్యం వాక్పటుత్వం చ హనుమత్స్మరణాద్భవేత్ ॥

హనుమంతుని స్మరణమువలన బుద్ధియు, బలమును, గీర్తియు, ధైర్యము, నిర్భయత్వము, రోగనివారణము, వ్యాధి లేకుండుట వాక్పటుత్వము ఇవన్నియు లభించును.

కూర్మ జయంతి

జ్యేష్ఠబహుళ ద్వాదశినాఁడు కూర్మజయంతి వచ్చును. దేవతలును, రాక్షసులును అన్నదమ్ములే. వీరెల్లప్పుడును గలహించుకొనుచుఁ గొట్టుకొని చచ్చుచుండిరి. వారొకా నొకప్పుడు పరస్పరము స్నేహమును గలిగియుండి 'మనము పరస్పరము కలహించుకొనుచుఁ గొట్టుకొని చచ్చుట బాగుండ లేదు. చావకుండు నట్లేదైన ముందును గలఁగొనవలయునను

కొనిరి. భగవదాదేశము వలన నా రక్షక ఓషధులను దెచ్చి, మందరము కవ్వముగాను, వాసుకిని త్రాడుగను జేసికొని ద్రచ్చ నారంభించిరి. అప్పుడు కొండ అటునిటు వరుగుచుండెను అది వరిగి పోకుండునట్లు భగవానుడు కూర్మావతారమునెత్తి కొండక్రింద నుండెను, వారు కూర్మావతారము నెత్తినదినము క్షేప్తబహుళ ద్వాదశి. ఆ దినమున భగవానునిఁ బూజించి కూర్మావతార కథను వినవలయును.

సు బ్రహ్మణ్య షష్ఠి (కుమారషష్ఠి)

అషాఢ శుద్ధ షష్ఠి కుమార షష్ఠి. శివవీర్యమును అగ్ని హోత్రుడు ధరింపగా మందముచేసెను. దానిని స్వాహాదేవి రోజునకొక ఋషియొక్క భార్యరూపమును ధరించుచు నా వీర్యమును గ్రహించిగంగయొడ్డున నుండిన నొక రెల్లుపొదలోఁ బెట్టుచుండెను. ఇట్లాగురు ఋషుల భార్యవేషములను ధరించెను. కాని మహాపతివ్రతయగు నరుంధతీ వేషము కుమర లేదు. ఆఱురోజులు ఒకేరెల్లు పొదలోఁ బెట్టుటవలన నాఱు తలలతోఁ గుమారస్వామి అవతరించెను. ఆతఁడు ఋష్యాశ్రమ ములకు రాగా నరుంధతికి తప్ప మిగిలిన ఋషి పత్నులకు బాలచేపు నచ్చెను. కుమారస్వామి ఆఱు తలలతో నొక్క సారిగా నాఱుగురవద్ద పాలను ద్రావెను. అట్లు త్రాగుచుండఁగా ఋషులు గాంచి వారాఱుగురను వెలిపెట్టిరి. వారు ఆకాశ మునఁ గృత్తి కానక్షత్రముగ నుండెను. ఆతఁడు శివవీర్యమునఁ బుట్టుటచే శివకుమారుడయ్యెను. అగ్ని ధరించుటచే నగ్ని

పుత్రుడయ్యెను. కృత్తికలకు బుత్రుడగుటచే కార్తికేయుడయ్యెను. సుబ్రహ్మణ్యషష్ఠిరోజున బుట్టలకు పాలు పోయి చుందురు.

శ య న ఏ కా ద శి (తొలిఏకాదశి)

ఆషాఢశుద్ధ ఏకాదశి శయన ఏకాదశి. తొలి ఏకాదశి యనియు బేరు కలదు. ఆషాఢశుద్ధ ఏకాదశీనాడు భగవానుడు దక్షిణపుశలపెట్టి కుడిచేతి మీద బరుండియుండును. భగవానుడు నిశ్చస్వరూపుడు. ఆతని కన్నలు సూర్యచంద్రులు. తెప్పలు మేఘములు. నడుమునుండి పైన నేడూర్వలోకములు. నడుమునకుఁ గిందనే డధోలోకములు. ఆషాఢ శుద్ధ ఏకాదశి నాడు శయనించుననగా సూర్యుని జంద్రుని గన్నలుగాఁ గలిగిన నాతఁడు నిద్రించుటకు తెప్పలను మూయును. అనగా నాషాఢశుద్ధ ఏకాదశి నుండి మేఘములచే సూర్యచంద్రులు కప్పబడుదురు కుడిచేతి మీద బరుండినాడు కావున నాతని శ్వాస వాయువు. అనగా నైర్మతీ ఋతుపవనము వీచును భగవంతుడు నిద్రపోడు. నిద్రావ్యాజమున బరుండును. అప్పటినుండి నాలుగు నెలలు చాతుర్మాస్యలు. ఈ నాల్గు నెలలు నిద్రించును. అనగా నీ నాలుగు నెలలను ఆకాశము మేఘాచ్ఛాదితమై యుండును. ఈనాలుగు నెలలను నా హారనియమములును, భగవదారాధనా నియమములను బాటించవలయును. సన్న్యాసు లీనాల్గునెల లెచ్చటికిని గడలరు. చాతుర్మాస్య వ్రతము నాచరింతురు. అనేక జీవులు

పుట్టు సమయము కావున నవి వారి కాళ్ళ క్రిందఁబడి చచ్చు నని యెచ్చటికిని బోరు.

ఏకాదశి నాఁడు పవనింపవలయును. నిర్జలౌషణాచరణ శ్రేష్ఠము. ఫలాహారములని అన్నమునకంటె నెక్కువగఁ దిన రాదు. ఏకాదశీ దినమున నుపవసింపఁజాలకుండిన ఫలాహారము చేయవచ్చుననరాదు. ఫలాహారము చేయుదురని మాత్రమే అనవలయును. జాగరణముండి ద్వాదశీపారణ మొనర్పవలయును. దశమి నాఁడేక భుక్తమును, ఏకాదశీనాఁడు నిరాహారమును, ద్వాదశీదినమున నేక భుక్తము చేయవలయును.

వ్యాస పూర్ణిమ (గురుపూర్ణిమ)

ఆషాఢపూర్ణిమ ఆ, కా, మా నైలో చాల ముఖ్యమైనది. ఈ దినమున సముద్రస్నానములు, నదీస్నానములు చేయుదురు. సన్న్యాసులు వ్యాసపూజను జేసెదరు ఈ దినముననే వ్యాసభగవానుఁడు బ్రహ్మసూత్రాది రచనములను సాగించి జగద్గురువైనాఁడు. ఈ దినమునఁ దమ తమగురువులకు పూజచేసికొని యానందించెదరు. ఈ దినమున వారి వారి సాంప్రదాయముల ననుసరించి వారి వారి గురు సంప్రదాయ మహిమమును గూర్చి చెప్పుకొన వలయును. గురు ఋణము నెవరు తీర్చుకొనఁగలరు. ఆ దినమునఁ దమ తమ గురువులను వ్యాసరూపమును భావించి గౌరవింపవలయును.

కర్కాటక సంక్రమణము (దక్షిణాయనము) సూర్యుఁడు మకరరేఖకుండి బయలుదేరి పోవుటకు ఉత్తరాయణమని పేరు.

సూర్యుడు సరిగా మకరరేఖ మీదకు డిశెంబరు 21 వ తేదీకి వెళ్ళును జనవరి 14న ఉత్తరముఖముగ బయలుదేరును. భూమధ్యరేఖ మీదకు వచ్చునప్పటికి మార్చి 21, 2 తేదీలగును. అచ్చటినుండి ఉత్తరముగ 23½° వఱకు పోగానే కటకరేఖ వచ్చును. అచ్చటినుండి మరల సూర్యుడు వెనుకకు రిదుగును. ఇదియే దక్షిణాయనము. పునర్వసు 4వ పాదములోనికి సూర్యుడు వచ్చునప్పటికి కర్కాటకమగును. ఈ దక్షిణాయన పుణ్య కాలమున నదులందును చెరువులందును, కనీసము బావులందును జిల్లేడాకులను, శింస్సునను, భుజముల మీదను పెట్టుకొని స్నానముచేయవలయును. ఋతువుమారు చున్నది కావున వాతాది దోషములు దీనివలనఁబోవును. కొండలుజిల్లేడాకులు దొఱకకుండినఁ జిక్కుడాకులను పెట్టుకొని స్నానముచేయుదురు. అవి అంత పశస్తములు కావు.

మంగళగౌరి నోములు

శ్రావణమాసమునందు నూతన వధువులు మంగళవారమునాడు మంగళగౌరి పూజను జేసికొందురు గౌరి దేవి మహాపత్నివత్. ఆమె మంగళసూత్రమును నమ్మకొనుటచే శివుడు హాలాహల పాన మొనర్చినను నామె మంగళసూత్రము నిలిచినది అందువలన నూతన వధువులు అయిదు సంవత్సరములు వరుసగా మంగళగౌరి నోములను నోచుకొని, తోరములను గట్టుకొని ఆ నోము మహిమమును బ్రదర్శించు కథను విని వాతైదువులకు సెనగలు, చలిమిడి మొదలగు ప్రసాదములను బంచెదరు

ఇట్లు శ్రావణముం దెన్ని మంగళవారములు వచ్చునో, అన్ని మంగళవారము లందును జేసికొందురు.

వ ర ల క్షీ వ్ర త ము

శ్రావణమునఁ బూర్ణిమకు ముందువచ్చు శుక్రవారము నాఁడు వరలక్ష్మీ వ్రతము చేయుదురు. ఆరోజున లక్ష్మీ అను గ్రహముకలిగి భోగభాగ్యము లనుభవించెదరు. వరలక్ష్మీ వ్రతమునకుఁ నొమ్మిది పిండివంటలు చేయుదురు. ముత్తైదువు లను బిలిచి ప్రసాదములను బంచెదరు. ఒక శేళ నేదైన నిబ్బం దుఁవలన శుక్లపక్ష శుక్రవారమున ఏలుకాకుండినఁ కృష్ణపక్ష మునను జేసికొనుట కలదు.

శ్రావణపూర్ణిమనాఁడుపాకర్మ చేసికొందురు. నూతన వలువులకు ఉపాకర్మ కార్యక్రమము చాల ముఖ్యము. ఈ దినమున నుపనయనము, రోజున గట్టిన ముంజను విడిపించెదరు. బ్రహ్మచారులును, గృహస్థులును నూతన యజ్ఞోపవీతములను ధరించెదరు.

శ్రీ కృష్ణ జయంతి

“కృష్ణస్తు భగవాన్ స్వయమ్” కృష్ణుఁడు సాక్షాత్తు భగవంతుఁడు. జయ విజయులు శిశుపాల దంతవక్త్రులు కాఁగా వారిని సంహరించుటకై కృష్ణుఁడుగ నవతరించెను. శ్రీకృష్ణావతారమునకు ముఖ్యముగ వైకారణముకాక యింక మూఁడు కారణములు కనఁబడుచున్నవి. ఒకప్పుడు దేవతల

బలముకంటె రాక్షసుల బలమెక్కువకాగా అదితి కశ్యపులు
 న్వామినిగూర్చి తపస్సుచేసి, అసుర సంహార మొనర్చి తన బిడ్డ
 లను గావాడుమని ప్రార్థించిరి అప్పుడు భగవంతుడు తన
 తెల్ల వెండ్రుక నొకదానిని, నల్ల వెండ్రుక నొకదానిని గ్రహం
 బడవై చెను. దానివలన ధన్యునగు నర, నారాయణు లుద్భ
 వించిరి. వారు తపస్సుచేసి, అస్త్రశస్త్రములను సంపాదించి
 రాక్షసులను జెండాడిరి. అప్పుడు నగుడు నారాయణు నిల్లిడి
 గెను. “స్వామీ! తత్త్వోపదేశమును గావింపుడు” దానికి
 నారాయణుడు తాను ద్వాపరయుగమునఁ గృష్ణావతారము
 నెత్తెడిలఁచితిననియు, అప్పుడు భారతయుద్ధ ప్రారంభమునఁ
 జేసెదననెను. నరుఁ డర్జునుఁ డయ్యెను. నారాయణుడు
 కృష్ణుడయ్యెను. నరునకు జ్ఞానోపదేశమొనర్చుటకై నారాయ
 ణుడు కృష్ణావతార మెత్తెను.

వైకుంఠమునకంటెఁ బై ననుండిన గోలోకమున నొక
 దినమున దివ్యరాస జరుగుచుండెను. ఆ రాస మధ్యమున
 శ్రీకృష్ణసఖుడగు సుశాముడు తన్మయమున రాసను జించు
 కొని లోనికిఁబోయెను. అప్పుడు రాసేశ్వరియగు రాధ మంచి
 రసానుభవసమయమున రాసమును భంగమొనర్చితివి కావున
 రాక్షసుడవు కమ్మవి ఆతిని శపించెను. ఆతఁడును రాధను
 నూజేండ్లు భూలోకమున మానవస్త్రీవై పుట్టుమని శపించెను.
 గోపికలును నామెతోడనే యుందురు కావున, గోలోకమున
 గోకు కృష్ణుడుండి యేమిచేయఁగలడు. అందువలన భూలో

కమున నారసమును బ్రవహింపజేయుటకై తానును భూలోకమున నవతరించెను. బృందావనమున రాక్ష. నిత్య గోపికలతో రాసలీల లొనర్చెను. కింనాదులను సంహరించుటకై అత్రూరుని వెంటఁబోయినది వీలాకృష్ణుడే. నిత్య కృష్ణుఁడు 'బృందావనం పుత్యజ్య పాదమేకం నగచ్ఛతి' బృందావనమునువదలి ఒక్క అడుగైన నావలఁదెట్టలేదు.

బ్రహ్మకును నైదుతల లుండెడివి. శివునకును నైదుతల లున్నవి, పీరిద్దరును నేను గొప్పయనిన నేను గొప్పయని తగవులాడుకొనిరి. బ్రహ్మకడ నాయుధములులేవు. సుస్తకము, జపమాల. కమండులువు కలవు. శివునివద్ద త్రిశూలముకలదు. ఇద్దరును బోట్లాడుకొనఁగా శివుఁడు త్రిశూలముచే బ్రహ్మయొక్క పైశిరస్సును గొట్టెను. అది బదరీశత్రము దగ్గఱ పడెను. అందువలన దానికి బ్రహ్మకపాలమును బేరువచ్చెను. అచ్చట సితృదేవతలకుఁ బిండమునుబెట్టిన ముక్తిపాండెవరని శాస్త్రము. బ్రహ్మతలతెగఁగానే బ్రహ్మహత్యాదోషము శివున కంటెను. ఆతఁడా కపాలముతో దేవతాలోకములో ముప్పియెత్తుకొనుచుండెను. ఒక దినమున లక్ష్మీదేవి శివునకు గడపకు ఆవల నొక పాదమును, ఈవల నొక పాదమునుబెట్టి ముప్పినైచెను. అట్లువైచిన బయటనుండిన వాని పాదములు పెట్టినవారి కంటును. ఆ బ్రహ్మహత్యాపాతకము లక్ష్మీదేవి కంటెను. ఆ సంగతిని విష్ణువు తెలిసికొని శక్తిని గూర్చి తపస్సుచేసెను, ఆ కల్పమున భగవానుఁడు శక్తిరూపమున నృకరమయ్యెను. విష్ణువునకు శక్తి సత్యక్షమై యిట్లనెను :-

“నీ భార్య బ్రహ్మహత్యాసాతకము పోవలయుననిన నాకు పదు నేనిమిదక్షేణీలు నరబలిని యొసంగవలయును” అనగా విష్ణు విట్టనెను :- “నేను కృష్ణావతార మెత్తఁబోవు చున్నాను. అప్పుడు పదునేనిమిదక్షేణీల బలియొసంగఁగలను,” అట్లే కృష్ణావతారమునఁ గౌరవసాండవులకు యుద్ధమును గల్పించి అందు బదునేనిమిదక్షేణీలు చచ్చునట్లొనర్చెను.

అట్టి శ్రీకృష్ణావతారము శ్రావణ బహుళ అష్టమి, రోహిణీ నక్షత్రమున వచ్చెను. ఆ దినమున పగలు ఉపవాస ముండి రాత్రివేళ శ్రీకృష్ణునిఁ బూజించి పాలు, మీగడ, జన్ను, పెరుగు, వెన్న, మోడికారము, పండ్లు మొదలగునవి నివేదించి, అందఱకును బ్రసాదమును బంచవలయును ఆరాత్రి శ్రీకృష్ణ భజనములతో జాగరణ మొనర్చి నవమీ దినమునఁ బారణ మొనర్పవలయును. ఉట్లు కొట్టవచ్చును. శ్రీ కృష్ణా విశ్వావమును భాగవతమునుండి చదివి వినిపింపవలయును. వినవలయును. శ్రీకృష్ణ లీలలను నాటలపాటల నాడవలయును.

వి నాయక చ వి తి

వినాయక చవితి భాద్రపద శుద్ధ చవితినాడువచ్చును. ఆదినమున సిద్ధి వినాయకునిఁ బూజించుకొనవలయును.

వినాయకుని జన్మమును గూర్చి యిట్లు చెప్పెదరు. నాక దినమునఁ బార్వతీదేవి అభ్యంగన స్నానము చేయుచు యలుగు పిండితో నొక విచిత్ర బాలకుని బొమ్మనుజేసి దానికిఁ బ్రాణమును బోసెను. ఆ విగ్రహము మానవుని తల. నాల్గు

చేతులు. పెద్ద బొజ్జ, మరుగుజ్జు చేతులు, మరుగుజ్జు కాళ్ళుగల బొట్టిగ నుండెను. తాను అధ్యంగన స్నాన మొనర్చుచు నా బాలకుని నెవరిని లోనకు రానియవలదని చెప్పి కావలి పెట్టెను.

ఇంతలో శివుడే వచ్చెను. ఆ బాలకుడు లోపలికి రాకుండ శివునే అడ్డగించెను. తన యింటికి రాకుండ నక్షత్రము చుట్టుకు వీడవడని, శివుడు తన త్రిశూలముతో నాకివి తలను చితుక వాడిచెను. నార్వతి వచ్చి చూడగాఁ దన విడ్డ చచ్చిపడియుండెను. ఆమె చాల దుఃఖించెను. ఆమెకు దుఃఖో పశమన మొనర్చి, శిల్పవానిని దాను బ్రదికించెదననెను. ప్రమథ గణములతో నే జీవి ఉత్తర తలాపి పెట్టుకొని పరుండెనో ఆతలను గోసికొని రమ్మని యాజ్ఞాపించెను. ఒక ఏనుగు ఉత్తర తలాపి పెట్టుకొని పరుండి యుండఁ బ్రమథగణములు ఆ ఏనుగు తలను గోసి తెచ్చిరి. శివుఁ డా తల నా బాలుని మొండెమున కంటించి ప్రాణమును బోసెను అందువలన నాతఁడు గజ ముఖుడయ్యెను: బొజ్జ వ్రేలాడు చున్నది కావున లంబోదరుడయ్యెను.

బ్రహ్మ దేవతా గణములను సృష్టించి వారి కొక నాయకు నేర్పఁజేసెనని వలెచెను. ప్రతి దేవత యుఁ దానే నాయకుఁడు కాఁదలఁచి ముందుకు వచ్చిరి. బ్రహ్మ ఒక పందెమును బెట్టెను. ఈ చరాచర జగత్తును ముందుగా నెవఁడు చుట్టి వచ్చునో, ఆతనికి దేవతా గణపతిత్వ మిత్తుననెను. అప్పు

డింగ్రుండొచ్చై శ్రవమును, అగ్ని తన వాహనమగు మేడను. యమోండు దున్నను, నైరృతి మనుష్యుని, వరుణుండు మొసలీని వాయువు చెంకను ఇల్లు సమస్త దేవతలును బరువిడ నారింభించిరి. మన లంబోదరుండును దనవాహనమగు మూషికిమును నిలువఁబెట్టి దాఁనెక్కి చల్చల్చ అనెను. అది కదిల లేదు. అందఱును ముందు పరువిడుచుండిరి. గజముఖునకుఁ దొండఱ కలిగి దానిని బాచుట కారంభించెను. ఇంతలో నారదుఁ డచ్చటికి వచ్చెను. నారదుఁ డిట్ల నెను. “లంబోదరా! నీకును అధికారకాంక్ష కలదా ?”

లంబోదరుఁ డిట్లనెను. - “అధికార కాంక్ష లేనివాఁడెవఁ డుండును ?”

నారదుఁ డిట్లనెను :- “అట్టైన నా ఎలుకను వదిలి వేయుము. ఆ యధికారము నీకు వచ్చు నుపాయమును జెప్పెదను” గజముఖుఁ డా మూషికమునువదలినైచెను. అప్పుడు నారదుండు నేలపై ‘రామ’ నామమును వ్రాయించి దాని చుట్టునా మూడు నాల్గు ప్రదక్షిణమును జేయించెను. లంబోదరుఁ డట్లే ప్రదక్షిణ మొనర్చి తర్వాత నిద్దరును గలిసి బ్రహ్మ దగ్గఱకుఁ బోయిరి. అప్పుడు బ్రహ్మదేవునితో నారదుఁ డిట్లనెను :- “దేవా ! ఈ లంబోదరుండు పృథివి చుట్టును మూడుసార్లు ప్రదక్షిణమును జేసినాఁడు. కావున నీనికి గణాధిపత్యము నొసంగుండు”.

బ్రహ్మ యిట్లనెను :- “ ఇంకను వారందఱును ఒక
వెత్తుచునే యున్నారే. మఱుగుజ్ఞవాఁడును, లంబోదరుడును,
బరువుగల తలగలవాఁడును నీతఁడెప్పుడు మూఁడుసార్లు ప్రదక్షిణ
మొనర్చినాఁడు ? ”

నారదుఁ డిట్లనెను :- “ మీ వేదము సత్యమందురా ?
అసత్యమందురా ? ”

బ్రహ్మ యిట్లనెను :- “ వేదములు పరమసత్యములు ”

నారదుఁ డిట్లనెను :- “ వేదములకు సంబంధించిన నుచు
షత్తులలో నిట్లు చెప్పఁబడినది.

శ్రు॥ యథైవ ఏదవీజన్తః ప్రాకృతశ్చ మహాద్రుమః

తథైవ రామవీజన్తం జగదేతచ్ఛరా చరమ్॥

చిన్నదగు మట్టివిత్తనమునుండి గొప్పదగు మట్టిచెట్టెట్లుదభ
వించినదో, అట్లే ‘రామ’ వీజమునుండి యీ చరాచరజగత్తు
ఉద్భవించినది.

కావున ‘రామ’ నామము చుట్టును దిరిగినాఁడు కావున
నీతఁడు సమస్త భూమండలమును బ్రదక్షిణమును మూఁడు
సార్లు చేసినవాఁడగుచున్నాఁడు. కావున నీతివికి గణపతిత్వ
మునకుఁ బట్టాభిషేకము చేయఁబడును.

బ్రహ్మ అంగీకరించి ఆతనికి పట్టాభిషేక మొనర్చెను.

శ్రీ తులసీదాసును ఇట్లనినాఁడు ‘మహిమా జాసు జానగణ
రావూ పృథమపూజయత నామప్రభావూ’ రామనామ ప్రభా

వహు గణపతికి బాగుగాఁదెలియును. అతఁడా నామప్రభా
వము వలనఁ బ్రభవ పూజ్యుడయ్యెను.

లంబోదరుఁడు గణపతి కాఁగానే ఆనందమున నృత్యము
చేయుచుండెను. ఆ నృత్యమునుగాంచి గుందుఁడు నవ్వెను.
దానినిఁగాంచి గణపతి చంద్రుని ముఖమును జూడరాదని
శపించెను. ఆకాశమునందుండిన జంద్రుని నెవరు చూడకుం
దురు? అందఱును శ్రాగ్ధింపగా నాభాద్రపద శుద్ధచవితి
నాఁడు చూచిన నీలాపనిందలు వచ్చుననెను.

ఒకనాఁడు శ్రీకృష్ణుఁడు పాలుపితుకుచుండఁగా నా
పాలలోఁ జంద్రబింబమును గాంచెను. అతనికట్లే నీలాప
నిందలు వచ్చెను. గణపతిపూజచేసికొని ప్రయత్నింపఁగా నా
నీలాపనింద పోయెను.

ద్వారకానగరమున సత్రాజిత్తును యాదవుఁడు సూర్యుని
భక్తుఁడు. అతఁ డే పరివరములు లేకయే సూర్య లోకమునకుఁ
బోయి వచ్చుచుండెడువాఁడు, సూర్యుఁ డాతని భక్తికి సంత
సించి శమంతకమను మణి నొసంగెను. దానిని ధరించి అపర
సూర్యునివలె వెలుఁగుచు ద్వారకా నగరమునకు దిగెను.
అది రోజునకు రెండు పుట్ల బంగారమును బెట్టును. అంద
తాశ్చర్యమును తెందిరి. శ్రీకృష్ణుని కా సంగతి తెలిసెను. ఆ
మణి తనదగ్గఱ ఉండఁదగిన దనుకొని, ఆ మణినిఁ దనకొసం
గిన ననేక మణుల నిచ్చెదనని చెప్పిపంపెను సత్రాజిత్తు దాని

నొసంగ నిరాకరించెను. శ్రీకృష్ణుడు మారకుండెను. మఱువరాడు సత్రాజిత్తు తమ్ముడు ప్రశేనుఁ డా మణిని ధరించి రక్షము మీఁద వేటకు బోయెను. అచ్చట నా కాంతిగల వస్తువును గాంచి ఒక సింహ మాతనినైఁ బడెను. సింహ మాతనిఁ జంపి మణి నెత్తుకొనిపోవుచుండ జాంబవంతుఁ డడిచుచాచి, యాసింహ మును జంపి, దానిని దీసికొనిపోయి, అతఁడును గుహలోఁ దన మాంతురగు జాంబవతి డియ్యల పందిరికి కట్టెను. ఇట్లుండ ద్వారకకుఁ బ్రసేనుఁడను రాజేను, మణియును రాజేను. కారణమేమై యుండునని శ్రీకృష్ణుఁ డీ మణి కావలయునని అడిగినాఁడుకావున తనతమ్ముని నాతఁడే చంపి మణిని కాఁజేసి యుండనోపునని భావించి అందఱకును దెప్పెను. శ్రీకృష్ణుని మీఁద నీ యపవాదు, ద్వారకానగరమంతటను వ్యాపించెను. పాలలోఁ జం దునిఁ జూచుటచే నీయపవాదు వచ్చినది. దీనిని బోఁగొట్టికొనుటకై తాను రథమునెక్కి వెంట కొండఱ పెద్ద మనుష్యులనుగూడ వెంటఁబెట్టికొనిపోయెను. అచ్చట ప్రశే నుని శవము పడియుండెనో అచ్చట పరిశీలింపగా సింహము యొక్క అడుగులు కనఁబడెను. ఆ యడుగులనుబట్టి పోగా నొక ఎలుగును సింహమును బోరాడుకొనిన గుర్తు లుపడెను. అచ్చట సింహము చచ్చిపడియుండెను. తరువాత నెలుగు బంబు పాదచిహ్నములను బట్టి పోగా నది ఒక గుహలోనికి గారి తీసెను. అందఱను జయటనుంచి తా నొంటిగా గుహ లోనికిఁ బోయెను. అచ్చట పసిపిల్లయగు జాంబవతి మంచము

పైన గట్టబడిన మణిని గాంచెను. ప్రయత్నము సఫలమైన దను ధైర్యము వచ్చెను. అతఁ డా మణిని దీసికొనిపోఁబోగా నా నల్లనివానిని గాంచి పిల్ల యేడువసాగెను. ఆ యేడ్పును విని లోపలనుండి జాంబవంతుఁడు వచ్చెను. శ్రీకృష్ణునకును జాంబవంతునకును నిరువదెనిమిది దినములు పోరు జరిగెను. జాంబవంతుఁడు చిరంజీవి యగుటచే జావఁడు అయితే శ్రీకృష్ణుని పిడికిటిపోట్లకుఁ జాల నొచ్చెను అప్పు డీతఁడు నామాన్యుఁడు కాఁడు. నా ప్రభువగు రాముఁడే కావలయునని గ్రహించి పాదములపైఁ బడెను. అనేక స్తోత్రము లొనర్చెను. శ్రీకృష్ణుఁడు తానేలవచ్చెనో చెప్పఁగా జాంబవంతుఁ డా మణిని, జాంబవతి నొసంగెను. శ్రీరామావతారంబున రాముని బలమును గాంచి యాశ్చర్యపడి లోలోన యిట్లనుకొనెను :- 'శ్రీరాముఁడు మిత్రపక్షములో నున్నాఁడు. ఎదిరి పక్షములో నుండిన నా బలము నొక్కనాతి చూపింపగల' ననుకొనెను. శ్రీరాముఁ డది గ్రహించి తాను కృష్ణావతారమునఁ బ్రసాదింతుననెను. అది యిప్పుడు జరిగెను శ్రీకృష్ణుఁ డామణిని తనతోడ వచ్చిన పెద్దలకుఁ జూపించి, తీసికొనిపోయి సత్రాజిత్తున కొసంగెను. సత్రాజిత్తు సిగ్గుపడి అమఁచిని, తనయొక్క ఏకైక పుత్రికయగు సశ్యభామనుగూడ అతనికొసంగెను. అంతటితో శ్రీకృష్ణునిహిందఁగల నపవాదు సమసెను. ఎవ రీ కథను విని పూజాక్షతలను శిరస్సున వేసికొందురో, వారికి నీలాపనిందలు పోవునని చెప్పెదను.

గణపతి విగ్రహమును మృత్తికతోఁ జేయించి నవ రాత్రములు చేయవలెను. అతని కిరువదొక్క పత్రములు పూజకు ప్రీతిగనుండును. తిప్పక ఉండ్రాళ్లు నివేదింపవలయును. ముఖ్యముగఁ బిల్లలు వినాయకుని వారి పలకలు, పుస్తకములు పెట్టుకొని పూజించుకొందురు. వినాయకుఁడు విద్యాప్రదాత. అతని తల ఏనుగుతల. 'గజానాం మందబుద్ధిశ్చ' అనుటచే మన మందబుద్ధి నాతడు గ్రహించి మనకు సునిశితమగుబుద్ధి నొసంగును. దేవతలందఱు పవిత్రయు నంతయు. విష్ణువు లక్ష్మీనిఁ దాను గైకొన్నాఁడు. మనకు వైరాగ్యరూపమున దార్పిద్యము నొసంగును. "ఎవ్వని రక్షింప నిచ్చుచుండును నేను అతని విత్తంబునే నపహరింతు"నని వామనావతారమునఁ జెప్పెను. శివుఁడు దార్పిద్యమును గ్రహించి మనకష్టైశ్వర్యము లొసంగుచుండును. గణపతి పూజాసమయమున శివంతికోపాఖ్యానమును గణపతి జననమును, గణపతి పురాణమును బ్రవచనమును జేసియును, జేయించియును కాలమును గడుపవలయును. గణపతి విగ్రహమును నీటిలోనుండి తెచ్చిన మట్టితోఁ జేసినాము. కావున మరల దానిని బ్రతితోసహా నీటిలోఁ గలుపవలయున, లేదా చెల్లెచాచులలోఁ జెట్టుటవలన నా కూరగాయలు బాగుగా ఫలించునందురు

పరివర్త నైకాదశి

భాద్రపదశుద్ధ ఏకాదశిక పరివర్త నైకాదశియని పేరు ఆషాఢశుద్ధ ఏకాదశినాఁడు స్వామిదక్షిణ తలపెట్టి

తూర్పునకుఁదిరిగి పరుండినాడుకదా! సరిగా రెండు నెలలకు వచ్చు నీ ఏకాదశినాఁడు స్వామి ఎడమచేతి మీఁదకుఁ దిరుగును. అనఁగా ఋతుపవనము మారును ఇంక మీఁదట నీశాస్త్వ ఋతుపవనము వీవ నారంభించును. ఇంకఁ దూర్పు వానలు వచ్చును. కొందఱు మతమునఁ జాతుర్మాస్యలు రెండునెలలకే పూర్తియగుచున్నవి. రెండుపూర్ణిమాస్యలు, రెండమావాస్యలు వచ్చినవి కావునఁ జాతుర్మాస్యలై నవని కొందఱుమతము. నారదవర్ణివాజ కోపనిషత్తులలో నీ విధానమును గూడ చెప్పినారు. ఈదినమున సన్న్యాసులు విశ్వరూప యాత్రయని ఏ గ్రామమున వీరు చాతుర్మాస్య లొనర్చుచున్నారో ఆ గ్రామమందలి పాలిమేరకుఁబోయి, అచ్చట విశ్వరూపసందర్శన యోగమును బారాయణ మొనర్చెదరు. కొందఱు పదుమూడవ యధ్యాయమునుగూడ పారాయణ మొనర్చెదరు. తరువాత నింటికి వచ్చెదరు.

మహాలయ పక్షము

భాద్రపదశుద్ధ పూర్ణిమ దాటగనే పాడ్యమినుండి అమావాస్యనకును మహాలయపక్షము. మహాలయ మప్పుడు జరిగినదని చెప్పెదరు. ఈ పక్షమున వారివారి పితరులకు మహాలయ శ్రాద్ధములను జేయుదురు. పోయినవారు యతులై నచో యతిమహాలయమనానాఁడు వారికిఁ బెట్టవలయును. అన్నశ్రాద్ధ మాను జేయవచ్చును. కేదా శిల తర్పణము నైనను జేయ

వలయును. ఈ పదునైదు దినములు డొరమునుగాని, అభ్యంత్రమునుగాని చేయరాదు. మహాలయ అమావాస్యనాడు బ్రాహ్మణునకుఁ బెట్టుకొని పితృదేవతలపేరున బౌపోశన వేయవలయును.

దేవీ నవరాత్రులు

అశ్వీజ శుద్ధ పాడ్యమినుండి తొమ్మిదిరోజులు దేవి నవరాత్రములు, 'అగ్నేశ్వైని మహేశ్వరీయగుటచే భగవానుఁడగ్ని తత్త్వము నాధ్యము' ఁ దీసికొని మహాశక్తియైనది. ఆమె అనేక రూపముల న్యక్తమైనది. స్త్రీ మయమంతయు శక్తి స్వరూపమే, లలిత, కాలీ. చండికా, మాహేశ్వరీ, వారాహీ, రాజరాజేశ్వరీ, సరస్వతీ, వైష్ణవీ, దుర్గా, భార్గవీ, మొదలగునవన్నియును శక్తి స్వరూపములే. ఒకే శక్తి అనేక రూపములు ధరించి, ఆయాకాలములలో నవభూతమగు గార్యము లొనర్చినది. మహిషాసురునిఁ జంపి మహిషాసురమర్దని యైనది. ఇది మైసూరులో జరిగినది. శక్తి మహాసింహువారు దేవి నవరాత్రులను గలశమున నాహ్వానించి చేయవలయును. ఈ కాలమున శక్తిగా భావనచేసి సువాసినిపూజయు, పసిబాలికలను బాలారూపమున భావించి పూజింపవలయును. కుంకుమపూజ చాల ముఖ్యము.

ఇందులో మహానవమీ వచ్చును. ఆ రోజునో దేవి పూజ పూర్తి కాగలదు. పదవ దినమున విజయదశమి. ఆ దినమున శమీపూజ నొనర్చెదరు. జమ్మిచెట్టు చాల శ్రేష్ఠ

మైనది: రావి చెట్టుజమ్మి కట్టెలలో విద్యుచ్ఛక్తి యెక్కవగ నున్నది. యజ్ఞములలో నీ దారువులతో మఢించి, అగ్ని సుత్పాదన మొనర్చి, యా యగ్నితో హోమములు చేయుదురు.

పాండవులు వనవాసమొనర్చిన తరువాత నొక వత్సర మజ్ఞాతవాసము చేయవలసి వచ్చినది. అప్పుడు వారు మారు వేషములను వేసికొనవలయును గదా! అప్పుడు వారందఱు యాయుధములను, శివాకారముగ నొక కట్టగగట్టి ఒక జమ్మి చెట్టునకు వ్రేలాడగట్టిరి. అవి పాండవులకు మాత్రము ఆయుధములుగఁ గనఁబడును. కాని యితరులకు శవముగఁదోచును. వాని దగ్గఱ కెవ్వరునుబోరు, సరిగా నజ్ఞాతవాసము పూర్తియైన దినముననే పాండవులను గనుగొనుటకై కౌరవసేన యంతయును వచ్చెను. వారు త్తరమున నుండి విజయిని బోవులను గ్రహించిరి. అప్పుడు బృహన్నల రూపమున నుండిన నర్జునుఁడు ఉత్తరకమారుని సారథిగాఁ దీసికొనివచ్చి యాయాయుధములుండు జమ్మిచెట్టును బూజించి తమ ఆయుధములను దీసికొనెను. వానిని గ్రహించి తానొక్కఁడే సమస్త కౌరవసేనను సమ్మోహనాస్త్రముచే మూర్ఛపడునట్లు చేసి, వారి తలగుడ్డలలోని పొత్తికలనుగోసి ఉత్తర కొసంగెను. విజయఁడు అదినమున వారి నందఱును జయించినాఁడు కావున దానికి విజయదశమి యను బేరువచ్చెను. ఆరోజున దేవుని దీసికొని పరువెత్తుచుఁ బారువేటకుఁ బోవుదురు. శమీపూజ

నొన్నప్పిన తరువాత చిన్న చిన్న కాకితములమీఁద నీ క్రింది శ్లోకమును వ్రాసి పంచుచుందురు.

శ్లో॥ శమి శమయతే పాపం శమి శత్రువినశసి
అర్జునస్య పినుర్ధాకి రామస్యప్రియ దర్శనమ్॥

ఈ శ్లోకము నందఱును జదువుకొన వలయును. అట్లు చదువు కొనిన నా సంవత్సరము వారికి విజయము కలుగునని శాస్త్రము.

శ్రీరామచంద్రుఁడు రావణుని మీఁదకు యుద్ధముచకుఁ బోయినరోజు కూడ యిదియేనని చెప్పెదను. ఏకాదశములను బ్రారంభింపఁ వలంచినను నీదినమునఁ బ్రారంభించుట యుక్తము.

అట్ల త దై

భాద్రపద బహుళ విదియనాఁడు అనఁగా మహాలయ పక్షములోనే ఉండ్రాళ్ళ తదై వచ్చును. ఆశ్వయుజ బహుళ విదియనాఁ డట్లతదై వచ్చును. ఈ వ్రతముచకు బృహత్యునా వ్రతమని పేరు. చంద్రునితోఁగూడిన వార్షికీదేవిని యీ రెండు పండుగలలోను యీజంపవలయును భాద్రపద బహుళ మున వచ్చు రోజున నుండ్రాళ్లు చేయవలయును. ఆశ్వయుజ బహుళ విదియనాఁడు నచ్చు పండుగకు అట్లు చేయవలయును. ఉమాదేవిపూజను జేసికొని వీనిని నివేదించిన వారికి శాభాష్ట మెక్కువగ నుండునని చెప్పుదురు. ఈ తదైలకు ముందుపోజన గోరంటాకును దెచ్చి దానిని రుబ్బుకొని నోళ్ళకును, అతి

చేతులకును, కాళ్ళగోళ్ళకును బెట్టుకొందురు. మఃఖ్యముగ స్త్రీలు బెట్టుకొందురు. ఇది వస్త్రాకాలము. స్త్రీ లెప్పుడును వానలోఁ దిరుగుచుందురు. నెమ్మలోఁ జేతులను బెట్టి పని చేయుచుందురు. వారిచేతులయొక్కయు, కాళ్ళయొక్కయు, గోళ్ళలోఁ గ్రమము చేరవచ్చును. నెమ్మచేరవచ్చును. గోరంటాకు వానిని హరించును. దీనిని ముత్తైదువులు తప్పక పెట్టుకొనవలెను. విధవలు పెట్టుకొనరాదు. దీనిని ధరించిన స్త్రీకి సౌభాగ్యకరము. ఆ దినమునఁ బిల్లలును, పెద్దలును తెల్లవాగు జామున నన్నమును దిని ఊయల లూగెదరు. ఊయల లూగుచోఁ గంటిలో నున్న దోషములును, గుండెల దోషములును బోయి ఆరోగ్యము నిచ్చును. ఇది స్త్రీలకే ఏర్పడినది. దీనిని తప్పక ఆచరింపవలెను.

నరకచతుర్దశి - దీపావళి

దీపావళి పండుగు ఆశ్వీన బహుళ అమావాస్యనాడు వచ్చును. దానికి ముందురోజున నరకచతుర్దశి వచ్చును. నరకచతుర్దశి చాలమాఖ్యమైనది. వరాహావతార సమయమున వరాహమూర్తి హిరణ్యాక్షునిఁజంపి భూమి నుద్ధరించెనుగదా! భూదేవి విష్ణుపత్నియే. మన సనాతన సుప్రభాతములోఁ జెప్పఁబడినదికదా!

శో॥ సమద్రవసనే దేవి పర్వతస్తన మండితే

విష్ణుపత్ని నమస్తుభ్యం పాదకైమం క్షమస్వమా॥

Acc no - 5779 - 294-536 - R 5500
 ఓ భూజేవీ! నీకు సముద్రములే కట్టకొనవచ్చె. పర్యతముకే

స్తనములు, అనగా దల్లియెట్లు తన స్తనము చే దనవిడ్డలను
 బోపించునో, అట్లే కొండలు నీకు స్తనమలగుటచే వాని
 మీద వర్షించిన జలములు భూమిని సస్యశ్యామలము నొప్పి
 జనులను గాపాడుచున్నది. ఆమె విష్ణుపత్ని. విష్ణువునకు
 శ్రీలక్ష్మీయును, భూలక్ష్మీయును నిద్దరును భార్యలే. అట్లు
 విష్ణుపత్నివైన నీకు నమస్కారము. నీమీదఁ గాదములను
 మోపుచున్నాను ఊమింపుము. దీనినిబట్టి మనకు విష్ణువు
 తండ్రి, లక్ష్మీతల్లి, ఆమె తోఁబట్టువు చంద్రుఁడు మామ.
 చందమామయని పిలుచుచుందుముకదా! విష్ణు వందఱకును
 అనగా మనముత్తాతకును, తాతకును, తండ్రికిని, మనకును,
 మన కొడుకులకును, మనుమలకును. మనిమనుమలకును
 దండ్రి కావున నాతని భార్య పేరందఱకును దల్లి కావున,
 నామె నోవరుఁడు చంద్రుఁడందఱకును మామయే.

మొత్తంపాఠ్యము క్కురుక్కురి-భూండు మత్తవసు - ఘన పండుగలు
 వరాహావతారము కాలంలో భూమికిని వరాహునికిని

బుట్టినవాడే నరకుఁడు. ఈతఁడు దుర్మాంగుఁడయ్యెను. అనేక
 మంది రాజస్త్రిలను బలవంతమునఁ దీసికొనివచ్చి బంధించెను.
 ఇంకను దేవతలందఱకును జాలబాధను గలిగించుచుండెను.
 దేవతలందఱును వచ్చి శ్రీకృష్ణునకు మొఱుకెట్టుకొనిరి.
 శ్రీకృష్ణుఁడా మొఱుల నాలించి నరకుని మీదకు యుద్ధము
 నకుఁ బోయెను. వెంట సత్యభామనుగూడ తీసికొని
 పోయెను. ఆతనితో ఘోరయుద్ధ మొనర్చెను. సరిగా నాశ్వీజ
 బహుళ స్వాతీనక్షత్రయుక్త చతుర్దశినాఁడు సరిగా చంద్రోద

యము వేశకు ఆతడు మరచించెను. ఆతడు భూమి పుత్రుడు కావున మన మండితమును నభ్యంగన న్నానమొనర్ప వలయును. తెల్లవారిజామున దీపమును వెలిగించి, టపాకులు మొదలగు మందుసామానును నరకునిపై జరిపిన యుద్ధమును భావముతోఁ గాల్చుచులెను. తరువాత నువ్వులనూ నేతోఁ దల నెంటుకొని అభ్యంగనన్నాన మొనర్పఁబడును. తెల్లవారితే దీపావళి అహవాస్య వచ్చును ఆరోజున దుర్మార్గుడు చచ్చినాడను నుతోపమునఁ బండుగు చేపకొందుకు ప్రొద్దు క్రింకఁగానే దీపములను వెలిగించి, టపాకులు, పువ్వుస్త్రులు మొదలగు మందుసామానును గాల్చుచులయును. అది సంతోషమున నరకునిపై నాధించిన విజయానందము రూపమున నివి యన్నియును జేయుచుంగురు. అదియునుగాక వర్ష కాలము వెళ్ళిన తరువాత చెత్తచెదారమంతయును గ్రుల్లియుండును. దోమలెక్కువగ నుండును ఈదీపములలో దోమలన్నియును బడి చచ్చిపోవును క్రిల్లిన దుర్గంధములలో ననేకములగు విష క్రిము లుండవచ్చును. ఈ మందుసామానును గాల్చుటచే గంధకము, సూరేకారము మొదలగు ద్రవ్యముల పొగ వలన దుష్ప్రక్రిమి నశించును. ఇంకఁ దరువాత వాతావరణ మంతయు పరిశుద్ధమై ఆరోగ్యమునుగూర్చును. ఇది శరద్రుతు ప్రారంభము. అశ్వీద కాస్తీకమాసములు శరద్రుతువు. వసంత, శరద్రుతువులు చాల ముఖ్యమైనవి. సమశీతోష్ణమును గలిగి, లోకమున కారోగ్యమును గలిగించును. వసంతయుతువు శరద్రుతువులందు సూర్యుడు భూమిని శ్రేణి పరిసరములం

మందును. ఈ దీపావళి ఉత్సవము ఏ మాత్రము వ్యాధి నను
జేయఁదగినదే.

కార్తీక మాసము

స కార్తీక సమో మాసః - స దేవః కేరదాత్పరః
స చ వేద సమం శాస్త్రం - స తీర్థం గంగాయా సమమ్ ॥

కార్తీకముతో సమానమగు మాసము లేదు. కేకచ్చని
వంటె మించిన దేవుఁడు లేడు. వేదముతో సమానమగు
శాస్త్రము లేదు. గంగతో సమానమగు తీర్థము లేదు.
కార్తీకమాసము స్నానమునకును, వీక్షమునకును బ్రసిద్ధి. ఇది
శివకేశవులకు సమానమగు బుద్ధి. ఉదయములందు స్నానము
జేయవలెను. మంత్రముగల కేయులు కేషము. ద్విజులు
పితృదేవతలకు తర్పణములు విడవవలయును. సూర్యునకును
చంద్రునకు చాల ముఖ్యము స్నానము కాగానే వాడిబిడ్డలు
నట్టుకొని అనుష్ఠానమును జేసికొనవలయును. స్త్రీలు దీపా
రాధనలు చేయించుదురు. తడి బట్టతో దీక్షనను వెలిం
గింపరాదు. కార్తీక పురాణమును శ్రవణమొనర్పవలయును.
దాన ధర్మాదు లొనర్పవలయును. భూమిలో కేవలత్రిశమును
నాటిన నా ఫలమెట్లు ప్రచురముగ లభించునో, అట్లే ఏ
దానము నొనర్చిన నా వస్తువులు ప్రచురముగ ముందు జన్మ
మున లభించును. దానము త్యాగమునకు బ్రతీకము. వస్త్ర
దానము, హిరణ్యదానము, గృహదానము, భూదానము,
కన్యాదానము, శాకదానము, నవభాగ్యములు, శయ్య,

మంచము మొదలగునవికూడ దానము చేయవలయును. అన్నిటికంటే నన్నదానము శ్రేష్ఠమైనది. బీదల కన్నదాన మొనర్పవలయును. కొందఱు ఈ నెలంతయును మపవాస మొనర్చెదరు. చాలమంది ఏకభుక్తులుగ నక్తభోజన మొనర్చెదరు. అదియు నుండఁజాలనివారు ఛాయానక్తముగ నుందురు. అనఁగా సాయంత్రము మూఁడు, నాల్గు, ఐదు భోజన మొనర్చెదరు. ప్రాద్దు క్రమంకఁగానే ఆకాశదీపమును బెట్టెదరు. స్తంభమును బాతి చిల్లులు పొడిచిన కుండలోఁ బ్రమిదనుబెట్టి దానిలో దీపము నుంచెదరు. దాని నందఱును దర్శించి నమస్కరించెదరు కార్తీక మాసమునఁ బ్రతిదినమును నక్తముండఁ జాలనివారు సోమవారములందును, పూర్ణిమ యందును నక్తముండవచ్చును.

కార్తీక శుద్ధ విదియనాఁడు భహానీ హస్త భోజనము చేయవలయును. సోదరి యుండినఁ బ్రత్యేకముగ వారింటికిఁ బోయి, అచ్చట భోజనముచుజేసి, చెల్లెలి కేదైనఁ జీర, రవిక రూపమున నిచ్చి రావలయును. దీనివలన నామెను సౌభాగ్య మును, సోదరిన కాయుష్యమును వృద్ధియగు నందురు.

ఉత్తరైకాదశి

కార్తీక శుద్ధ ఏకాదశినాఁడు భగవంతుఁడు నిద్రనుండి లేచును ఆషాఢశుద్ధ ఏకాదశినాఁడు పరుండినవాఁ డీనాఁడు లేచును. అనఁగా నిప్పటికి మేఘములన్నియును దొలిగి

పోవును. ఆ కాశము నిర్మలముగను. ఈ ఏకాదశిరాత్రులే జేవా
సుదులు వాలసముద్రమును జలికెళుగును. అందువలన నీర్మల
జలుకు ఏకాదశియనియును జేరుకలదు. ఈవారి మనశ్శాంతి
వలయును. మఱునాఁడు ద్వాదశీవారణ మొనర్పవలయును.
నాయంత్రము ప్రబోధనవలయునన అక్షిప్తల్యాణ మొనర్ప
దను. అక్షిప్తల్యాణము జోరిన సమయమునది.

కాత్తిక పూర్ణిమ

కాత్తిక పూర్ణిమ ఏడాది ఆ, కా. మా. శ్రై వ్యాస
పూర్ణిమలలో జేరినదే. ఆదిత్యుని నందయముననే కలుపి
న్నానము చేయవలెను. ఆ రోజునను చక్రముండువలయును.
దీపములు నెలిగింపవలయును. తగువాత మఱునాఁడు ద్వాదశీ
వారణ మొనర్పవలయును. కాత్తిక బహుళ ఏకాదశి హరి
బోధినీ ఏకాదశి. ఇదియును జాల ముక్తిమైనది. అంతిమమున
వ్రతసమాప్తి చేసిన దీ ఏకాదశి దినముననే.

మార్గశిర మాసము

శ్రీకృష్ణుడు భగవద్గీతలో 'మాసానాం మార్గశిరశ్చై
వామ్' అని చెప్పినాడు. మార్గశిరమాసము కేవలము భగవద్విష్ణు
రూపమే మార్గశిరగుని అందువలన శ్రీరామకల్యాణము
జరిగినదని శుభశీరామాయణము చెప్పినది. శ్రై వ్యాసముని
రామదర్శనమేకాది కల్యాణముకాదు. రామదర్శనము
శ్రై వ్యాసుండి విడుదలకాగానే జయంతి, కల్యాణము కలిగి చేయు

అచే మన యాంధ్రదేశమున నడే అలవాటైనది. మార్గశిర శుద్ధ పంచమినాడు కల్యాణమొనర్చుట బాగుగనుండును. మార్గశిరశుద్ధ ఏకాదశి గీతాజయంతి. అదినమునఁ గురుక్షేత్ర మునఁ బాండవులకును గౌరవులకును యుద్ధము ప్రారంభము కాఁగా నర్జునుఁడు తాతలను, తండ్రులను, మామలను, బావలను, కొడుకులను జంపవలసి వచ్చినదేనని, యుద్ధమును జేయ నని కూర్చుండఁగా నాయనకు దత్త్యోపదేశమునొనర్చి ఆతనికి విధ్యుక్తకర్మము చేయవలసినదని బోధించెను. అదియే భగవద్గీత. భగవద్గీతతో సమానమగు గ్రంథములేదు.

శ్లో॥ గీతా సుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైః శాస్త్ర విస్తరైః

యా స్వయం పద్మనాభస్య ముఖ పద్మా ద్విని సృతా.

భగవద్గీతను గాన మొనర్పవలయును. అనేక శాస్త్రములేల? అది స్వయముగఁ బద్మనాభునిమొక్క-- ముఖపద్మమునుండి నెలువడినది.

మన అదృష్టము మనకు దత్త్యశాస్త్రము స్వయముగ భగవంతుఁడే చెప్పినాడు. ఒక మనమునకు దూత చెప్పినాడు. ఇంకొక మతము నకుఁ గుమారుఁడు చెప్పినాడు.

గీతా సిద్ధాంతము | పకారము ఈ శరీరముగాని, ఇంద్రియములుగాని మనోబుద్ధి చిత్తాహంకారములుగాని తాను గాదు. తాను గేవలము ఆత్మస్వరూపము. అది నశించునది కాదు. పరిణామము చెందునది. వికార రహితమైనది. సర్వ వ్యాపకమైనది. అఖండము, అనీహము, అనవద్యము, అతు

లితమైనది. శాశ్వతము, సచ్చిదానంద స్వరూపమైనది. ఇది అందఱి హృదయములందును గలను. అందఱి హృదయము లందలి నేను నేనను వస్తువొక్కటే. నేను అనుదానికి బహు వచనము లేదు. ప్రథమ పురుషయగు అతఁడు+అతఁడు=వారు అను బహువచనము వచ్చినది. మధ్యమ పురుషకు నీవు+నీవు =మీరు అను బహువచనము వచ్చినది. ఇతఁ నుత్తమపురుష యగు నేను అనుదానికి బహువచనము లేదు. నేను+నేను= నేను. మేము, మనము అని ఉత్తమ పురుషకు బహువచన మును జెప్పుచున్నాము. అది తప్పు. అది పరమార్థమున సరి గాను. వ్యావహారికమే. నేను + నీవు = మనము అయినది. నేను+అతఁడు=మేము అయినది. అత్మను తెలిసికొని శాస్త్రీ యముగ సమస్త కార్యముల నొనర్పవలయును. 'స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః' అని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పి నాఁడు. ఏమియును జేయఁజాలనప్పుడు కర్మత్వ భోక్తృత్వము లను మన నెత్తినఁ బెట్టుకొనక ఆయనకు శరణాగతి నొనర్ప వలయును. దీనిలో భక్తి, కర్మ, జ్ఞానములను, జివరకుఁ ; బండ్తినిఁజెప్పెను. ఇవన్నియునువేటువేటుకావు. 'కర్మజైవహి సంసిద్ధి మాస్థితా జనకావయః' జనకాదులు కన్మించలననే సిద్ధిని జొందరి. ఇచ్చట 'హి' అను నుపసర్గను బెట్టి కర్మ చేతనే సంసిద్ధి కలుగునని నొక్కి చెప్పెను.

‘భక్త్యామామభిజానాతి యావాన్ యశ్చాస్మితత్వతః తాత్త్వికముగ నేనెట్టివాఁడనో తెలియవలయుననిన భక్తిచేతనే తెలియ వలయును. భక్తికి ప్రాధాన్యత వచ్చినది:

“సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ ! జ్ఞానే పరిసమాప్యతే” కర్మ
లన్నియును జ్ఞానములోఁ బరిసమాప్తిచెందును. దీనినిబట్టి
జ్ఞానమే గొప్పదని తోచుచున్నది. “భక్తైస్తు యా పరా
కాష్ఠా సైవం జ్ఞానం ప్రచక్ష్యతే” భక్తియొక్క పరాకాష్ఠ
స్థితికే జ్ఞానమనిపేరు. గీతయందు సమస్త ఆధ్యాత్మిక విషయ
ములు చర్చింపఁబడినది.

గీతాజయంతి రోజున గీతాపుస్తకము నూరేగించి
దానికి బూజ యొనర్పవలయును. గీతాసప్తాహము చేయుట
మంచిది. ఆవారము దినములు గీతాశ్రవణ మొనర్చినఁ
దత్త్వము బుగుగాఁ దెలియఁగలదు. శ్రీమంతులు గీతల
నుచితిముగాఁ జదువుకొనఁగల వారలకుఁ బంచుట మంచిది.
కొందఱు పదునెనిమిది దినములు ప్రవచనమును జేయించెదరు.

హనుమద్ద్రవ్యతము

సూర్యశిశుద్ధ త్రయోదశినాఁడు హనుమద్ద్రవ్యతము
నాచరింపవలయును. కొన్ని ప్రాంతములలో నీ దినము హను
మంతుఁ డవతరించిన దినమని చెప్పుదురు. అట్లుకాదు. ఈ
దినము సీతాన్వేషణమునకై లంకకుఁ బోయినరోజు. ఆరోజు
మంగళవారము వచ్చినదంట, అందువలన శనివారమువలె
మంగళవారమును హనుమత్పూజకు పర్వదినము. ఈ హనుమ
ద్ద్రవ్యతమునఁ జాల తతంగము కలదు. కదళీవృక్షములను నొక
వనమువలె నాటవలయును. ఒకనికి హనుమంతుని వేషమును
వేయవలయును. అతఁడు సీతాన్వేషణమును నటింపవలయును.

పూజావిధానమును, రాత్రి జాగరణ పద్ధతియును గలదు. ఈ వ్రతమువలన హనుమ దనుగ్రహము కలుగును.

ధనుర్మాసము

సరిగా నీ మార్గశిర బహుళమందే ధనుర్మాసారంభమగును. అధికమాసము వచ్చిన సంవత్సరమున మార్గశిర శుక్లమందే ధనుర్మాసము ప్రారంభమగును. శుక్లపక్షమున ధనుర్మాసముండి, అందులో శుక్ల ఏకాదశి కలిసినచో నది ముక్కోటి ఏకాదశియగును. లేకుండిన ముక్కోటి ఏకాదశి పుష్యశుద్ధ ఏకాదశినాఁడు వచ్చును. సాధారణముగ నీ ధనుర్మాసము డిశెంబరు 16 వ తేదీకి వచ్చును. ధనుర్మాసమున సూర్యుఁడు ధనుస్సులో నుండఁగనే న్వామికిఁ బూజచేసి బాల భోగమును నై వేద్యమిడవలయును. సూర్యుఁడు మకరములోఁ బ్రవేశించు వఱకును నిల్లు జరుపవలయును.

మకరసంక్రాంతి (ఉత్తరాయణము)

ఇది సాధారణముగఁ బుష్యమాసమున వచ్చును. డిశెంబరు 14 వ తేదీ యగును. సూర్యుఁడు దక్షిణముగాఁ బయనించి యీనాఁ డుత్తర ముఖముగఁ దిరిగి ఉత్తరముగఁ బ్రయాణించును. ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలమునఁ విశ్రుతర్పణము లొనరించెదరు. విషేధదానము లొనరించెదరు. ముఖ్యముగ గుమ్మడికాయ దానము నొసంగెదరు. దానిమీఁదఁ గొంచెముగ బంగారమును గ్రుచ్చెదరు. ఓషికనుబట్టి యెన్ని

దానములైన నీయవచ్చును. అనంత ఫలదము కదా! కొందఱీ సంక్రాంతినాఁడు ముఖ్యముగ స్త్రీలు బొమ్మలను బెట్టుకొందురు. ముత్తైదులను బిచ్చి ప్రసాదములను బంచెదరు. సాన్నిధి గౌరీ నోములను నీ మాసముగోనే చేయుచుందురు.

మాఘ మాసము

‘ఆ,కా,మా వై’లో నిది యొకటి. మాఘమాసమున స్నానము ముఖ్యము. దీక్షగా మాఘస్నానములు చేయుదురు భగవంతుఁడు జలరూపమున నామాసములో నంతటను వ్యాపించి యుండునట స్నానము కాఁగానే తర్పణాదులు వదలవలయును దానము లొనర్పవలయును.

భీష్మ ఏకాదశి (భీమ ఏకాదశి)

మాఘశుద్ధ ఏకాదశికి భీష్మైకాదశియనియును, భీమైకాదశి యనియును బేరుకలదు. భీష్ముఁడు భారతయుద్ధమునఁ బదునొకండవ దినమునఁ బడిపోయెను. ఆతఁడు పరమ భాగవతోత్తముఁడును, బ్రహ్మచర్య నిష్ఠుఁడును, దపస్వియు, భక్తుఁడు నగుటచే నాతనికి స్వచ్ఛందమరణము జరుగవలసి యుండెను ఆతఁడు పడిపోయినపుడు దక్షిణాయనమే ఆతఁడు త్తరాయణము కొఱకు వేచియుండెను. చివరకు మాఘ శుద్ధ ఏకాదశినాఁడు శరీరమును విడిచిపెట్టెను.

దీనికి భీమైకాదశి యనియును బేరుకలదు. అందఱును నేకాదశులుండెడువారు. కాని భీమున కాఁకలి యెక్కువగుటచే ఏకాదశినాఁడు పవాసముండలేక పోయెడువాఁడు. ఆతనికి

జాలచింతగా నుండెడిది. దానికి వ్యాసులవా రొక ఉపాయమును జెప్పెను. సంవత్సరములో నేదోఒక ఏకాదశి నెన్నుకొని ఆ ఏకాదశినాఁ డుపవసించిన సంవత్సరమందలి అన్ని ఏకాదశులం దుపవసించిన ఫలము రాఁగలదనెను. ఆతఁడట్లే మాఘశుద్ధ ఏకాదశినాఁ డుపవసించఁదలంచెను. అఁకలి మండి పోవుచుండెను ఁండభేకుండిన ఫలాహారమును జేయుదురు. కావున నాతనికి ఫలాహారములు తేబడెను. ఒక వేయి పుండ్రేక్ష ఖండములును, ఒక వేయి టెంకాయలును, ఒకలక్ష అరటిపండ్లును తేబడెను. ఆదినను న వాని నన్నిటిని ఫలాహారముగ భజించి, ఎప్పుడెప్పుడు తెల్ల వారునా, ఎప్పుడెప్పుడు ద్వాదశీపారణ మొనరింతునా యచుకొనెను. ఈ ఏకాదశికి భీష్మేకాదశి పేరుకూడ వచ్చినది.

మాఘ పూర్ణిమ

ఇదియు ఆ, కా, మా, వై లోనిదే. ఇదియును వ్యాస పూర్ణిమయే. ఈ దినమున సముద్రస్నాన మొనర్చుట ముఖ్యము. తర్పణాదు లొనర్పవలయును.

మహాశివరాత్రి

మాఘ బహుళ చతుర్దశి రోజున మహాశివరాత్రి వచ్చును. ఆదినను న నుపవాసముండి, శివునకు అభిషేకము లొనర్పవలయును. లింగోద్భవకాలము వఱకును అభిషేక పూజాదులొనర్చి అప్పుడు నివేదన చేయవలయును తెల్ల వారు వఱకు జాగరణ మొనర్పవలయును. మన ఆంధ్రదేశములో

శివరాత్రినుండి శ్రీశైలము, కాళహస్తి, కోటప్పకొండ,
దామరమము మొదలగు దివ్యక్షేత్రములు కలవు.

ఆ దినమున శివుడు అర్ధరాత్రివేళ జ్యోతిర్లింగ స్వరూ
పమున వ్యక్తమయెను. దానిఅంతు ఎవరికిని జిక్కలేదు.
దేవతలందఱును నీ లింగమయొక్క అంతు కనుగొనఁదలఁచిరి.
వారికోరికపై బ్రహ్మ తన వాహనమగు హంసనెక్కి పైకి
బోయెను. విష్ణువు వరాహరూపమును ధరించి, భూమిని
ద్రవ్యకొనుచుఁ గ్రిందకుఁ పోయెను. ఎవ్వరికిని నా అనంత
మూర్తి అంతుచిక్కలేదు. అప్పుడు బ్రహ్మ ఒక యుక్తి
నొనర్చెను. శివుని శిరస్సునుండి పడునుండిన నొకమొగలి
పువ్వును బట్టుకొని, దానితో నిట్లనెను. 'ఓకేతకీ పుష్పమా!
నేను నిన్ను శివుని శిరస్సునుండియే తెచ్చుచున్నా'ననఁచెప్పెను.
అందుల కా పుష్ప మంగీకరించెను. దేనికైనను సాక్ష్యముండ
వలయును. సాక్షిగా నుండువాని నంగీర్షియని గోరుకొనెను.
నంది 'అబద్ధమాడ'ననెను, తనకొకకు అసత్యమును జెప్పుమని
బ్రహ్మ బ్రతిమలాడెను. శివుడా నందినడుగఁగాఁ దలతో
నాపువ్వును శిరస్సుపైనుండి తెచ్చినట్లూపి, తోఁకతోఁగాదని
అడ్డముగ నూపెను. విష్ణువు నాకు శివలింగముయొక్క అంతు
చిక్కలేదని యొప్పుకొనెను. అతఁడు సత్యమును జెప్పినాఁడు
కావున నాతనికిఁ బూజయు, దేవాలయములు నుండునట్లను
గ్రహించెను. బ్రహ్మ అబద్ధమును జెప్పినాఁడు కావున
నాతనికి దేవాలయమును, అర్చనయును లేకుండునట్లు శపించెను.

అందువలన బహుకు దేవాలయములును లేవు. అర్చనయును లేదు. కేతకీ(మొగలి)పుష్పము శివున కిష్టమైనదై నప్పటికిని అది అబద్ధమాడినది కావున నది తనపూజకు బనికెరాదని నిషేధించెను. ఇంక నంది తలతో నసత్యమును జెప్పి, తోకతో నిడమును జెప్పినది కావున దాని తోకకుఁ బూజ జరుగునట్లొనర్చెను. ప్రొద్దుననే లేవఁగానే దానిముఖమును జూడరాదని శపించెను. అందువలన గోవును లేవఁగానే తోక భాగమును జూడవలయుననియును, ముఖమును జూడరాదనియు శపించెను శివరాత్రి మరునాఁడు పారణమొనర్చి ఏకభుక్త ముండవలెను.

హోళికా పూర్ణిమ

ఫాల్గుణశుద్ధ పూర్ణిమనాఁడు హోళికా పూర్ణిమ వచ్చునా దీనికొక గాథయున్నది. అది యిచ్చట క్లప్తముగ వ్రాయఁబడుచున్నది. ఈపండుఁగును ముఖ్యముగ నాత్మరభారతీయులు పాటించెదరు ఆదినమున స్నానాదులొనర్చుకొని భజనలతోడను, మేళతాళములతోడను నానందోత్సవము నొనరించుకొందురు. గులాం, కుంకుమ మొదలగు రంగు చూర్ణములను బరస్పరము మీఁదఁ గొట్టుకొందురు అలాగే రంగు నీటిని బిచ్చికారుతోను, చెబులతోడను గొట్టుకొందురు. వారెంతటి గొప్పవారై నను, రంగులొ ముంచివేయుదురు. ఆయానందమును జెప్పసాధ్యముకాదు. స్త్రీలును నీ యుత్సవమును బాటించెదరు. ఆరోజున భోగిమంటలు వేయుదురు.

హోళికను విట్టుచుందురు. కొండతాభాషలోఁ బచ్చిబూతు లనే తిట్టుచుందురు.

హిరణ్యకశిపుని భార్యపేరు లీలావతి. ఆమె గర్భవతి యయ్యెను. హిరణ్య కశిపునకు సనకసనందనాదుల శాపవశ మున శ్రీహరి యనిన సరిపడదు. హరియనిన నాతనికి పరమ ద్వేషము. చెవులతో నాతని నామమును వినఁడు. కంటితో నాతని చిత్రమునైనను గాంచఁడు. లీలావతి గర్భవతిగా నుండఁగా హిరణ్యకశిపుఁడు బ్రహ్మనుగూర్చి తపము నొనర్పఁ బోయెను. తాను దపమును జాలించి వచ్చునటకు నా గర్భ వమ్మ పేరుగకుండునట్లుచేసి వెడలిపోయెను. ఆతఁడు చేసిన దపస్సునకుమెచ్చి, బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై వరములను గోరు కొమ్మనెను. అప్పుడు హిరణ్యకశిపుఁడట్లు కోరుకొనెను :- “దేవా ! నేను పగలు చావరాదు, రాత్రియందును జావ రాదు. ఇంటిలోను జావరాదు. ఇంటిబయటను జావరాదు. క్రిందను జావరాదు, పైనను జావరాదు. మనుష్యునిచేతను జావరాదు, మృగముచేతను జావరాదు, ప్రాణముగల వస్తువు చేతను జావరాదు. ప్రాణములేని వస్తువుచేతను జావరాదు.” ఇట్లు కోరఁగా బ్రహ్మ తథాస్తనెను. ఆ వరగర్వమున నింటికి వచ్చెను. ఆతఁడింటికి రాకమునపు ఇంద్రుఁడు ఈ రాక్షసు నకుఁ బుట్టినవాఁ డెంతదుర్మార్గుఁడగునోయని ఆమెను జెఱుఁ బట్టఁగా నారదుఁడు అతనికి నచ్చుఁజెప్పి విడిపించెను. అతని కొక కుమారుఁడు పుట్టెను. అతనిపేరు ప్రహ్లాదుఁడు. ఆతఁడు

చిన్నప్పటినుండియే హరిభక్తుడయ్యెను. లీలావతి భక్తురాలు కావున నీతఁడును నామె పెండ్లమున హరి భక్తుడైనాఁడనుకొని, ఈతినిని దన చెల్లెలుగు హోళికకు పెంపకమున కొనంగి, హరి విరహితునొనర్పఁగోరెను. అతని కెంతగాఁజెప్పినను హరిభక్తిని వదలలేదు. ఆతఁడు విడువలేదు. అతఁడెల్లప్పుడును ‘హరినారాయణ గోవిందా ! అన్యత మాధవ గోవిందా!’ అని సంకీర్తన మొనర్చుచుండెడువాఁడు. హిరణ్యకశిపునకు జాలగాఁ గోపముఁలిగి అతఁడ జంప నుంకించెను. ముందుగాఁ గొండపైనుండి నొరిలించిరి, కాని చావలేదు. సముద్రములోఁ బడవైచిరి, కాని మునిగి పోలేదు. చివరకు అగ్నిలోఁ బడనేయఁదలఁచెను. హిరణ్యకశిపుఁడు రాక్షస భటులకు చితినిబేర్చి ప్రహ్లాదునిఁ గొనిపోయి దానిలోఁ బడ వేయుమనెను. హిరణ్యకశిపుని రాజధాని మూలస్థానము. దాని నిప్పుడు మూర్ఖులై అందురు. ఇప్పటికిని ఆ పట్టణమునకు ఊరి బయట ప్రహ్లాదుని అగ్నిప్రవేశమును జేయించిన చితిస్థానమున్నది. అందఱును మహమ్మదీయులైనను వారికా నేల మట్టియందు గౌరవము కలదు.

హిరణ్య కశిపుఁడు ప్రహ్లాదునిఁబిలిచి యిట్లు నెను :-
 “ప్రహ్లాదా ! నీవు పోయి ఆ చితిలోఁగూర్చుండుము.”

అప్పుడు ప్రహ్లాదుఁడెట్లు నెను :- “నాయనా ! అత్యయ్య (హోళికా) కూడ కూర్చుంటే నేను కూర్చుందును.”

రాక్షసులకు జలస్తంభన, అగ్నిస్తంభన విద్యలు తెలియను. స్తంభనవిద్య మంత్రపూర్వకముగను, యంత్రపూర్వకముగను, తంత్రపూర్వకముగను గలదు. కొన్ని ఓషధులతో స్నానమొనర్చినను, బట్టలను నా ఓషధులలో ముంచి ఆరవేసినను వానిని ధరించిన గాలవు. అట్లే మంత్రమును జపించినను శరీరము కాలదు. ఇవన్నియును హాళికకు దెలియును. ఆమె యెట్లైనను బ్రహ్మదేవి జంపుటకై పిల్లవాని నెత్తుకొని అగ్నిలోఁ గూర్చుండెను. ఎప్పుడును బ్రహ్మదేవుడు 'హరి నారాయణ గోవిందా - ఆచ్యుత మాధవ గోవిందా'యని సంకీర్తనచేయు వాడు ఇప్పుడు 'రామ రామ రామ' యని ఊపిరాడకుండ చేయుచుండెను. ఏలననగా రామరామము జ్యోతిర్మయ నామము. రకారమను నగ్నిబీజముతోఁ బారంభమొనరి. ఇంతలో నా యగ్నిహోమము గల్పింపేసినది. ప్రహ్లాదుఁ డట్లేయుండెను. రామనామ మవిరిశముగ జరుగుచుండెను. అంతఁ ప్రహ్లాదుడు చితిమీఁదనుండి దుమికి తండ్రి కడకుఁ బోయెను. అతఁడు ప్రహ్లాదునితో నిట్లనెను:- 'ఏమిరా! అగ్నిలోఁ గూర్చుండ లేదురా? అత్తయ్య ఎచ్చట నున్నది?'

ప్రహ్లాదుఁ డిట్లనెయె :- "తండ్రి! అగ్నిలోఁ గూర్చుంటిని. అత్తయ్య మసి అయినది.

శో॥ రామనామ జపతాం కుతోభయం

సర్వతాప శమనై క భేషజమ్

పశ్యతాత ! మమగాత్ర సన్నిధౌ

పావకోఽపి సలిలాయతేధునా॥

నాయనా ! రామనామమును జపించిన భయమేమున్నది ?
 అది సర్వతాపములను శమింపజేయుటకు దివ్యమగు నౌష
 ధము. నాశరీరమును జూడుడు. అగ్నియును జల్లుని నీరువలె
 నైనాడు

పసివానిని జంపుటకు క్రూరురాలై చేసిన పనికి హోళి
 కను దిట్టుచుందురు. ప్రహ్లాదుని అగ్నిలోఁ బ్రవేశింపజేసిన
 గుర్తుగా మంటలువేయుదురు. ప్రహ్లాదుడు భగవన్నామ
 ప్రభావమున నిరపాయుగ నగ్నినుండి వచ్చినాడు కావున,
 సంతోషసూచకముగ వసంతములతో నానందోత్సవము చేసి
 యుదురు. ఇప్పుడు సమయానుసారముగ ననుసంధించు
 పార్థనా స్లోకములు కొన్ని యిచ్చట యాయబడుచున్నవి.

నిద్రలేవఁగానే అటచేతిని జూచుకొని పఠించునది.

శో॥ కరాగ్రేవసతేలక్ష్మీ కరమధ్యే సరస్వతీ
 కరమూలేతు గోవిందః ప్రభాతే కరదర్శనమ్॥

నిద్రలేచి నేలపై నడుగుపెట్టునపుడు పఠించునది.

శో॥ సముదవసనె దేవి । పర్వతస్తన మండితే
 విష్ణుపత్నీ నమస్తుభ్యం పాదక్షేపం త్నమస్వమామ్॥

విఘ్నములు పోవుటకు

శో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం
 ప్రసన్నవదనం ధ్యామ్యే తస్మిన్విఘ్నోపశాంతయే॥

శో॥ అగజానన పద్మార్కం గజానన మహర్నిశం
 అనేకదం తం భక్తానా మేకదంత ముపాస్మహే॥

శ్లో॥ వక్రతుండ మహాకాయ కోటిసూర్య సమప్రభ !
నిర్నిఘ్నం కురుమేదేవ ! సర్వకార్యేషు సర్వదా॥

సుప్రభాతమ్

ఇచ్చట వేంకటేశ్వర సుప్రభాతమును జదువవచ్చును.

శ్లో॥ బ్రహ్మమురారీ త్రిపురాంతకారీ
భానుఃశశీ భూమిసుతో బుధశ్చ
గురుశ్చ శు కః శని రాహు కేతవః
కుర్వంతు సర్వేషు సుప్రభాతమ్॥

భాగవతస్మరణము

శ్లో॥ ప్రహ్లాద నారద పరాశర పుండరీక
వ్యాసాంబరీష శుకశౌనక భీష్మ దాలాభ్యమ్
దుక్కాంగదార్జున వశిష్టబలి ర్విభీషణాది
పుణ్యానిమాం పరమ భాగవతాన్ స్మరామి॥

పంచకన్యస్మరణము

శ్లో॥ అహల్యా ద్రౌపదీ తారా కుంతీమందోదరీ తథా
పంచకన్యాన్ స్మరేన్నిత్యం మహావ తక నాశనమ్॥

చిరంజీవులు

శ్లో॥ అశ్వత్థామా బలి ర్వా్యసో హనుమాంశ్చ విభీషణః
కృపః పరశురామశ్చ సప్తైతే చిరజీవినః॥
జీవేత వర్షశతం సోఽపి సర్వవ్యాధి వివర్జితః॥

అంజనేయ ధ్యానమ్

శ్లో॥ హనూమాన్ అంజనేయానుః వాయుసూనుర్మహాబలః
రామేష్ఠ ఫల్గుణ సఖః పింగాక్షోమిత విక్రమః
ఉదధిక్రమణశ్చైవ సీతాశోక విచారణః
లక్ష్మణ ప్రాణదాతాచ దశగ్రీవస్య దర్పహా
ఏతద్వాదశనామాని కపీంద్రస్య మహాత్మనః
ప్రాతఃకాలే ప్రదోషే చ యాత్రాకాలేచ యఃపఠేత్
తస్య రోగభయం నాస్తి సర్వదా విజయీ భవేత్॥

దశావతారములు

శ్లో॥ మన్యః కూర్మో వరాహశ్చ నృసింహో వామనస్తథా
రామోరామశ్చ కృష్ణశ్చ బుద్ధః కల్కిచతే దశ॥

సంకటనాశకస్మరణము

శ్లో॥ హరః హరిం హృశ్చంద్రం హనుమంతం హలాయుధమ్
పంచకం వై స్మరేన్నిత్యం ఘోరసంకటనాశనమ్॥

సర్వభయముపోవుటకు

శ్లో॥ సర్వాపసర్వ భద్రంతే గచ్ఛ సర్వమహా విష
జనమే జయస్యయజ్ఞాంతే ఆస్తీక వచనస్మర॥
ఆస్తీకస్య వచ స్మృత్వా యః సర్వో న నివర్తతే
శతథా భిద్యతే మూర్ఛి శింశవృక్షఫలం యథా॥

గో వు న కు న మ స్కా ర ము

శ్లో॥ నమోగోభ్య శ్రీమతేభ్య సారభ్యూభ్య ఏవచ
నమో బ్రహ్మసుతాభ్యశ్చ పవిత్రాభ్యో నమోనమః॥
గావో మమాగతస్సంతు గావో పృష్ఠత ఏవ చ
గావోమే సర్వకాత్రేషు గవాం మధ్యేవసామ్యహమ్॥

గు రు ధ్యా న ము

శ్లో॥ గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః గురుర్దేవో మహేశ్వరః
గురు స్సాక్షాత్పరం బ్రహ్మ తస్మైశ్రీ గురవేనమః॥
లిఖండ మండలాకారం వ్యాప్తంయేన చరాచరమ్
తత్పదం దర్శితం యేన తస్మైశ్రీ గురవేనమః॥

మే లు కొ లు పు

శ్లో॥ ఉత్తిష్టోత్తిష్ట గోవింద ఉత్తిష్టగరుడధ్వజ
ఉత్తిష్టపుండరీకాక్ష త్రైలోక్యం మంగళం కురు॥

రా మ ప్రా తః స్మ రణ మ్

శ్లో॥ ప్రాతః స్మరామి రఘునాథ ముఖారవిందం
మందస్మితం మధురభాషి విశాలఫలం
కర్ణావలంబి చలకుండల గండభాగం
కర్ణాంత దీర్ఘనయనం నయనాభిరామం॥

శ్లో॥ ప్రాతర్భజామి రఘునాథ కరారవిందం
 రక్షోగణాయ భయదం వరదం నిజేభ్యః ।
 యద్రాజ సంసది విభిజ్య మహేశచాపం
 సీతా కరగ్రహణ మంగళమాపసద్యః॥

శ్లో॥ ప్రాతర్నమామి రఘునాథ పదారవిందం
 పద్మాంకుశాది శుభచిహ్న సుఖానహం మే
 యోగీంద్రమానస మధువ్రత సేవ్యమానం
 శాపాపహం సపది గౌతమ ధర్మపత్న్యః॥

శ్లో॥ ప్రాతర్వదామి వచసా రఘునాథనామ
 వాగ్దోషహరి సకలం శమలం నిహంతి ।
 యత్ప్రావృతీ స్వపతినా సహభోక్తు కామా
 ప్రీత్యా సహస్ర హరినామ సమంజజాప॥

శ్లో॥ ప్రాతఃశ్రయే శ్రుతిమతాం రఘునాథమూర్తి
 నీలాంబుదోత్పల సితేతర రత్ననీలామ్ ।
 ఆముక్త మాక్తిక విశేష విభూషణాఢ్యం
 ధ్యేయాం సమస్తమునిభి ర్నిజ ముక్తి హేతుమ్॥

శ్లో॥ యః శ్లోకపంచకమిదం ప్రయతః పఠేద్ధి
 నిత్యం ప్రభాత సమయే పుగుషః ప్రబుద్ధః
 శ్రీరామ కింకర జనేషు స ఏవ ముఖ్యో
 భూత్వా ప్రయాతి హరిః॥

పి డు గు ప డు న పు డు ప రి ం చు న ది

శ్లో॥ అర్జునః ఫల్గునో జిష్ణుః కిరీటీ శ్వేతవాహనః
భీభత్సుర్విజయః కృష్ణః సవ్యసాచీ ధనంజయః॥

రా మ ధ్యా న ము

శ్లో॥ రామోరాజమణిః సదావిజయతే రామంచమేశంభజే
రామేణాభిహతా నిశాచర చమూ రామాయ తస్మైనమః
రామాన్నాస్తి పరాయణం పరతరం రామస్యదాసోస్మహా
రామేచిత్తలయః సదాభవతుమే భోరామ రక్షిస్వమామ్॥

పా ప వి ము క్తి

శ్లో॥ శ్రీరామంచ హనూమంతం సుగ్రీవం చ విభీషణమ్
అంగదం జాంబవంతం చస్మృత్వా పాపైఃప్రముచ్యతే॥

సౌ భా గ్య వృ ద్ధి కి

శ్లో॥ ఉమా ఉషా చ వై దేహి రమా గంగేతి పంచకమ్
ప్రభాతేయః స్మరేన్నిత్యం సౌభాగ్యం వర్తతేసదా॥

హ ను మం తు ని స్మ ర ణ ము

శ్లో॥ ప్రాతః స్మరామి హనుమంత మనంత వీర్యం
శ్రీరామచంద్ర చరణాంబుజ చంచరీకం
లంకాపురీదహన వందిత దేవబృందక
సర్వార్థసిద్ధి సదనం ప్రథిత ప్రభాతమ్॥

శ్లో॥ ప్రాతర్నమామి వృజినార్ణవ తారనౌ కా
ధారం శరణ్యముదితానుపమ ప్రభావమ్

సీతాధిసింధు పరిశోషణ కర్మదక్షం
వందారు కల్పతరు మవ్యయ మాంజనేయమ్॥ 2

శ్లో॥ పాత్రర్భజామి శరణోఽస్మతాఖిలా ర్తి
పుంజ ప్రణాశన విభౌ ప్రధితప్రతాపమ్
అత్యంతకం సకలరాక్షస వంశధూమ
కేతుం ప్రమోదిత విదేహసుతం దయాలుమ్॥ 3

శ్లో॥ పాత్రరుద్ధాయ యోనిత్యం హనూనంతం స్మరన్ హృదా
పఠన్ లోకత్రయం విష్వక్ విజయం లభ తేనరః॥

శ్లో॥ అతులిత బలధాయం హేమశైలాభదేహం
దనుజ శనకృశాసుం జ్ఞానినా మ గ్రిగణ్యం
సక గుణ నిధానం వానరాణా మధీశం
రఘుపతి ప్రియభక్తం వాతజాతం నమామి॥

ల క్ష్మీ స్తు తి

శ్లో॥ త్రైలోక్య పూజితేదేవి కమలే విష్ణువల్లభే
యథాత్వం సుస్థిరా శృష్టే తథాభవమయి స్థిరా
ఈశ్వరీ కమలా లక్ష్మీశ్చలా భూతిర్హరిప్రియా
పద్మా పద్మాలయా సంపద్రమా శ్రీఃపద్మధారిణి
ద్వాదశై తాని నామాని లక్ష్మీం సంపూజ్యయఃపఠేత్
స్థిరా లక్ష్మీః భవేత్తస్య పుత్రదారాదిభిః సహ॥

స ర స్వ తీ స్తు తి

శ్లో॥ 'సరస్వతీ మహాభాగే విద్యే కమలలోచనే
విశ్వరూపే విశాలాక్షి విద్యాం దేహి నమోస్తుతే॥

సూర్య స్తుతి

శ్లో॥ వికర్తనో వివస్వాంశ్చ మార్తాండో భాస్కరో రవిః
 లోక ప్రకాశకః శ్రీమాన్ లోకచక్షుర్మహేశ్వరః
 లోకసాక్షీ త్రిలోకేశః కర్తాహర్తా తమిషహః
 తపనస్తా పనశ్చైవ శుచిః సప్తాశ్వవాహనః
 గభస్తి హస్తో బ్రహ్మ చ సర్వదేవ సమస్కృతః॥

సూర్య నమస్కార ములు

1. ఓం హ్రీం మిత్రాయ నమః
2. ఓం హ్రీం రవయే నమః
3. ఓం హూం సూర్యాయ నమః
4. ఓం హ్రైం భానవే నమః
5. ఓం హ్రౌం ఖగాయ నమః
6. ఓం హ్రీః పూష్టే నమః
7. ఓం హ్రీం హిరణ్యగర్భాయ నమః
8. ఓం హ్రీం మరీచయే నమః
9. ఓం హూం ఆదిత్యాయ నమః
10. ఓం హ్రైం సవిత్రే నమః
11. ఓం హ్రౌం అర్కాయ నమః
12. ఓం హ్రీః భాస్కరాయ నమః
13. ఓం హ్రోం హ్రీం మిత్ర రవిభ్యాం నమః

14. ఓం హూం హ్రైం సూర్యభానుభ్యాం నమః
15. ఓం హ్లాం హ్రాః ఖగపూషభ్యాం నమః
16. ఓం హ్రం హ్రీ హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాం నమః
17. ఓం హ్రూం హ్రైం ఆదిత్య సవితృభ్యాం నమః
18. ఓం హ్లాం హ్రీః అర్కభాస్కరాభ్యాం నమః
19. ఓం హ్లాం హిం హూం హ్రైం మిత్రరవి సూర్య
భానుభ్యో నమః
20. ఓం హ్లాం హ్రీః హ్లాం హ్రీం ఖగపూష హిరణ్య
గర్భ మరీచిభ్యో నమః
21. ఓం హ్రూం హ్రైం హ్రూం హ్రాః ఆదిత్య సనిత్రర్క
భాస్కరేభ్యో నమః
22. ఓం హ్రం హ్రీం హూం హ్రైం హ్రూం హ్రాః మిత్ర
రవి సూర్యభాను ఖగపూషభ్యో నమః
23. ఓం హ్లాం హిం హూం హ్రైం హ్లాం హ్రీం
హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సనిత్రర్క భాస్కరేభ్యో
నమః
24. ఓం హ్రం హిం హ్రూం హ్రైం హ్లాం హ్రీః హ్రం
హిం హూం హ్రైం హ్రాః మిత్రరవి సూర్య
భాను ఖగపూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సనిత్రర్క
భాస్కరేభ్యో నమః

అ రుణ న మ సాగ ర ము

శ్లో॥ వినతా తనయోదేవః కర్మసాక్షీ సురేశ్వరః
సప్తాశ్వసప్త రజ్జుశ్చ అరుణోమే ప్రసీదతు॥

సూర్య ధాత్రి న ము

శ్లో॥ పద్మాసనః పద్మకరో ద్విబాహుః
పద్మద్యౌః సప్త తురంగ వాహః ।
దివాకరో లోకగురుః కిరీటీ
మయి ప్రసాదం విదధాతుదేవః॥

శంకర వందన ము

శ్లో॥ కుండఱందు దరగౌర సుందరం
అంబికాపతి మభీష్ట సిద్ధిదమ్
కారుణిక కరకంజ లోచనం
నౌమి శంకర మనంగ మోచనమ్॥

శ్లో॥ కర్పూరగౌరం కరుణావతారం
సంసారసారం భుజగేంద్రహారం
సదావసంతా హృదయారవిందే
భవం భవాసీసహితం నమామి॥

స్నాన మంత్ర ము

శ్లో॥ గంగా గంగేచ యోబ్రూయా ద్యౌజనానాంశత్రైః
ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం సగచ్ఛతి॥

అంబ ! త్వద్దర్శనాన్ముక్తిః సజానే స్నానజంఫలం
స్వర్గారోహణ సోపానే మహాపుణ్య తరంగిణి
విశ్వేశం మాధవం ధుండిం దండపాణిం చ భైరవం
వందే కాశీంగుహం గంగాం భవానీం మణికర్ణికామ్॥

శ్లో॥ గంగే చ యమునే చెవ గోదావరి సరస్వతి
నర్మదే సింధుకావేరి జలేస్మిన్ సన్నిధిం కురు॥
పుష్కరాదీని తీర్థాని గంగాద్యాః సరితస్తథా
ఆగచ్ఛంతు పవిత్రాణి స్నానకాలే సదామమ॥
అయోధ్యా మధురామాయా కాశీకాంచీ హ్యనంతికా
పురీ ద్వారావతీ చైవ సత్తేతా మోక్షదాయికా॥

సూర్యనకు అర్ఘ్యమిచ్చ మంత్రము

శ్లో॥ ఏహి సూర్యసహస్రాంశో తేజోరాశే జగత్పతే ।
అనుకంపయమాం భక్త్యా శృహణార్ఘ్యం ప్రసీదమ॥

మంగళము

శ్లో॥ మంగళం భగవాన్విష్ణుః మంగళం మధుసూదన
మంగళం పుండరీకాంక్ష మంగళంగుడధ్వజ ॥
నీలాచల నివాసాయ నిత్యాయ పరమాత్మనే
సుభద్రా ప్రాణనాథాయ జగన్నాథాయ మంగళమ్॥
మంగళం కోసలేంద్రాయ మహనీయ గుణాత్మనే
చక్రవర్తి తనూజాయ సార్వభౌమాయ మంగళమ్॥

శ్లో॥ స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం
 న్యాయేన మార్గేణ మహిం మహీశాః
 గోబ్రహ్మణేభ్య శ్శుభమస్తు నిత్యం
 లోకాస్సమస్తా స్సుఖినోభవంతుః

ధర్మస్య జయోఽస్తు
 అధర్మస్య నాశోఽస్తు
 ప్రాణిషు సద్భావనాఽస్తు
 విశ్వస్య కల్యాణమస్తు

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః.

మా వద్ద దొరికి కు గ్రంథములు

ఆధ్యాత్మిక సాధన	5-00
సంకీర్తన మీమాంస అర్థ పంచకము	1-00
శ్రీరామ మృతానుష్ఠానము	12-00
నామమహిమార్ణవము	12-00
హనుమన్నిష్ఠ	5-00
హనుమదుపాసన	8-00
పరమార్థ తత్త్వము	2-00
ధ్యాన పద్ధతి	1-50
నిత్యానుష్ఠానము	1-00
భగవన్నామ ప్రభావము	1-50
రామ నామ ప్రభావము	1-00
భాగవత కథలు : 1, 8, 9, 10, 11, 12, 61, 62, 63 భాగాలు	